
ОБЩИНА КАМЕНО ОБЛАСТ БУРГАС

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА

РАЗВИТИЕ

НА

ОБЩИНА КАМЕНО

за периода

2007-2013 година

февруари 2006 год.

“Най – старият средновековен документ, в който под името Каикли вероятно се крие град Камено, датира от 1498год.

Това е списък на соларите и на търговците и превозвачи на сол, публикуван от проф.Бистра Цветкова и Никола Попов. Те, естествено, не са локализирали Каикли при днешно Камено, но обстоятелството, че селото е в нахия Ируси Касри ни насочва към нашия град. В подкрепа на тази локализация са по-късните турски документи от XVIII век, в които се чете името “Каялък Али “... Можем да приемем, че първият писмен извор за Камено датира от 1498год. ...

Трудно е да се обясни старото име на Камено. Само едно е сигурно – думата “Каяли “ има османотурски произход. Съществуването на няколко варианта в изворите: ”Каикли”, ”Каялък Али” и “Каялий” предизвиква противоречия в тълкуването. Според народната етимология името идва от турската дума “ кая”, което означава **камък ...**

Старите изписвания, обаче: ”Каикли”,“ Каялий” – позволяват и друго тълкуване. На старобългарски и персийски език тази дума означава “чернозем “, “ земя – смолница “ и това дава възможност да свържем името на нашия град с основната му постоянна особеност – **богатия чернозем ...**

Чифликът в Камено и земеделските участъци в цялата днешна община при добро стопанисване са давали отлични резултати. Районът станал сериозен износител на животинска продукция и зърнени храни Морето давало възможност, както в древността и средновековието, зърнените храни, дребният добитък да се изнасят на пазарите в Цариград, Солун и други задморски центрове. Сухоземният път, свързващ Цариград през Кърклисе, Факия, Дебелт и Русокастро с Карнобат и Айтос, и оттам през проходите с Шумен, Силистра и Русчук, също имал натоварен трафик. Той имал разклонения към Одрин и Филибе. Следи от този стар път има недалеч от крепостта Русокастро ...

Най – натрупваното е богатото, и може да се каже уникално съкровище е от с.Тръстиково. Това е една от много редките в България находки, която се състои от златни и сребърни монети ...По съдържание Тръстиковското златно – сребърно съкровище е едно от най - богатите по типове не само в Южното черноморие, но в цяла България. В него има обичайно за другите съкровища монети, но се срещат и

редки екземпляри като тези на италианските градове Урбино, Маса ди
Луниджиана, на Авинион и Оранж в днешна Южна Франция, на Лотарингия ...

Из “Камено – от древността до днес “

Автор: Никола Проданов, издание 1999год.

Научен консултант и редактор: ст.н.с. д-р Иван Карайотов

Съдържание

1.Въведение	стр. 8
2.Община Камено – ситуационен профил	стр.13
3. Анализ на потенциала за икономическо и социално развитие на общината	стр.20
3.1 Оценка на природния потенциал и факторите на развитие	стр.21
• географско и геостратегическо разположение	стр.21
• земя, водни и минерални ресурси и др.	стр. 22
3.2 Анализ на тенденциите и процесите в икономиката на общината	стр.26
3.2.1 Ниво и темп на икономическо развитие	стр.26
3.2.2 Общински бюджет	стр.53
3.2.3 Тенденции и процеси в социалната сфера	стр.58
3.2.3.1 Население	стр.58
3.2.3.2 Благосъстояние на населението	стр.64
3.2.3.3 Безработица	стр.66
3.2.3.4 Защита на здравето	стр.69
3.2.3.5 Образование	стр.69
3.2.3.5 Социални дейности	стр.76
3.2.4 Техническа инфраструктура	стр.82
3.2.4.1 Водоснабдителна мрежа – водни ресурси (за питейна вода), ПСПВ, водоснабдителна мрежа	стр.83
3.2.4.2 Система и мрежа за отпадъчни води – канализационна мрежа, ПСОВ	стр.85
3.2.4.3 Напояване и рекултивация на земята	стр.87
3.2.4.4 Транспортни мрежи – пътища и други видове транспорт	стр.88
3.2.4.5 Депа за твърди битови отпадъци	стр.92
3.2.4.6 Енергийна мрежа и система	стр.99
3.2.4.7 Комуникационни мрежи – пощи, телекомуникации, радио и телевизия	стр.102
3.2.4.8 Информационно общество:	
• Бизнес информационни мрежи – търговия, банки, обучение	стр.102
• Публични информационни услуги – администрация	стр.104
3.2.5 Околна среда и урбанизация	стр.106

3.2.5.1 Интегрални екологични проблеми на територията	стр.106
3.2.5.2 Основни замърсители и замърсявания на компонентите на околната среда (вода, въздух, почви, твърди отпадъци, шум, радиация, биоразнообразие)	стр.107
3.2.5.3 Стратегия на общината за опазване на околната среда	стр.111
3.2.5.4 Жилищни зони – състояние, динамика	стр.111
3.2.5.5 Идентифициране на проблемни зони	стр.114
3.2.6 Институционална рамка и административен капацитет за усвояване на структурна помощ за развитие (Европейски структурни фондове и национално финансиране)	стр.115
3.2.6.1 Наличие на административни структури/звена и брой на персонала	стр.116
3.2.6.2 Степен на информираност и специализирано обучение	стр.118
3.2.6.3 Вътрешни правила и процедури за програмиране и управление на средства за структурно подпомагане (по програми, проекти)	стр.119
4. Силни и слаби страни, възможности и заплахи /SWOT анализ/	стр.120
5. Визия, стратегически цели, подцели /приоритети/, мерки	стр.125
6. Индикативна финансова таблица	стр.132
7. Изпълнение на Общинския план за развитие	стр.132
8. Мониторинг, наблюдение, контрол и актуализация на Общинския план за развитие	стр.142
9. Приложения	стр.151
10. Източници	

Списък на използваните съкращения

СЪКРАЩЕНИЕ

ДЕФИНИЦИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МСП	Малки и средни предприятия
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НОПРР	Национална оперативна програма за регионално развитие
НПО	Неправителствена организация
НПР	Национален план за развитие
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ПСОВ	Пречиствателни станции за отпадни води
ПС	Пречиствателни станции
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
РСР	Регионален съвет за развитие
РПР	Регионален план за развитие
РЦВ	Район(и) за целенасочено въздействие
ТГС	Трансгранично сътрудничество

ЮИРП (ЮИР)

Югоизточен район за планиране

ЮГОИЗТОЧЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ

1. Въведение

“ ..Стратегическото управление е науката и изкуството да се намери бъдещото място на организацията в заобикалящата я среда, което ще и осигури непрекъснат успех и ще я предпазва от изненади. Това е логичен анализ, който показва как организацията трябва да “мисли”, за да се адаптира успешно към постоянно променящите се външни и вътрешни условия ...”

Игор Ансоф

Регионалното стратегическото планиране и управление е важен методически подход за мобилизиране на местните ресурси, за привличане на инвестиции, за интегриране и търсене на обвързка, и съчетано обезпечаване на множество проекти и планове за развитие на общинско и надобщинско равнище.

Законът за регионално развитие (приет през февруари 2004 г.), който замени действащия от 1999 г. закон, очертава рамката за планиране и програмиране на регионалното развитие в България и определи програмните документи, които следва да бъдат изготвени – общински планове, областни стратегии, регионални планове за развитие. Средствата от структурните фондове ще представляват най-големият финансов ресурс за подкрепа на действия (проекти) за регионално развитие, като това ще се обвърже и със значителни национални публични ресурси. Законът на практика очертава и част от програмната рамка за усвояване на средства от структурните фондове.

Системата от планови документи е сложна, тяхното предназначение не винаги е очевидно, редица въпроси по изпълнението им са недостатъчно изяснени и тествани в практиката, а сроковете за изготвянето им са твърде напрегнати и взаимно обвързани. На тази система от планови документи съответства не по-малко сложна институционална структура, т.е. институции, отговорни за разработването, одобряването, финансирането и изпълнението на отделните планови документи.

Общинският план за развитие се разработва в изпълнение на чл.14 от Закона за регионалното развитие (обн. в ДВ бр.14 от 20.02.2004 год.) и е част от националния процес на планиране и програмиране в Република България за следващите 7-10 години. Общинският план за развитие (ОПР) определя целите и приоритетите за развитието на общината, както и финансовите ресурси за неговата

реализация. Планът за развитие на Община Камено е документ, който очертава визията, философията и перспективите за устойчиво развитие на общината, както и подходите и мерките за постигането им. Планът е съобразен с приетият през месец декември 2005год. РПР на ЮИРП. Регионалният план за развитие на Югоизточния район за планиране, като един от шестте плана за развитие на ниво NUTS II за периода 2007–2013 г., е основен документ за планиране на регионалното развитие в Република България. Документът е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие и взаимовръзката между целите и приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие (НСРР), Областните стратегии за развитие на 3-те области, включени в територията на района – Бургас, Сливен и Ямбол и на инициативите на съставните на района общини. Регионалният план за развитие представлява отправна точка за придобиване и разпределение на държавната помощ за районите за целенасочено въздействие и е една от базите при определяне на помощта от структурните фондове на ЕС по Националната оперативна програма за регионално развитие.

ОПР е планов документ и е разработен като актуализиран вариант на плана за икономическо развитие на община Камено от 2000год. и има за цел:

- да го приведе в съответствие с изискванията и разпоредбите на Закона за регионалното развитие;
- да осигури включването на планираните програми и дейности в Националната оперативна програма за регионално развитие и програмното допълнение към нея, което е предпоставка за финансирането им.

Финансирането на местни проекти от външни източници в бъдеще ще зависи и от факта, дали те са част от планов документ, по който има обществено съгласие.

Общинските планове за развитие са средносрочни планови документи, които следва да осигурят развитието на общината, съобразено с циклите на държавната политика и бюджетните планове на ЕС. В основата на разработката е заложен принципа на приемственост и последователност.

Основната цел на регионалната политика на ЕС е да насърчи ускореното социално и икономическо сближаване в Съюза. Политиката на сближаване е политиката на ЕС, политика във всички измерения, разглеждана като интегрална част от Лисабонската стратегия. Тази политика е основен двигател за реализация чрез националните и регионални програми за развитие .

Принципите на планиране и прилагане на структурните инструменти за регионалната политика са :

- Ефективност и координация на интервенциите и инструментите;
- Концентрация на ресурсите и ограничаване на броя на приоритетите;
- Съгласуваност с политиките за хармонично, балансирано и устойчиво икономическо развитие, високо ниво на заетост, опазване и подобряване на околната среда, равни възможности;
- Допълняемост и партньорство;

Реформирането на политиката на сближаване (кохезионната политика) в разширения ЕС е обоснована в третия доклад на ЕК, с който се предлага ново партньорство за сближаване.

Европейската комисия се спира на един централен списък с ограничен брой ключови теми:

- Иновация и икономика, основаваща се на знания;
- Околна среда и превенция на риска;
- Достъпност и услуги от обществено икономически интерес.

Цели на новата архитектура на кохезионната политика в ЕС (2007-2013) са Конвергенция, а именно подкрепа на растежа и създаване на работни места в най – слабо развитите страни – членки на региона ;

Цел 1 - Постигане на сближаване (конвергенция): подпомагане на растежа и създаване на работните места в най-слабо развити страни членки и региони;

Цел 2 - Регионална конкурентно способност и заетост: очакване и насърчаване на промяната;

Цел 3 - Териториално сътрудничество.

За целта до 2013, програмите ще бъдат подкрепени от финансовите ресурси на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Кохезионния фонд.

За изготвянето на ОПР бе събрана, обобщена и анализирана информация от голям брой институции от община Камено и Областния център гр.Бургас. Основни източници на данни бяха наличната информация в общината; справки и анализи, предоставени от различните институции; специална информация, изискана с нарочни писма, различни справочници и документи, концепция за регионално развитие на Южен централен район за планиране, Областната стратегия, Редовен доклад за напредъка на България в процеса на присъединяване, Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2005-2015, Регионалният план за развитие на ЮИРП, информацията от НСИ, като публикацията съдържа данни за демографското, икономическото и социалното развитие на област Бургас през 2003 г. Източник на публикуваната информация в статистическия справочник са официалните изследвания на Националния статистически институт, както и на някои други ведомства и институции. Всички данни в стойностно изражение са по цени на 2003 година. В общественият сектор е включена информация за държавните и общински фирми, и бюджетни организации, а частният сектор - за предприятията, едноличните и дружествените фирми, кооперациите, фондациите, обществено-политическите, религиозните и други организации с идеална цел, както и тези с преобладаващ дял на чуждестранна собственост.

Основният подход за оценка на местната икономика и на цялостното обществено-икономическо развитие на община Камено е основан на специфично прилагане и адаптиране на възможностите на SWOT - анализа към проблемите на оценката на регионалното развитие. Методологията на този анализ, включва взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион *силни* (Strengths) и *слаби* (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията *възможности* (Opportunities) и *заплахи* (Threats).

Силните страни представляват определен специфичен ресурс, умение, достижение, потенциал или друго преимущество, което притежава общината. При

анализа на силните страни на общината се обръща внимание на това до каква степен са използване те в досегашното ѝ развитие и какви са възможностите и целесъобразността за извеждане на основа на тези силни страни на приоритетите за бъдещото развитие на общината.

Слабите страни представляват определени обективни или субективни ограничения, недостиг на ресурси, умения или способности, които по един или друг начин са възпрепятствали развитието на общината до сега и могат да повлияят отрицателно и върху бъдещото ѝ развитие. Важен елемент на стратегията е да се имат предвид тези слаби страни и да се ограничи влиянието им.

Възможностите включват основните благоприятните елементи на външната среда за досегашното и бъдещо обществено-икономическото и социално развитието на общината.

Заплахите включват неблагоприятните сегменти на външната среда за развитието на общината, които поставят определени бариери или препятствия пред досегашното и бъдещото ѝ развитие.

Процесът на подготовка, разработка и окончателното оформяне на документа се реализира при спазване на Методическите указания за разработване на Общински планове за развитие /ОПР/ и при ползване опыта и методологията на проект на DFID/Department for International Development/. Процесът на работа протече в няколко основни фази: анализ на съществуващите документи, набиране на нова информация и данни, анализ и разработка на аналитична част на стратегията, създаване на стратегическата част, SWOT анализ, определяне на целите и приоритетите за плановия период. Неделима част от плана е **индикативна финансова таблица** по източници на финансиране, приоритети и мерки, обобщаваща необходимите ресурси за неговото изпълнение.

2.Община Камено – ситуационен профил

Община Камено е с добро географско разположение, което дава възможност за добри връзки с други общини и области, както и връзки в национален аспект и трансгранично сътрудничество. Близостта с Областния център е предпоставка за привличане на инвеститори. Това е предпоставка както за запазване и развитие на потенциала на общината, така и за нейното промоциране като привлекателно място за бизнес и инвестиции.

Създаването на шестте района за планиране, които не са административно–териториални единици по смисъла на ЗАТУРБ, е обусловено от изискванията на регионалното планиране и по-специално от изискванията, поставяни във връзка с присъединяването на България към ЕС, където районите от второто равнище на Номенклатурата на териториалните статистически единици (NUTS) са основен обект на планиране, програмиране, прилагане и наблюдение по цел 1 на Структурните фондове.

Съгласно разпоредбите на ЗРР на територията на Република България се обособяват **шест райони за планиране**, които се формират на основата на областите в зависимост от географското им разположение, икономическото им развитие, броя на населението им и перспективите им за развитие. Районите за планиране са с наименование и териториален обхват, както следва:

- Северозападен район за планиране;
- Северен централен район за планиране;
- Североизточен район за планиране;
- **Югоизточен район за планиране (включва области Бургас, Сливен, Ямбол);**
- Южен централен район за планиране;
- Югозападен район за планиране.

Таблица1. *Населени места в ЮИРП*

Район за планиране/област	Населени места (брой)	Градове (брой)	Села (брой)
Югоизточен район	486	26	460
<i>Област Бургас</i>	<i>257</i>	<i>16</i>	<i>241</i>
<i>Област Сливен</i>	<i>120</i>	<i>6</i>	<i>114</i>
<i>Област Ямбол</i>	<i>109</i>	<i>4</i>	<i>105</i>

Графика 1: *Територия на Област Бургас, общини и брой населени места*

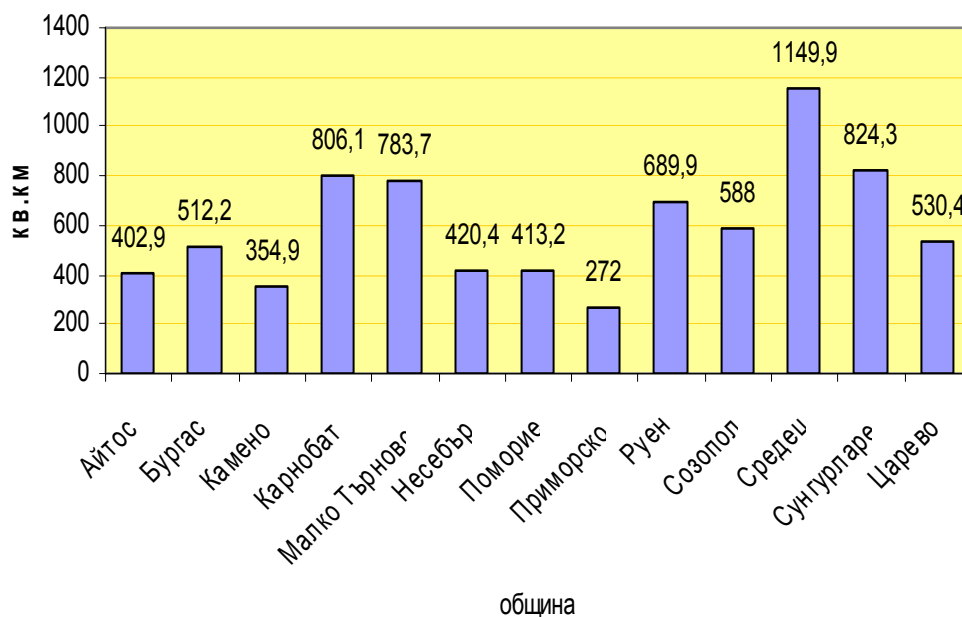

Таблица2. *Територия на Област Бургас, общини и брой населени места*

Област	Община	Площ (кв. км)	Населени места (брой)
Бургас		7 748,07	257
	Айтос	402,9	17
	Бургас	512,2	15
	Камено	354,9	13
	Карнобат	806,1	31
	Малко Търново	783,7	13
	Несебър	420,4	14

	Поморие	413,2	17
	Приморско	272	6
	Руен	689,9	42
	Созопол	588	13
	Средец	1149,9	33
	Сунгурларе	824,3	30
	Царево	530,4	13

Община Камено се намира в югоизточната част на Република България и е включена в административно - териториалните граници на Бургаска област. Данните за територията на област Бургас по общини са към 31.12.2000 г. и са предоставени от Агенцията по кадастъра към

Министерство на регионалното развитие и благоустройство. Област Бургас и респективно Община Камено попадат в Югоизточен район за планиране, обхващащ териториите на областите Бургас, Сливен и Ямбол. Област Бургас обхваща 13 общини с общо 422 485 жители на територия 7 748,1 кв.км. (най - голямата област в страната) с население от 441 000 жители (5,2 % от населението на страната).

Таблица 3. Район за планиране (2003г.)

Район за планиране	Територия 2003г /кв.км./	% от общата територия	Население 2003г.	% от общото население	Гъстота на населението/ч./кв.км./	Брой области	Брой общини
РБългария	111 001,9	100.0	7 801 273	100.0	70.3	28	264
Югоизточен район за планиране	14 647,6	13.2	728 653	10.0	53.4	3	22

Община Камено е с територия 354.7 кв.км., което представлява 4,6 % от територията на областта.

Таблица 2 – Територия на общината

ОБЩИНА	ТЕРИТОРИЯ (кв.км.)
Община Камено	354.7
Дял на територията на Община Камено от територията на Бургаска област	4.6 %
Дял на територията на Община Камено от територията на Република България	0.3 %
Бургас – област	7 748.1
Република България	111 001 ,9

Общината включва общо 13 населени места :

- 1. гр. Камено - административен, индустриален и културен център на общината;**
- 2. село Кръстина;**
- 3. село Винарско;**
- 4. село Вратица;**
- 5. село Трояново;**
- 6. село Желязово;**
- 7. село Русокастро;**
- 8. село Ливада;**
- 9. село Тръстиково;**
- 10. село Константиново;**
- 11. село Полски извор;**
- 12. село Черни връх;**
- 13. село Свобода.**

В географско отношение общината попада в равнинната част на югоизточна България и долното течение на река Айтоска. Средната надморска височина е от 20 до 45 м. На север граничи с община Айтос, на изток с община Бургас, на запад с община Карнобат и на юг с община Средец.

По своето географско местоположение общината и нейният център заемат добро място в транспортно-комуникационната система на страната, като близостта ѝ с областния център е от стратегическо значение. Това ѝ дава предимство пред голяма част от другите общини в България по отношение на транспортните ѝ връзки с останалата част на страната. През територията ѝ преминават важни транспортни коридори в посоките изток и запад, както и връзки към северната и

южната част на България, **предстои доизграждането на ОЕТК №8.** Функционирането на този транспортен коридор ще повлияе силно на процесите на регионално развитие. Немаловажен е факта, че през територията на общината преминава главна ж.п. линия.

Релефът на областта е предимно низинен, равнинен и нископланински, докато **релефът на общината** в по-голямата си част е равнинен, на места има хълмист характер, прорязан от долините на реките Айтоска, Русокастренска, Чакърлийска. Общата дължина на речната мрежа е 45 км. На територията на общината функционират 29 бр. естествени и изкуствени водоема. През град Камено протича Айтоска река. В землищата на селата Черни връх и Винарско има гористи и скалисти участъци. Подземните богатства на територията на общината са пясък и чакъл, докато данни за проучвания по отношение на залежи на други материали няма.

Територията на община Камено попада в преходно-континенталната климатична област. Най-разпространени почвени разновидности: алувиално-ливадните, песъкливо-глинестите. Цялата община притежава изключително благоприятни условия за развитие на земеделие и животновъдство. В агроклиматичен аспект тя попада в два пояса: пояс на средно топлолюбиви култури и пояс на топлолюбиви култури. Климатичните ресурси на общината предлагат широки възможности за стопанско използване. Обработваемата земя е 292 хил. дка., от които 251 х.дка ниви, 8 х.дка трайни насаждения, 2 х.дка ливади и 23 хил. дка мери и пасища. Почвите са подходящи за отглеждане на всички видове селскостопански култури.

По-голямата част от територията на общината е с добра екологична характеристика, но следва да се вземе предвид факта, че е необходим постоянен мониторинг, тъй като на територията на общината е разположено най-голямото предприятие и единствено по мащабите си: **“Лукойл Нефтохим - Бургас” АД.**

Благоприятното географско положение е предопределящо за бъдещото развитие. Икономическото развитие на община Камено е свързано основно с наличието и развитието на нефтохимическата промишленост, хранително-вкусовата промишленост, малкия и среден бизнес и селското стопанство. Районът е

бил и се утвърждава и като зърнопроизводителен и към настоящия момент. От хранително-вкусовата промишленост с традиции в региона са подотраслите – винопроизводство, мелничарска и консервна промишленост и др.. Добри са условията за създаване на трайните насаждения, основно лозя, и свързаното с това производство на вино и алкохолни напитки, но към момента трайните насаждения не са в добро състояние, няма новосъздадени. В миналото и сега е застъпен и животновъдният отрасъл, като това в момента се осъществява най-вече в личните стопанства, с изключение на птицевъдството, тъй като на територията на Община Камено се намира един от големите птицекомбинати – **птицекомбинат “Авес”**.

От отраслите на промишлеността са застъпени основно нефтохимическата: “Лукойл Нефтохим - Бургас” АД заема 75% от територията на землище гр. Камено. На промишлената площадка на НХК се намират: “Химремонтстрой”, “Пещеростроене и изолации”, ”Минстрой”, ”Заводски строежи”, “КЗУ”, ”Енергоремонтстрой“ и др. Хранително-вкусовата промишленост основно се представлява от най-крупното предприятие в региона: “Бургаски захарни заводи“ АД.

Като цяло местната икономика бележи спад в развитието си в последните десет години, повлияно от общото кризисно състояние на икономиката в страната. Производствените мощности в предприятията са остарели и са натоварени не повече от 50%. В по-голямата си част технологичното оборудване се нуждае от обновление. В икономическата база на общината съществуват резерви от неизползвани производствени мощности, трудови ресурси, производствени и складови площи. Сериозно свиване на местно ниво има в почти всички отрасли. Характерно за общинската икономика през последните години е, че нараства дялът на частния сектор. Това се дължи на провежданата с ускорени темпове структурна реформа с промяна на собствеността в посока от общинска и държавна към частна.

Тенденцията от последните години е към нарастване дела на микро-фирмите в преработващата индустрия, търговията и услугите и транспорта. Увеличава се и средносписъчният състав на заетите в малките фирми от преработващата индустрия.

По последни данни в края на 2004 год. **населението** на община Камено е 13 907 души, от които 5 149 живеят в гр. Камено. Етническият състав на населението на община Камено включва и малцинствени групи. Демографските показатели на общината сочат намаляване на броя на населението за периода 1999г. (14 086) до 2004год. (13 444), след което има увеличаване на броя на жителите. През последната година не се отбелязват данни сочещи намаляване на броя на населението и влошаване на възрастовата структура. Има частични тенденции за определени населени в общината, за които са валидни тенденциите за обезлюдяване и миграция към по-големи градове и емигриране в чужбина. Но се отбелязва и факта, че в други населени места от общината процесите не са такива. Проявява се интерес към имоти, включително и от чужденци. В този аспект може да се каже, че показателите са относително стабилни, но трябва да се наблюдават и анализират.

Доходите на населението са все още ниски, което определя ниската покупателна възможност на населението. Увеличава се делът на социалните доходи, което говори за нарастваща зависимост от системата за социална защита. Висок е делът на доходите от домашното стопанство, което отразява една тревожна тенденция на натурализация.

Общият брой на **безработните лица** в община Камено е с тенденция на намаляване, при отчитане на процента за безработица за периода от 2000г.(20.9%) до 2004г. и достига към месец октомври 2004 год. до 14,4 %, т.е. 715 души от безработните на Бургаска област. Наблюдаващото се завишаване на регистрирани незаети лица през зимните месеци се дължи на регистрацията след сезонната работа, разгледано в териториален обхват. Нивото на безработица за м.октомври 2004год. в община Камено е 14.4 %, спрямо общото за областта което е 7,13 %. Относно структурата на безработица – нараства броят на регистрираните безработни жени, като за община Камено те са 412 жени за м. октомври. Обезпокояващ е факта на

завишение на регистрираните в бюрото младежи до 29 год., като цяло те са 28 % от общия брой регистрирани безработни, като в голямата си част са без квалификация и образование. През последните години се наблюдава една тревожна тенденция на увеличаване на броя и относителния дял на продължително безработните лица.

Системата за **здравно обслужване** на населението в община Камено не е добре организирана и в значителна степен не е обезпечена материално и кадрово.

На територията на общината функционират 8 **училища**, от които 1 средно общообразователно с открита професионална паралелка, 5 основни и 2 начални. Броят на учащите в тях, в края на 2004 год. е 1169.

Институционалната среда е слабо представена, предвид близостта с областния център, като работят основни звена (клонове и служби) към електроразпределение, Български пощи, полицейски участък, общинска служба “ЗГ” и др. Във връзка с финансовата децентрализация, функциите на Данъчно подразделение на ТДА – гр. Бургас преминават към общината, считано от 01.01.2005г..

3. Анализ на потенциала за икономическо и социално развитие на общината

При анализа са използвани налични и предоставени данни от официални източници – Община Камено и кметства, Националния статистически институт, регионални представителства на Министерство на околната среда и водите, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на земеделието и горите, Министерство на транспорта и съобщенията, данни към одобрените и публикувани национални стратегии, програмни документи (планове, стратегии, концепции и др.). Използвана е и вече официално публикуваната информация в РПР на ЮИРП.

3.1 Оценка на природния потенциал и факторите на развитие

- **географско и геостратегическо разположение**

Както вече посочихме
Община Камено се намира в
югоизточната част на
Република България и е
включена в административно-
териториалните граници на
Бургаска област, като
съгласно разпоредбите на ЗРР
и обособените на територията

на Република България шест райони за планиране, **Община Камено попада в Югоизточен район за планиране(ЮИРП).**

Югоизточен район е разположен на стратегическо за България място с широкия си излаз към Черно море (224 км) на изток и с дългата си граница с Турция на юг по Странджа и Дервентските възвишения. В географско отношение общината попада в равнинната част на югоизточна България и долното течение на река Айтоска.

Територията на общината е 354.7 кв.км.;

Надморската височина е от 20 до 45 м.;

Граници - на север граничи с община Айтос, на североизток с община Бургас , на северозапад с община Карнобат и на юг с община Средец.

Общината включва общо 13 населени места – гр.Камено, с.Кръстина, с.Винарско, с.Вратица, с.Трояново, с.Желязово, с.Русокастро, с.Ливада, с.Тръстиково, с.Константиново ,с.Полски извор, с.Черни връх, с.Свобода.

Административен, индустриален и културен център е гр. Камено.

По своето географско местоположение общината и нейният център заемат добро място в транспортно-комуникационната система на страната. Близостта с областния център – гр. Бургас оказва влияние върху развитието на общината. **Доизграждането на ОЕТК №8**, който ще премине през територията на община Камено ще повлияе положително по отношение комуникациите и пътнико-потока и ще даде предимство пред голяма част от другите общини в България по отношение на транспортните й връзки с останалата част на страната. През територията на общината преминава главна ж.п. линия с направление Шумен и Варна, въпреки че

към момента тази възможност реално не се ползва, поради проблеми от различен характер. Използва се разтоварна гара “Дружба”.

- **земя, водни и минерални ресурси и др.**

Релефът на Югоизточен район е разнообразен – от север на юг се редуват части от Стара планина и Задбалканските котловини (Сливенска, Карнобатска и Айтоска), Бургаската низина, Среднотунджанската низина и дребнохълмиста област, Сакарско-Странджанската хълмиста и нископланинска подобласт.

Релефът на общината в по-голямата си част е равнинен, на места има хълмист характер, прорязан от долините на реките Айтоска, Русокастренска, Чакърлийска. В средните части на **областта почвите** са чернозем–смолници и канелени горски. Първите се използват за отглеждане на зърнени култури и слънчоглед, а вторите – за лозя, овощни насаждения и др. Най–разпространени почвени разновидности са: алувиално–ливадните, песъкливо– глинестите. Локално разпространение имат излужено-канелените и алувиалните почви.

ЮИРП попада в два района за басейново управление на **водите**: Източноромански и Черноморски. ЮИРП обхваща част от водосборния басейн на р. Камчия и водосборния басейн на южночерноморските реки, включващи всички реки на юг от Камчия: Двойница, Хаджийска, Айтоска, Русокастренска, Средецка, Факийска, Ропотамо, Велека, Резовска (на границата с Турция) и други по-малки реки.

Общата дължина на **речната мрежа** в общината е 45 км. На територията на общината функционират 29бр. естествени и изкуствени водоема, от които държавна собственост – един, частна собственост – един и 27бр. общинска собственост. Общата площ на общинските водоеми е 2 500дка., от които шест отдадени на концесия, а два – под наем. През самия град протича Айтоска река.

Повърхностният отток се формира от дъждовни води и в малка степен от топенето на снегове. Честите и продължителни летни засушавания и високите изпарения през този период водят до пресъхване на малките притоци, а по-големите реки силно намаляват водните си количества. Повърхностният отток при суха година с 95% обезпеченост пада до 35,5 л/кв.м при средногодишен показател за Бургаска област – 130 л/кв.м. и за страната – 176 л/кв.м.

В землищата на селата Черни връх, Винарско и на други места има гористи и скалисти участъци. **Подземните богатства** на територията на общината /инертни материали/ са пясък и чакъл, поради което се счита че общината е бедна на полезни изкопаеми. Към момента са разкрити и функционират кариери за строителни материали – пясък и чакъл. Няма проучвания за други подземни богатства (глина, мед, желязо и др.). Не е правено проучване относно минералния състав на подземните води и специфичните им фактори в аспект на ползването им за профилактични, лечебни и питейни нужди. Към момента тези води се ползват само за питейни нужди от населението.

Горско-дървесната растителност е съставена от листопадни широколистни гори - чисти и смесени гори от благун, цер, космат дъб и келяв габър. Срещат се смесени насаждения от ясен, бряст, обикновен габър, цер, клен и заедно с тях върба и топола. Площите заети с дървесна растителност значително са намалели.

- **природно - климатични условия и дадености**

В **климатично отношение ЮИРП** обхваща части от три климатични области и те са: Европейска континентална (умерена) област, която включва само Твърдишката планина; Континентално-средиземноморска област с две климатични подобласти – със средиземноморско влияние (Долнотунджанския и Странджанския хълмисто-нископланински климатичен район) и с черноморско (Бургаската низина и Странджанския крайбрежен климатичен район); Преходно-континентална област, включваща Среднотунджанския климатичен подрайон и климатичния район на Източна Стара планина. Присъствието на три климатични области обуславя богатото биоразнообразие на района и благоприятства развитието на селското стопанство. **Бургаска област** се характеризира с преходноконтинентален **климат** в северозападните си части, преходно–средиземноморски в южните си предели и черноморско влияние – в източните си предели. Средните януарски температури са около 2 градуса С, а в западните части на региона – 0 С. Характерни за зимата са силните североизточни ветрове. Досегашните изследвания на ветровия режим в района показват, че в ЮИРП съществуват обективни възможности за развитието

на **ветроенергетиката**. За черноморското крайбрежие са характерни бризите. Те се отразяват благоприятно върху развитието на лозарството и овощарството, тъй като предпазват насажденията от някои болести. Неблагоприятно климатично условие за стопанството е, че валежите са малко. В низините те са около 500 мм на кв.м, а в някои части на крайбрежието са по-малко. Само в южните дялове на Странджа са над 700 мм на кв.м. По черноморското крайбрежие климатичните условия са по-благоприятни за лозарството и овощарството. Поради сравнително не много студената зима по крайбрежието, лозята не са изложени на измръзване през зимата, а поради бризите се нуждаят от по-малко пръскане против мана. Късното настъпване на първите есенни слани и топлата есен осигуряват възможност за по-пълно узряване на къснозрейните сортове грозде, плодове и късни зеленчуци.

Територията на община Камено попада в преходно-континенталната климатична област. Формирането на климата е под влиянието на океански въздушни маси, които нахлуват от запад и северозапад и на континентални от североизток. Теренните условия и близостта на Черно море са допълнителни фактори, които влияят върху климатичните елементи. Средногодишната температура (11,4 гр.С) на въздуха и средномесечната температура на най-студения м. януари (0,1 гр.С) го определят като район с мек климат. **Средномесечните температури** през пролетта – 5 гр.С и 10.5 гр.С, съответно за март и април, създават благоприятен термичен режим за развитие на овощарство и лозарство. По-голяма честота и интензивност на проявление на късните пролетни и ранните есенни мразове се наблюдава в негативните участъци от територията /с долинни и котловинни форми/. Последният мраз през пролетта настъпва през първото десетдневие на април, а най-късно около 20 май. Първият есенен мраз настъпва най-рано в началото на октомври и най-късно в началото на декември. Средната продължителност на свободното от мраз време е 199 дни.

През летния период средномесечните температури достигат 22,1-22,8 градуса С, а средно максималните 29 градуса С. Високите летни температури благоприятстват развитието и узряването на културите, но същевременно усилват

изпарението, което силно намалява почвената влага. Това налага изкуствено напояване на селскостопанските земи.

Есента е топла и продължителна, с относително високи температури. Има случаи на горещини с летен характер. Термичното ниво на есенните месеци е такова, че позволява нормална вегетация на открито и узряване на културите.

През зимата са характерни затопляния, които разтопяват снежната покривка и обогатяват почвата с влага, но от друга страна оголват посевите от защитната снежна покривка и понякога предизвикват измръзването им.

Валежите, като важен климатичен ресурс, са в размер на 549 мм средногодишно. Те благоприятстват развитието на естествената тревна растителност, но за всички пролетници и интензивни култури са недостатъчни. Годишното разпределение по месеци е неравномерно. Максимумът на валежите е летен и в същото време м. август е най-сухият. Характерни са интензивните засушавания през лятото и есента, които понякога продължават 30 и повече дни. От значение са валежните количества, които падат през вегетационния период – от април до октомври. През това време падат повече от половината от валежите – 336 мм.

Снежната покривка е неустойчива. Продължителността ѝ се увеличава в северна посока. Първата снежна покривка се образува, по принцип, в средата на декември и изчезва сравнително рано – в началото на март. През последните години се забелязва тенденция на скъсяване на този период и редуване на интервали със и без снежна покривка през зимните месеци.

Преобладаващи **ветрове** в района са североизточните и северните. Липсата на високи оградни планини и слабата залесеност на района обуславя и големи скорости на вятъра.

Климатичните ресурси на общината предлагат широки възможности за стопанско използване. В агроклиматичен аспект територията попада в два пояса: пояс на средно топлолюбиви култури и пояс на топлолюбиви култури. Територията на цялата община притежава изключително благоприятни условия за развитие на земеделие и животновъдство.

Като извод може да се обобщи факта, че са налице редица благоприятни климатични условия и природни дадености - големи площи обработваема земя, плодородни почви, наличие на нерудни полезни изкопаеми, добри традиции в селскостопанския отрасъл. Тези дадености и ресурси следва да се използват за развитие на силно селско стопанство /както растениевъдство, така и животновъдство/, възстановяване на горските площи, разширяване и проучване на находища на подземни богатства (в.т.ч. и минерални води), алтернативно земеделие и билкопроизводство, други екологично ориентирани дейности, отдих и туризъм – риболовен, рекреативен, археологически, културен.

3.2 Анализ на тенденциите и процесите в икономиката на общината

3.2.1 Ниво и темп на икономическо развитие, обща динамика

Процесите на присъединяване на страната ни към ЕС налагат нови приоритети и изисквания в сферата на икономическото развитие. Структурата на икономиката на една страна, регион или община и състоянието на тази структура се явяват място, в което застива степента на социално–икономическо развитие. В това си качество структурата на икономиката и нейното състояние се явяват средство за оценка на степента на развитие на съответната икономика, както и базов фактор на икономически растеж и на социално – икономическо развитие.

Равнището на икономическо развитие се измерва с показателя Брутен вътрешен продукт (БВП). През последните шест години икономическия растеж на България е положителен, като от 2000год. насам той се характеризира с устойчив темп от около 4% годишно. Наблюдаваният ръст на БВП у нас е по-висок от средния ръст на ЕС15, който през 2003год е под 1%. Следва да се отбележи факта, че с най- висок ръст на БВП за периода 1997-2003год. са Югозападния и Южен централен регион. **Повечето макроиндикатори като БВП, БДС и др. не се дисагрегират до ниво общини.** Най-голям дял в брутната добавена стойност за района като цяло формира секторът на услугите – 43%, следван от сектора на индустрията – 29% и на последно място – аграрния сектор – 27%. Област Бургас формира най-голям дял в БДС от сектора на индустрията и услугите.

Стойността на БВП показват в концентриран вид какво е произведено и какво е потребено в рамките на една национална или регионална икономика. Равнището на икономическо развитие, измерено с показателя БВП на човек, показва значителен пространствен диспаратет. Въпреки системния растеж на БВП в страната, българските райони са икономически най – слабите спрямо ЕС. Нормативната база за либерализацията на мрежовите отрасли е вече налице и се забелязват първите признаци на конкуренция по отношение на заварените в тези отрасли предприятия. Условието за провеждане на стопанска дейност в България са се подобрили, макар че все още са необходими значителни усилия за увеличаване ефективността на държавната администрация, съдебната система и регулативната уредба, и в частност за създаване на по-добри перспективи за малките и средните предприятия. През 2000 г. формираният БВП в района нараства с 11% в сравнение с предходната година, като възлиза на 10,12% от общия за страната, а показателят БВП на глава от населението нараства – с около 12% за 2000 г. в сравнение с 1999 г. Покачването се дължи най-вече на нарастване на дела на сектора на услугите (Бургаска област – с около 40%). Това, което прави впечатление, е общият спад за трите области в Югоизточния район на планиране в сектора на селското стопанство по отношение на формирането на брутна добавена стойност за района в сравнение с предходната година. Най-драстичен този спад е в Ямболска област – с 43%, следван от областите Сливен (22%) и Бургас (20%).

Една от най – важните задачи на всяка община, освен че се явява един от основните работодатели, е да създаде **благоприятен икономически климат**. Административният капацитет за изпълнение на финансираните от Европейския съюз проекти и създаването на местни структури за подкрепа на бизнеса трябва да продължат да се подобряват. Това касае и неправителствения сектор, представляващ МСП на национално и регионално ниво (камари, браншови асоциации, агенции за регионално развитие). Необходимо е да се търсят всички форми за сътрудничество и да се координира предоставянето на услуги.

Характерно за всяка общинска икономика през последните години е, че нараства делът на частния сектор. Това се дължи на провежданата с ускорени темпове структурна реформа в страната. **Инвестиционния климат в община**

Камено се подобрява, особено в последните две години (2004 и 2005). В общината, както и в национален мащаб, тенденциите за промяна на собствеността са в посока от общинска и държавна към частна. Основните производствени фирми бяха включени в списъка за масова приватизация на държавата. Въпреки смяната на собствеността, те са повлияни от тенденциите в държавата.

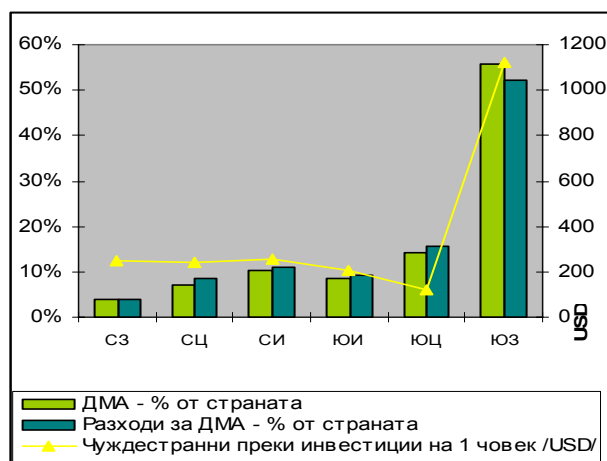
Преобладаващи в икономическата структура на района са малките и средни предприятия (МСП). В **област Бургас** 94,8% от предприятията са микро (до 10 заети). В тях са ангажирани 28% от всички заети лица и реализират 7% от общата бруто продукция. Малките и средните предприятия са 5% и реализират 21% от общата бруто продукция (Данни на НСИ за основни характеристики на предприятията по отраслови сектори за 2000, 2001 и 2002 г.). 94% от всички предприятия в ЮИР през посочената година са микро-фирми, които обаче са реализирали едва 28% от нетните приходи от продажби в района. По този показател най-високи стойности отбелязват големите предприятия, които макар и 59 на брой, реализират 47% от общите нетни приходи от продажби за областта. Малките и средните предприятия са 5% и реализират 21% от общата бруто продукция.

Като най-важните стратегическите инвеститори за област Бургас са: „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, МЕТРО, БИЛЛА, „Некерман“ АС, Албена инвест холдинг и др.

Ръста на икономическо развитие на **общината** се определя от редица фактори, но като основни следва да се отбележат обстоятелствата, че на територията на Общината работят крупни промишлени предприятия като: „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, ”Химремонтстрой”, ”Пещостроене и изолации“, ”Минстрой”, ”ПМУ”, ”ПМЕ”, “Заводски строежи“ АД, ”Строителни изолации”, ”КЗУ”, ”Енергоремонт”, “Бургаски захарни заводи”, птицекомбинат “Авес”.

Както в региона, така и в областта и общината се отчита устойчива тенденция на общо покачване на дълготрайните материални активи (ДМА). Голям, над средния за страната, е делът на частния сектор за придобиване на ДМА в района за планиране: през 2000 г. той е бил 86% при 64% за страната, през 2001 г. –

84% при 61% за страната и през 2002г. – 82% при 76% за страната. Въпреки това по инвестиции в ДМА районът е на едно от последните места за страната¹.

По инвестиции в ДМА нивото на ЮИП е под средното за страната, което има неблагоприятно въздействие върху развитието на бизнеса в района. Най-много инвестиции в ДМА са направени в сектора „Преработваща промишленост“, наблюдава се тенденция на бързо нарастване на инвестициите в сектора „Хотелиерство и ресторантьорство“, а също така и в секторите „Строителство“ и „Търговия и ремонт“. Тази тенденция води до промяна в структурата на бизнеса на района за планиране.

Информацията на ниво общини в област Бургас сочи следните показатели, изнесени в таблична и графична форма.

РАЗХОДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ ПРЕЗ
2003 Г. ПО ВИДОВЕ¹, ФОРМИ НА СОБСТВЕНОСТ И ОБЩИНИ

(Хиляди левове)

Общини	Разходи за придобиване на ДМА		От тях:	
	общо	в т.ч. частен сектор	сгради, строителни съоръжения и конструкции	машини, оборудване и транспортни средства

¹ Данни на НСИ.

Общо	579533	468645	305050	186647
Айтос	9333	8311	4014	4339
Бургас	364468	314862	153261	153282
Камено	2839	2693	354	2037
Карнобат	6250	5922	1393	3451
Малко Търново	724	224	468	145
Несебър	142347	93775	109194	11978
Поморие	22189	17009	14413	4308
Приморско	2535	1735	1302	965
Руен	1550	971	846	600
Созопол	17842	17511	15403	1450
Средец	4391	3222	2071	1917
Сунгурларе	1640	1281	628	745
Царево	3425	1129	1703	1430

¹Вкл.закупуване на земя.

Данните сочат, че по този показател Общината се нарежда на едно от последните места. Необходимо е да се търсят нови стратегически инвеститори, които да влягат в средства предприятия и производства, както и да се стимулират собствениците на съществуващите малки и средни предприятия. В този аспект общината следва да търси възможности за осъществяване на добро публично-частно партньорство, в това число и чрез внедрената система за управление на качеството (ISO), да ускори максимално процедурите по обслужване на предприемачите и бизнеса. Иновациите са все още непознати понятия в малките общини. Информационните и комуникационни технологии (ИКТ) предлагат нови възможности на фирмите и регионите и са важен фактор за регионалната конкурентноспособност. Знанията и достъпът до изследвания, иновации и технологии се превърнаха в движеща сила на растежа в модерните икономики. Съществуващи показатели в България, които да послужат за оценка на количествените и качествените характеристики на регионалните различия в развитието на изследванията и технологиите, и иновационния капацитет почти липсват. Традиционните изследователски центрове в България са университетите, научните институти и звена на БАН, аграрните институти и др. Независимо от

относително високия брой на образователни и изследователски центрове, няма качествен преход към приложни изследвания и трансфер на иновации и технологии към останалите сектори. Връзката между научно–изследователските и образователните институции и бизнеса във всички региони на планиране от дълго време е прекъсната, което е една от причините за ниската добавена стойност и ниската ѝ конкурентноспособност на производството. Разходите за научно-изследователска дейност в България възлизат на 0,49% от БВП, при среден показател за ЕС 1,49 %.

ПРИДОБИТИ ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ ПРЕЗ 2003 Г. ПО ВИДОВЕ,
ФОРМИ НА СОБСТВЕНОСТ И ОБЩИНИ

(Хиляди левове)

Общини	Придобити ДМА		От тях:	
	общо	в т.ч. частен сектор	сгради, строителни съоръжения и конструкции	машини, оборудване и транспортни средства
Общо	399008	329520	204047	130114
Айтос	8135	7090	3178	4334
Бургас	209434	197196	77284	95144
Камено	2691	2573	183	2096
Карнобат	10382	9574	3978	5007
Малко Търново	724	224	473	145
Несебър	136543	90111	105010	12229
Поморие	12778	9232	6578	4047
Приморско	2288	1488	1170	944
Руен	1784	1222	730	950
Созопол	3643	3135	1096	1374
Средец	5143	4181	2313	2456
Сунгурларе	2419	2399	122	745
Царево	3044	1095	1932	643

Данните сочат, че община не е сред първите и е необходимо да се направят съответните анализи и изводи в тази насока, както и да търсят ефективни подходи в тази насока.

- **динамика по отделни браншове и под-браншове**

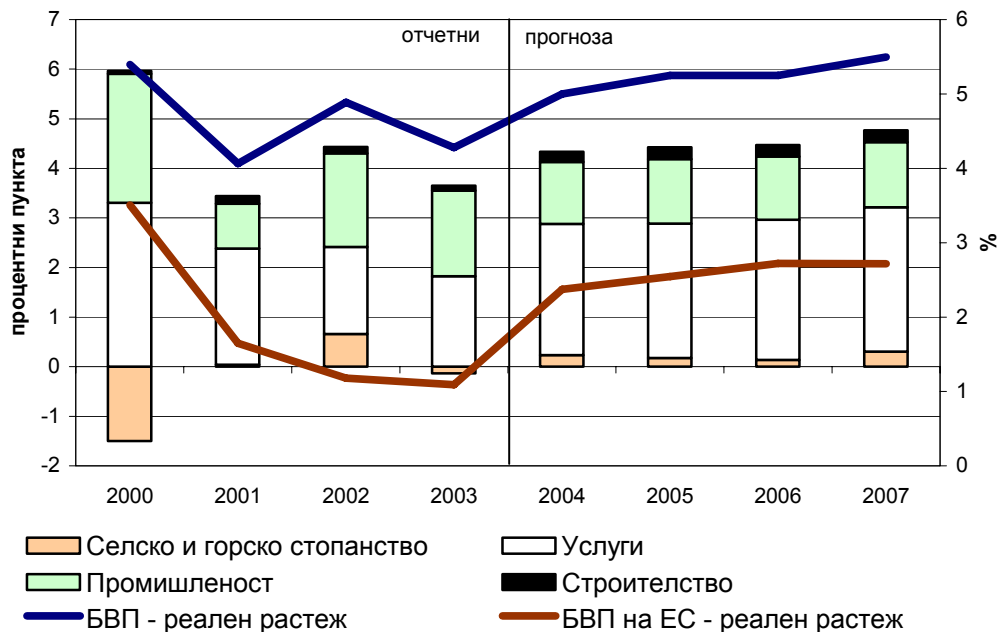
Структурата на създадената брутна добавената стойност (БДС) по райони се характеризира с различни тенденции в участието на секторите, от което може да се направи извода, че икономическото преструктуриране в тях продължава.

Настъпват структурни изменения в икономиката след 2002г., които се характеризират с определено намаление на дела на селското стопанство за сметка на индустрията и услугите. Така напр. делът на селското стопанство в структурата на брутната добавена стойност намалява от 15% през 2002 г. на 9.5% през 2003 г. Подобни тенденции се отчитат и в развитието на промишлеността, която изтегля своето развитие към по-конкурентноспособни и експортно насочени производства. Индустрията произвежда 30 % от брутната добавена стойност и е най- динамично развсиващия се сектор в страната през 2003год.

Таблица. Ефективност по сектори и отрасли (отношение БДС/БП) на българската икономика за периода 1997-2003 г.

Отрасъл	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Селско и горско стопанство	48.0	46.4	45.3	43.4	42.8	43.4	43.4
Селско стопанство	48.3	46.8	45.6	43.7	43.0	43.7	43.7
Горско стопанство	33.4	33.6	35.8	32.2	32.6	32.9	32.0
Индустрия	25.7	31.2	31.3	30.4	30.3	31.8	31.1
Добив	39.6	37.9	39.8	38.5	38.9	39.8	39.4
Преработка	22.6	28.0	27.9	26.8	27.1	28.3	27.5
Електроенергия, топлоенергия	36.8	37.0	37.0	40.4	38.4	41.6	42.1
Строителство	30.4	40.7	39.1	37.0	35.8	36.1	36.0
Промишленост	25.2	29.9	30.0	29.5	29.5	31.1	30.4
Услуги	54.9	59.2	58.0	55.9	55.6	55.7	55.3
Транспорт	34.3	36.6	35.3	36.7	37.8	37.1	36.7
Съобщения	64.1	60.8	59.7	58.1	57.4	58.4	58.6
Търговия	48.8	50.1	47.4	44.1	44.1	43.5	42.6
Финанси	57.0	63.5	61.4	62.2	63.5	64.6	63.2
Други	66.1	69.6	68.9	66.4	65.4	65.3	64.9
Общо по базисни цени	40.5	44.7	45.1	43.5	43.5	44.5	43.7

Източник: НСИ, АИАП

Източник: НСИ, АИАП

Отрасъл “Промисленост”

В област Бургас 94,8% от предприятията са микро (до 10 заети). В тях са ангажирани 28% от всички заети лица и реализират 7% от общата бруто продукция.

Основните промишлени предприятия, оказващи силно влияние върху икономическото развитие на **общината** (повечето от които са приватизирани през първата вълна на масовата приватизация) са:

- “Лукойл Нефтохим Бургас“АД – разположен на 75% от територията на землище Камено – основно предприятие в общината и основен приходоизточник. Това е най-големият нефтохимически комплекс в Югоизточна Европа, произвеждащ над 40 продукта. През 2002 г. компанията е реализирала печалба в размер на 305,409 хил. лв. Предприятието осигурява около 8000 работни места. Върху площадката на предприятието се намират и други предприятия, съпътстващи дейността на рафинерията, които също оказват силно влияние върху икономическото развитие на общината – “Химремонтстрой”, ”Пещостроене и изолации“, ”Минстрой”, ”ПМУ”, ”ПМЕ”, “Заводски строежи“АД, “Строителни изолации”, ”КЗУ”, ”Енаргоремонт” и др.;

- **малки и средни предприятия:** Цех за метални отливки, Цех за бетонови изделия, Цех за отоплителни изделия /фирма “Екотермал“ - с.Константиново/, Строителна кооперация гр. Камено, Цех за нестандартни изделия - с.Свобода, и други.

Хранително-вкусовата промишленост е втора по значение в икономиката на област Бургас. Община Камено има добри условия за развитие на хранително-вкусовата промишленост, като се има предвид, че районът е предимно селскостопански. Традиционно тук са застъпени производство на зеленчукови и плодови консерви, брашно и хлебни изделия, млечни продукти, месни продукти и др.. Проблемите в настоящия момент идват от ограничените пазари за продуктите на преработвателната промишленост; остаряло технологично оборудване; амортизиран сграден фонд; висока ресурсоемкост и неефективност на производствените процеси; незадоволително качество на произвежданите продукти и невъзможността, поради тази причина, да се преборят с конкуренцията на европейските и световните пазари; изходни суровини с недоказано качество и слаб контрол върху тях. Перспективите и насоките за развитие на този подотрасъл са свързани с навлизане на нови инвестиции, технологично обновление и значително подобряване на качеството на продукцията, професионален маркетинг, договаряне на взаимно изгодна основа между доставчици на суровини и производители, изграждане на борси, които да регулират цените и качеството на изходните суровини. **По-големи предприятия** от бранша са: ”Бургаски захарни заводи” – находящ се на територията на с.Свобода.

Малки и средни предприятия, работещи на територията на общината от подотрасъла:

- Мандри (гр.Камено и с.Трояново);
- Цех за пушени и деликатесни меса (с.Свобода);
- Цех за консервиране на гъби ,плодове и зеленчуци (с.Свобода);
- Цех за преработка на брашна и ядки (гр.Камено);
- Цех за нерафинирано олио (гр.Камено);
- Цех за безалкохолни напитки (гр.Камено и с.Трояново);
- Фурни (гр.Камено, с.Трояново, с.Русокастро и с.Ливада);

- Цех за пакетиране на сол (с.Свобода);

Отрасъл “Услуги”

Най-голям процент от фирмите, работещи на територията на общината са в сферата на търговия и услугите. Малък е процентът на работещите в хотелиерството, туризма, ресторантьорството. Търговската дейност в общината се осъществява най-вече от частни стопани. Съществуващите потребителни кооперации са в лошо финансово състояние.

Частните фирми на територията на общината в сферата на търговията и услугите работят основно в направленията търговия с хранителни стоки; облекло, текстил, обувки; парфюмерия и козметика; домашни потреби; битова техника; офис техника и канцеларски материали; селскостопански продукти и семена, торове и препарати за растителна защита; медикаменти; горива и авточасти; селскостопанска техника, строителни материали и др.

В сферата на услугите следва да се посочат: банкови и застрахователни; юридически и счетоводни; ремонт на битова техника; автотенекеджийски; ветеринарни; компютърни и интернет; заведения за обществено хранене и развлечения и др.

Намалената покупателна способност на населението, конкуренцията и финансовите проблеми, свързани най-вече с недостатъчни оборотни средства и трудния достъп до кредити, са основните проблеми на фирмите в този отрасъл.

МАГАЗИНИ ЗА ПРОДАЖБИ НА ДРЕБНО ПРЕЗ 2003 Г. ПО ОБЩИНИ			
Общини	Магазини		
	общо	за хранителни стоки и тютюневи изделия	за нехра- нителни стоки
Общо	7425	3276	4149
Бургас	4268	1543	2725
Камено	111	79	32

Отрасъл “Строителство”

Според данните от териториалното статистическо бюро регистрираните строителни фирми през 2002 г. в Бургаска област са 550 на брой (543 в частния и 7 в обществения сектор). От тях 465 са микро, 61 – малки, 9 – средни и 10 са големи. Секторът произвежда 9,81% от общата бруто продукция за областта. В общините извън Бургас този подотрасъл е представен по-слабо. По-големи фирми са строителните фирми в гр.Несебър и в гр.Карнобат. Подотрасълът е слабо развит в общината, като на територията работи строителна кооперация “Камен”, която осъществява основно ремонтни услуги, озеленяване, канализация. Частните фирми извършват строителни дейности, като изграждане на жилища и малки промишлени обекти, както и ремонтни строителни услуги. Съществуват и определен брой строителни бригади, които предлагат услуги по договаряне с клиентите. Основният проблем в този подотрасъл, касаещ развитието му на територията на общината, е свързан с ограниченото търсене на този вид дейности и услуги, най-вече поради ограничените доходи на местното население. Други фактори, затрудняващи дейността на местните строителните фирми са: липсата на обекти за строителство, скъпите строителни материали, амортизираната строителна техника, труден достъп до кредити. Такива затруднения изпитва в момента и общинската фирма за газификация. Очакванията са бизнес ситуацията в този бранш на месно ниво в следващите години да се запази. Подобряването на благосъстоянието ще доведе до развитие в сектора .

Отрасъл “Селско и горско стопанство”

Селското стопанство през 2003год. произведе 11,4% от брутната добавена стойност в страната, като Югоизточен район се сочи сред районите с най-високо участие в този сектор. Този сектор се характеризира със свръхзаетост, фрагментация на земеделските стопанства, ниска ефективност и ниско ниво на комерсиализирано производство .

Селското стопанство във всички райони е изправено пред общите проблеми:

- Разпокъсана собственост;
- Намаляване на поливните площи;
- Остарели съоръжения;

- Недостатъчни инвестиции и нови технологии;
- Недостатъчно интегриране с хранително – вкусовата промишленост и др.

С приемането на страната в ЕС, в областта на земеделието и преработващата промишленост България ще прилага Общата селскостопанска политика на ЕС, с всички условия и възможности за българските земеделски производители и преработватели. Европейското законодателство дава възможност на новите държави-членки да избират между два модела - схемата за единно плащане на стопанство, която за новите държави-членки се прилага във вид на регионален модел, и схемата за единно плащане на площ – на хектар. **Схемата за единно плащане на площ (СЕПП)** е специално създадена и се прилага само в новите държави-членки. Тя е временна, като се прилага за период от три години от датата на присъединяване (плюс възможност за удължаване два пъти за по една година по молба на съответната държава-членка), след което се преминава към Схемата за единно плащане на стопанство /СЕП/. Схемата за единно плащане на площ предполага еднакво плащане на единица площ за съответната държава-членка, изразено в евро/ха, чийто размер се получава като се раздели сумата на директните плащания за страната на подлежащата за подпомагане земеделска земя по дефиницията на ЕВРОСТАТ (обработваема земя, постоянно затревени площи, трайни насаждения и семейни градини), която отговаря на изискванията за добро земеделско и екологично състояние. Минималният размер на площта в едно стопанство, за която земеделските стопани ще бъдат подпомагани чрез **преки плащания**, ще бъде 1 ха (10 дка) за земеделската земя в общия случай или 0,5 ха (5 дка) за лозята, за трайните насаждения, за зеленчуците и за тютюна. Второто условие за подпомагане е парцелите в стопанството да са не по-малки от 0.1 ха (1 дка).

Според постигнатите договорености с Европейския съюз по глава “Земеделие“, България ще получи значителен финансов ресурс за селското стопанство и повишаване на конкурентноспособността на земеделските производители. Финансовата рамка за периода 2007-2009 е на стойност 1,561 млрд.

евро. След 01 януари 2007год. средствата, които ЕС ще предостави на българския земеделски производител, се разпределят в три основни направления:

- Директни плащания (субсидии) – в размер на 440 млн.евро;
- Пазарна подкрепа – в размер на 388 млн.евро;
- Развитие на селските региони – плащания в размер на 733млн. Евро, както и процент от Структурните фондове;

Условие за разпределение на тези средства е земеделският производител да се регистрира в съответната Областна дирекция “Земеделие и гори”.

Селското стопанство заема важно място в икономиката на ЮИРП и формира от 17 до 20% от БДС (18,8% през 2003 г. при 11,4% средно за страната). В Област Бургас използваната земеделска площ (ИЗП) заема 23% от територията на областта. Като цяло 28 % от площта на региона се използва за земеделско производство, докато този дял за страната е 14%. Средната използвана площ на стопанствата в региона е 58 дка. Земеделието в региона се отличава с най-голям среден размер на площите лозя, зърнено-житни, зърнено-бобови и маслодайни култури и на стадата с едър и дребен рогат добитък. Характерно за региона е, че се отглеждат култури, които са специфични само за този регион – нахут, кориандър, бадеми, лозя за стафида.

Общините с най-много заети в сектор селско стопанство са Тунджа (55,2%), **Камено (40,2%)**, Стралджа (28,8%), Сунгурларе (28,2%). В тези общини е отчетен най-висок процент на обработваемата земя. По данни на областните дирекции на МЗГ, все още твърде малка част от земеделските производители са регистрирани (и това затруднява използването на субсидии по ДФ „Земеделие“ и програма САПАРД). Основен проблем, който стои пред аграрния сектор в региона (респективно общината) е високата себестойност на произвежданата продукция. Средната изкупна цена при повечето селскостопански стоки се движи в граници много близки до производствените разходи.

Площа със селскостопанско предназначение² в ЮИРП през 2004 г. е 714 675 хектара, като процентът на **необработените земи** от общите площи със селскостопанско предназначение за ЮИРП е 8,94%. През последните години се регистрира интерес от страна на земеделските производители към прилагане на методите на биологично земеделие на продължително необработваните земи в екологично чисти райони. Този процес се очаква да бъде подкрепен със специализирани мерки по Програма САПАРД, Оперативна програма „Земеделие“, както и в рамките на разработващия се в момента Национален план за развитие на биологичното земеделие. **Използваната земеделска площ** в ЮИРП през 2004 г е 659 856 хектара, което е с 1641 хектара по-малко от предходната година. Над 45% от използваната земеделска земя в района се намира в област Бургас. **Община Камено** се посочва сред общините с **най-голям процент поливни площи** (в т.ч. общините Сливен, Нова Загора, Ямбол, Стралджа, Несебър, Помори). От общата площ на общината, която е 355.4 хил. дка., земеделската земя заема 237 хил.дка., като в процентно отношение това са 66.8 % - значително по-висок процент от този за Бургаска област - 40,2% и за страната - 41,8%, което предопределя и мястото на сектор земеделие. Обработваемата земя на общината възлиза на 292 хил. дка., от които 237 х.дка. ниви, 8 х.дка трайни насаждения, 2 х.дка ливади и 23 хил.дка мери и пасища, други. Със средства от Фонд „Земеделие“ и програма САПАРД започва обновяване и модернизирание в сектора. Въпреки това експертните оценки сочат, че преобладаващата част от земеделските производители в района не са технически

² Площ със селскостопанско предназначение (ПССП) се формира от обработваемата земя, трайните насаждения, постоянно затревените площи със селскостопанско предназначение и необработваните повече от 3 години земеделски земи.

осигурени. Липсва напоителна техника и машини за растителна защита. Две са фирмите в Община Камено, които са кандидатствали и спечелили проекти по програма САПАРД (мярка мляко и месопреработване). Активността в тази посока е слаба поради големия обем документация, която се подготвя и сложността на процедурите. На територията на Общината работи един от големите птицекомбинати – птицекомбинат “Авес“.

Основните **зърнени култури**, отглеждани в ЮИРП, са пшеница и ечемик. Застъпени **технически култури** в района са слънчоглед, памук и тютюн. ЮИРП е на трето място в страната по размер на площите и по добив на **слънчоглед**. През последните години се наблюдава тенденция на увеличение на площите, засети с ръж и кориандър. Забелязва се интерес към атрактивни и нетипични за района култури като маслодайна репица, мента, лавандула, захарно цвекло и др. Отглежданите в района **зеленчуци** са основно домати, пипер, краставици, лук, зеле и картофи. В периода от 1999 до 2003 г. в района се наблюдава тенденция на прогресивен спад на площите заети с трайни **насаждения**, респективно и в производството на плодове. Голяма част от плододаващите насаждения са предложени за бракуване поради лошото им състояние или изтекъл амортизационен срок. Анализът на състоянието на растениевъдството в ЮИРП показва, че въпреки благоприятните почвено-климатични условия, се наблюдава спад на производството, дължащ се на неспазване на агротехническите мероприятия, неизползване на качествени семена и амортизация на насажденията, липса на координация между производители – преработватели, слаба връзка между производители и научни звена, слаби или несъществуващи сдружения на производителите.

Основен проблем, който стои пред аграрния сектор в региона е високата себестойност на произвежданата продукция. Средната изкупна цена при повечето селскостопански стоки се движи в граници много близки до производствените разходи.

Поземлена реформа и горска реформа

Възстановяването на собствеността на земите и на земите и горите от ГФ е приключила във всички землища на територията на общината. Основен проблем

при набиране и анализиране на тази информация, което се отразява и на статистическите данни, е невъзможността за бързата и коректна актуализация на база данни и неточността от събираната по общини информация.

Данните сочат, че най-голям дял от обработваемата земя имат нивите и полски култури - 237 хил.дка, следвани от трайните насаждения /лозя и овощни градини/ 11 хил.дка, естествените ливади – 2 хил. дка и мери и пасища - 23 хил.дка.

Анализът по землища и представената информация от баланса по начина на трайно ползване показва, че най-много обработваема земя (ниви) има в землищата на гр.Камено и селата Черни връх, Тръстиково, Полски извор, Винарско, Кръстина, Русокастро, Трояново. Процентът варира от 60 до 80%, като средният процент е 61,2 %, т.е. над половината от площта в землищата на общината е ИЗП, ниви по начин на трайно ползване. В изготвената таблица е направена извадка с показатели – обща площ на землище, обработваеми земи /в това число изоставени ниви по землища за общината /:

Землище	Начин на гр.ползване	Имоти /брой/	Площ ниви / в дка /	Площ % от общата	Обща на землището /дка/
Гр. Камено	нива	4 871	38 455.02	65.13	59 044.0
с. Черни връх	нива	1 979	14 272.84	50.55	28 236.4
с. Тръстиково	нива	1 877	20 327.45	74.65	27 229.7
с. Полски извор	нива	1 404	15 431.44	71.9	21 462.59
с. Винарско	нива	1 238	17 646.98	77.71	22 710.16
с. Кръстина	нива	1 140	16 376.35	82.2	19 922.77
с. Новоселци	нива	539	5 733.412	25.8	22 209.25
с. Желязово	нива	744	6 405.94	73.8	8 675.87
с. Ливада	нива	22	763.13	2.8	26 522.85
	полска култура	1 546	20 437.58	77.06	
с. Русокастро	нива	1	28.45	0.06	47 303.07
	полски култури	2 170	32 996.139	69.75	
с. Вратица	полска култура	913	9776.303	58,8	16 624.75
с.Трояново	нива	2 102	38 733.441	69.8	55 438.16
всичко			237 384.475		355 379.57

Общината разполага и с ресурс от имоти общинска собственост, който възлиза на 15 223 дка, което е 4,4% от площта на общината. Доброто управление и стопанисване на тези имоти може да се превърне в добър приходоизточник. Информацията за наличните общински имоти по начин на трайно ползване е обобщена в таблицата:

Землище	Имоти стопанисвани от общината (дка)	Имоти частна общ. собственост (дка)	Имоти по чл.19 (дка)
Гр. Камено	-	995.61	412.83
с. Черни връх	371.43	1 236.92	268.95
с. Тръстиково	-	934.36	-
с. Полски извор	21.47	24.89	3035.75
с. Винарско	-	697.48	-
с. Кръстина	3.43	1 453.79	-
с. Новоселци	28.71	329.39	1310.96
с. Желязово	-	1 271.47	-
с. Ливада	382.06	1 671.77	563.75
с. Русокастро	34.72	5 292.69	32.51
с. Вратица	62.34	-	3029.46
с. Трояново	53.47	1 314.84	6640.91
общо	957.63	15 223.21	15 295.12

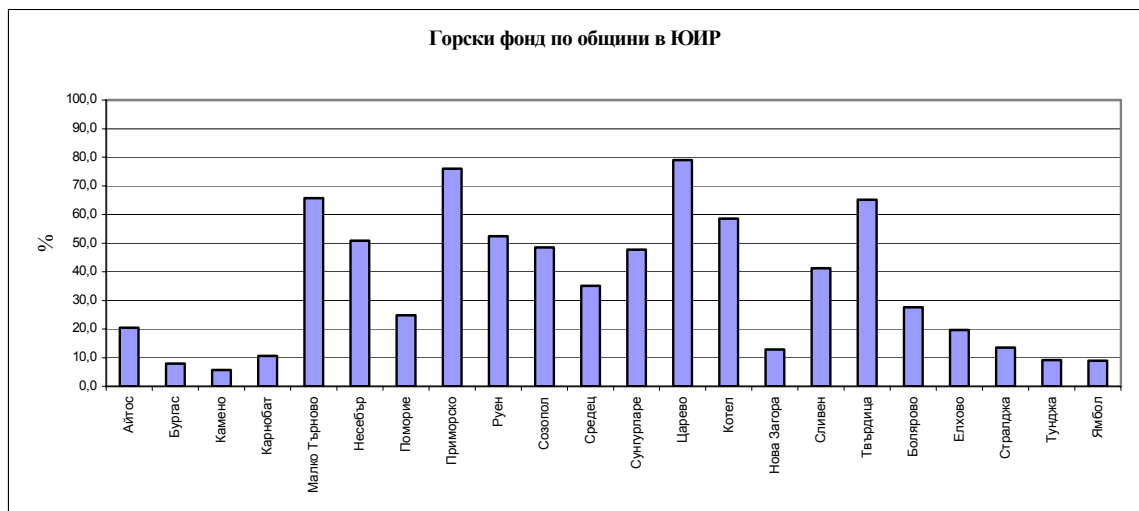
Заб. Данните са на база подадена информация към 02.12.2004год. на ОС"ЗГ" Камено.

От **общо обработваемата земя** в общината, най-голям е дялът на площта на нивите и полските култури, следват площите с трайните насаждения, естествените ливади, мерите и пасищата. По вид собственост най-голям дял от обработваемата земя се пада на частната собственост около - 93 %. На територията на общината работят 13 земеделски кооперации, които обработват по-голям процент от земеделските площи. Останалата част се обработват от арендатори, еднолични търговци, частни стопани.

Природо-климатичните условия и традициите в областта на земеделието, предопределят развитието на растениевъдството, ориентирано главно към производството на зърнено-житни и фуражни култури. Значителен е дялът на някои технически култури. Зеленчукопроизводството също заема определен дял, предимно в частното стопанство.

Предимство е факта, че в Община Карнобат (съседна на община Камено) се намира единственият в страната Институт по земеделие, извършващ дейности по генетико-селекционни и биотехнологични проучвания с ечемик (фуражен и пивоварен) и зимуващ овес, с цел създаване на високопродуктивни сортове с много добри биологични качества. Институтът извършва и агротехнически проучвания на основните култури за Югоизточна България, както и изследвания в областта на овцевъдството.

Видно от графиката, площите заети с горска растителност понастоящем са минимални и най-малко по площ в цялата област и регион. Информацията подадена от кметствата сочи, че в миналото процентът на тези територии е бил значителен. Възможности за увеличаване на тези територии има. Налични са общински имоти, които към момента не се стопанисват, поради факта че същите не са годни за земеделско ползване. Същите могат да бъдат залесени, като възможностите за това са няколко в този аспект: Програма САПАРД – мярка 1.4 (100% безвъзмездна помощ, която се предоставя на общините за лесовъдство, залесяване на земеделски гори и др.); договори с РУГ и ДЛ; арендни договори и др. Следва да се работи в тази насока и в перспектива да се оценят възможностите от тази дейност многоаспектно: увеличаване на горските площи, реализиране на приходи от странични ползвания в горски фонд – ловно стопанство, добив на дървен материал, билки, горски плодове и гъби, растителни дъбилни материали, дървени въглища и др., да се отчитат средообразуващите и естетични функции на горските екосистеми.

Понастоящем териториите с предназначение (държавен ДГФ) се стопанисват от ДЛ Бургас. Данните касаят информация, най-вече на ниво област и регион, тъй като на територията на Общината Държавния горски фонд възлиза едва на 18 000 дка.

Таблица Горскостопанско и териториално-административно деление на ЮИРП

РУГ Бургас	Област Бургас
ДЛ Бургас	Общини Бургас, Камено, Созопол, Средец и Айтос

Таблица . Данни за горското стопанство по РУГ в ЮИРП за периода 2000-2002г.

Показатели (в хектари)	2000 г.	2001 г.	2002 г.	
	РУГ Бургас	РУГ Бургас	РУГ Бургас	
Общо горски фонд	324548	325952	327915	
Залесена площ	293860	294600	298878	
Широколистни гори	248946	250382	255119	
Пожарища	1243	1297	833	
Залесяване	169.6	187.9	381.6	
Сечи (в ха)	10819	10170	16576	
Добита дървесина в плътни куб.м	стояща	375376	372614	490111
	лежаща	285585	277746	361986

Таблица 4.5.3. Разпределение на горския фонд по вид собственост към 2003 г.

Вид собственост	Област Бургас	
	Площ в ха	в %
ДГФ	240198	73.25
Общински горски фонд	72732	22.18
Гори на частни физически лица	12526	3.82
Гори на частни юридически лица	2459	0.75
Религиозни гори		
Гори, стопанисвани от МОСВ		
Общо ГФ:	327915	100.00

Въпреки малкото площи заети от горско-стопанска растителност, района се характеризира с разнообразие от дивеч, което е предпоставка за развитие на ловния туризъм. От бозайници в региона на общината се срещат - сърна, дива свиня, чакал, лисица, язовец, пор, заек; птици - ястреб, сокол, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб глухар, сови (защитен вид) и др.

Растениевъдство

Приоритетно място в подотрасъла **растениевъдство** заемат пшеницата, ечемикът и слънчогледът. 46% от площта е засята с пшеница и ечемик. През последните години засятите площи и получения среден добив от тези култури варира от 280-300 кг/дка. Ечемикът е с по-висок добив: 320- 350 кг/дка. Останалите 54% от обработваемите земи са засяти с технически култури – маслодаен слънчоглед (20 %), етерично маслени култури (7 %), зеленчуци (5 %), фуражни

култури (13 %) и др.. Добивите от слънчоглед варират в по-широк интервал - между 60-90 кг/дка. Ниските добиви за тази култура се обясняват с високите температури и продължителните засушавания през годината. Отглеждат се също: пролетен ечемик, царевица за зърно и силаж. Добри са възможностите за отглеждане на алтернативни култури. През последните години в региона се забелязва интерес и се засяват площи с култури нетипични за региона: рапица, мента, лавандула, но все още на малки площи – по-скоро експериментално. Има интерес и към отглеждането на захарно цвекло и памук. През последните десет години отрасълът овощарство преминава през различни етапи на развитие. До 1996 година насажденията реално не се стопанисваха, което доведе до критичното им фитосанитарно състояние. Причини за занемаряване на трайните насаждения са също възрастовото и физиологичното състояние, високите производствени разходи, дисбалансът между търсенето и предлагането на продукцията. Всичко това доведе до бракуване на част от лозовите насаждения, а не малка част от съществуващите са също за брак. С приключване на аграрната реформа и реструктурирането на отрасъла, в това число и в сектор винопроизводство се наблюдава повишен интерес към лозарството и овощарството в региона. Собствениците и арендаторите започнаха възстановителни мероприятия /подмладяване/ на съществуващите насаждения, а също и проучване, анализи и създаване на нови масиви. Това дава основание да се счита че предстои възраждане и развитие на лозарството и овощарството в региона.

Животновъдство

В периода 1999–2002 г. се наблюдава тенденция на спад на броя на отглежданите животни в ЮИРП. През 2003 г. бе проведено преброяване на земеделските стопанства в България, което даде подробни и представителни данни на ниско географско ниво за състоянието на сектора, в това число – животновъдство и растениевъдство. Данните сочат че в 90% от анкетираните стопанства се отглеждат животни, като в по-голямата част от тях броят на животните е малък. Единствено при свиневъдството и птицевъдството се наблюдава изравняване на броя на животните в малките фамилни стопанства и в специализирани стопанства. През 2003год. е регистрирано значително увеличение

на броя на говедата (с 62,3%, в това число на кравите с 54,1% от предходната година) и на свинете (с 31%). За другите видове животни тенденцията на спад се запазва. Данните сочат че региона е на четвърто място по отглеждания брой животни в страната, като в източните и централни райони се отглеждат основната част от животните.

ЮИРП е един от районите с най-добре развито **птицевъдство** в страната. На областно равнище птицевъдството е най-добре развито в областите **Бургас** и **Сливен**, а на общинско в общините **Камено**, **Средец**, **Айтос** и **Поморие**.

Според експертна оценка общата тенденция на спад в броя на отглежданите животни се дължи на два типа фактори:

- пазарни: висока цена на фуража, ниска изкупна цена на месо и мляко;
- технологични: помещенията, в които се отглеждат животните не отговарят на съвременните изисквания; налице е ниска степен на механизация на процесите; не се извършва профилактика и не се спазват зоохигиенни изисквания.

Влошената породна структура и небалансираното хранене водят до намаляване на продуктивността на животните. Значително е намалял през изследвания период обхватът на селекционно-племенната работа. Животновъдството е втори основен подотрасъл на селското стопанство в общината, профилиран в областта на говедовъдството, свиневъдството и овцевъдството. В последните години той бележи развитие изключително в частния сектор. Броят на животните по групи за последните години бележи слаб ръст при кози в частния сектор и е както следва: 2 807 бр. за 2000г и 2 891 бр. за 2004г. По-висок е броят на пчелните кошери, развито е и сладководното рибовъдство.

Таблица за броя на животните по групи

Категория животни–бр. /години	2000 г.	2004 г.
Говеда	3 359	1 573
В т.ч. крави		944
Свине	5 104	4 000
В т.ч. свине-майки		600
Овце	8 959	6 695
В.т.ч. овце-майки		6 063
Кози	2 807	2 891
В.т.ч. кози-майки		2 318

Птици всичко :		148 669
В птицекомбинат “ Авес”	389 285	
В.т.ч. в частни стопани	28 183	
Пчелни семейства	1 698	2 963

Високите производствени разходи и ниските изкупни цени на продукцията от животновъдството са причина за отлив от този отрасъл на земеделски кооперации и агрофирми. Животновъдството се развива предимно в частни стопани и по-малки семейни ферми или във фирми, занимаващи се предимно с угодяване и търговия. Част от произведената продукция е предназначена за собствена консумация. По всяка вероятност през следващите години рязко ще се променят структурата на стопанствата, размерът на стадата и условията при които се отглеждат животните в тях, което ще бъде наложено и от европейските критерии*. Земеделието и животновъдството са важен източник на заетост в селските райони. Пазарните и полупазарните стопанства, обаче, спъват продуктивността на труда в земеделието и доходите в селските райони. През последните две години секторът показва плавно устойчиво развитие. По подробна информация по темата може да се намери на сайта на МЗГ, бюлетин 71 от юни 2005год., без никакви сериозни сътресения, и с плавно развитие на производството и търговията.

Рибарство и аквакултури

Рибарството е традиционно добре развито в област Бургас. След приемането на Закона за рибарство и аквакултури (2001 г.) беше очертана правната рамка за развитие на сектора. През разглеждания период 2001–2003 г. секторът се характеризира със засилен интерес към рибностопанските работи, свързани със стопански риболов, сладководно рибовъдство, преработка и търговия с риба и други водни организми. Над 90% от сектор „Рибарство“ се развива в частния сектор. На територията на общината функционират 29 бр. естествени и изкуствени водоема, от които държавна собственост – един, частна собственост – един (“Сладководно рибовъдство”) и 27 бр.общинска собственост. Общата площ на общинските водоеми е 2 500дка., част от които отдадени на концесия, което

¹ Данни на МЗГ, Дирекция “Агростатистика“, юни 2005год.

предопределя развитието на този подотрасъл. През пролетния и зимния прелет в района стационарират различни видове облетен и водоплаващ дивеч - бекаси, диви патици, по-рядко гъски. Риболовът е съсредоточен основно по изкуствените водоеми, където се лови шаран, каракуда, скобар и др. Тези дадености на общината все още не са придобили известност и не са атрактивни за туристите, поради липсата на подходящи условия за кратковременен отдих. Същите могат да станат атрактивни при условия, че се подобри инфраструктурата и достъпа до тези места.

- **динамика по форми на собственост**

Честата смяна на правителствата и политиката досега, сменяше и концепциите за приватизация. Съществуваше и погрешно разбиране на мениджъри и колективи, че при приватизацията – масова и касова, неработещите и губещите предприятия ще струват по-евтино. Неблагоприятна тенденция е, че със смяната на правителството, често се сменят и мениджърите на индустриалните предприятия, което неминуемо се отразява на ръководените стопански единици.

Политиката на Европейския съюз за малките и средните предприятия (МСП) цели да се подобри формулирането и координирането на политиката по отношение на предприятията в целия вътрешен пазар с оглед да се подкрепи развитието на малките и средните предприятия. При това Европейският съюз се старее да подобри общата бизнес среда, в която малките и средните предприятия извършват своята дейност. Тенденцията от последните години е към нарастване дела на микро-фирмите в преработващата индустрия, търговията и транспорта. Увеличава се и средносписъчният състав на заетите в малките фирми от преработващата индустрия.

Основните проблеми пред тези стопански субекти се свеждат до:

- липса на свободни финансови ресурси;
- труден /до невъзможен/ достъп до кредити;
- ограничени възможности за прилагане на високоефективни технологии и оттам слаба конкурентноспособност по отношение качество, рентабилност, ефективност;

- недобра подготвеност на ръководните кадри на малките фирми по отношение на маркетинга, финансовия мениджмънт, управлението на персонала и др.;
- ограничен местен пазар и ниска покупателна способност на местното население, и др.

В пререструктурирането на икономиката е постигнат значителен напредък, а процесът на приватизация се приближава към своя завършек. Продадени или пререструктурирани са голям брой държавни предприятия, но за съжаление не всички работят, голяма част от приватизираните предприятия са затворени и са процес на продажба и препродажба.

Големият размер на сивата икономика също прави конкуренцията по-трудна за онези малки и средни предприятия, които играят по правилата. В общинската икономика с най-висок относителен дял е преработващата индустрия. Предприятията в по-голямата си част вече са приватизирани. Като форма на собственост преобладава частната, като големите предприятия са акционерни дружества или дружества с ограничена отговорност. Малкия и среден бизнес е представен от едноличните търговци.

Изводи:

Изхождайки от наличната към момента информация, касаеща процесите и тенденциите в икономиката на общината - обща характеристика, промишленост, селско стопанство, малки и средни предприятия, общински предприятия, общински бюджет се оформят следните изводи:

- Съществува спад в обема на производството на фирмите в общината и най-вече в отраслите промишленост, строителство, търговия и услуги, транспорт. Това се дължи на загуба на традиционни пазари, липса на инвестиции за технологично и продуктово обновление, ограничени финансови ресурси и възможности за кредитиране, ниска конкурентоспособност. Сериозен е спадът и в производството на държавните фирми, въпреки че няма конкретни цифри, процентът на безработица е показателен в този аспект. Следва да се вземе предвид, че регионът е предимно селскостопански и с аграрната реформа

всички ТКЗС, АПК бяха закрити. Работещите в селското стопанство трудно се преквалифицират, повечето от тях са без образование. Продължилата почти 12 години реформа в селското стопанство на практика ликвидира този отрасъл. Новосформираните сдружения на производители, земеделски кооперации или крупни арендатори тепърва стартират и очакват помощ от държавата и ЕС. Бавните темпове на реструктуриране на местната икономика не дават възможност на частния сектор, и особено дребният и среден бизнес, като много по-гъвкав и адаптивен, да се превърне в ключов фактор за растеж и осигуряване на заетост. Основните насоки за преодоляване на това състояние трябва да се насочат към реструктуриране на местната икономика за увеличаване дела на частния сектор, подкрепа за малките и средни предприятия и обвързването им с големите такива, оползотворяване на местните суровинни източници в преработвателни предприятия на местна почва; технологично обновление и повишаване на качеството, повишаване уменията и квалификацията на предприемачите и стопанските ръководители, подкрепа за желаещите да стартират собствен бизнес.

- Налице са резерви в икономическата база на общината по отношение на производствени мощности, индустриални терени и сгради. Този потенциал може да се използва при условие, че се вложат сериозни инвестиции за тяхното обновление и благоустрояване. Възможните пътища в тази насока са: създаването на смесени предприятия, създаване на индустриални зони за малък и среден бизнес, предоставянето на терени и сгради на частни предприемачи.
- Налице са и трудови ресурси, голяма част от този ресурс е с добър професионален и образователен ценз, които са предпоставка за евентуално разширяване на производството в традиционни за региона отрасли. Усилията по отношение на трудовите ресурси следва да се насочат към адаптирането им към новите пазарни условия с повишаване на квалификацията и уменията им – езиково,

компютърно, ориентация към професии от местно значение и такива с най-голяма вероятност за реализация.

- Нисък е размерът на външните инвестиции, не са положени достатъчно усилия и мерки за привличане на инвеститори от други райони на страната или от чужбина. Необходимо е да се развият активни дейности в тази насока за промоциране възможностите и потенциала на общината – инвестиционни брошури, изграждане на база данни за подходящи терени и сгради, фирмени информационни материали, WEB страница, побратимяване с други градове и общини от страната и чужбина, обмен на визити на предприемачи, участие в национални и международни форуми и др. С повишен интерес за в бъдеще ще се гледа на инвестиции, носещи иновационни и високотехнологични производства.
- Не са достатъчно организирани, информирани и защитени местните предприемачи. Липсват или са недостатъчно активни сдружения на бизнеса и структури, осигуряващи пазарна и техническа информация, консултации и друга подкрепа. Необходимо е да се инициират периодични срещи в общината, на които да се канят представителите на браншовите сдружения, организациите на дребния бизнес, информационно-консултантски центрове, представителства на търговски и/или промишлени камари. Положителна стъпка в тази насока ще бъде и повишаване ефективността на работа на общинската администрация при взаимодействието ѝ с бизнеса - чрез обучение на общинските служители, подобряване качеството на услугите (като време, процедури, информация и т.н.).
- Като недостатък може да посочи и факта, че концентрацията на основните икономически дейности е най-вече в общинския център и с. Свобода, което се е оформило като “промишлен център”. Това определено поражда диспропорции в развитието на останалите селища и периферните територии на общината и неминуемо води до обезлюдяване, монопрофилно икономическо развитие (само селско

стопанство) на тези територии. Следва да се намерят варианти и стимули за разкриване на малки цехове или предприятия в селата и периферните части на общината (напр. преференциални цени на терени и сгради, използване на екологично чистите територии и др.). Деконцентрацията на икономическата активност трябва да се свърже и с подобрения в инфраструктурата, обслужваща бизнеса – пътна, водоснабдяване и канализация, енергийна, съобщителна. Тези действия трябва да бъдат съпроводени и от социални и културни мероприятия, свързани с благоустрояване, обогатяване на културния живот и възможности за оползотворяване на свободното време.

- Анализът на структурата на местната икономика показва, че много добри перспективи има пред селското стопанство и свързаната с него преработвателна промишленост. Проблем в този подотрасъл си остава раздробеността на земята, отглеждането на култури и животни в малки площи и лични стопанства. Липсата на реален финансов стимул от страна на държавата към земеделските производители е основната причина този отрасъл да е в застой. Насоките за развитие са към възстановяване и разширяване площите с трайни насаждения (най-вече лозя), и традиционни за региона култури, но е добре да се инвестира в нови сортове и култури, както и в биологично земеделие, като едно перспективно направление. Повишаването на ефективността на подотрасъла следва да се обвърже и с мерки, насочени към повишаване рентабилността и качеството на продукцията, развитие на поливното земеделие чрез възстановяване на напоителните съоръжения, изграждането на стройна система за предлагане и изкупуване на селскостопанската продукция – пазар за животни, пазари/борси за плодове и зеленчуци, изкупвателни пунктове. Наличието на Институт по земеделие в гр. Карнобат (съседната община) е потенциал в подкрепата на селскостопанските производители.

3.2.3 Общински бюджет

Основните нормативни документи, които касаят общинския бюджет са Законът за местното самоуправление и местната администрация, Законът за местните данъци и такси, Законът за държавния бюджет на Република България, Законът за устройство на държавния бюджет, Законът за общинските бюджети, както и съответните подзаконови документи.

С приемането на Закона за държавния бюджет на РБ за 2003г. и на основание Решение на Министерския съвет № 612/2002г. дейностите в Община Камено бяха разделени на държавни и общински. Финансирането на държавните дейности се извършва от Републиканския бюджет на база на определени лимити, а финансирането на общинските дейности – от общински приходи.

Анализът на данните от Справка 1 за бюджетни приходи показва, че финансовите ресурси на Община Камено за периода 2002-2004г. се намаляват. Приходите през 2002г. са били 5 746 031лв., през 2003г. са намалели на 3 889 068.лв., а през 2004г. са увеличени на 3 986 777лв. Забелязва се, обаче, трайна тенденция за намаляване дела на собствените приходи за сметка на субсидия от РБ. Друга тенденция е намаляването на дела на данъчните приходи за сметка на неданъчните приходи. Намалението на данъчните приходи се дължи главно на неплатежоспособност и ниската степен на изпълнение на данъчните задължения от страна на търговските дружества. Тази неблагоприятна тенденция е породена от забавянето на структурната реформа, намалената покупателна способност на населението и др.

От данъчните приходи най-голямо значение имат данъкът върху доходите на физическите лица и данъкът за общините до края на 2002г. От 2003г. данъчните приходи се формират от данък върху недвижими имоти, данък върху наследствата, данък върху превозните средства, данък при придобиване на имущество, по дарени и възмезден начин.

От неданъчните приходи завишение има в изпълнението на приходите и доходите от общинска собственост – за 2004г. - 132 544лв., изпълнението на общинските такси – 2004 - 354 144 лв.

ПРИХОДИ (в лв. и %)	2003		2004	
Собствени приходи	1 274 386	32.80%	974 107	24.40%
Взаимоотношения с ЦРБ	2 318 886	59.70%	2 776 032	69.60%
Трансфери и безлихвени заеми	231 330	5.94%	170 358	4.27%
Прех. остатък /нал. в нач. на годината/	4 466	0.02%	16 040	0.47%
Друго финансиране	60 000	1.54%	50 240	1.26%
Общо приходи по бюджета	3 889 068	100.00%	3 986 777	100.00%

За периода 2003-2006 г. получаваната субсидия от РБ бележи увеличение, съответно 2 318 886лв. за 2003г., 2 776 032лв. за 2004г. и 2 744 494.00 лв. за 2005год. За 2006 год. в бюджета на общината за капиталово строителство са предвидени 396 500 лв., от които от ДБ 146 800лв., а от собствени приходи 249 700лв.

Основните разходи на общината са съсредоточени в четири сектора:

Образование - Общината дофинансира началните, основните и общообразователните средни училища. Тук се отразяват и разходите за детски градини и младежки дейности;

Здравеопазване – финансира кабинети в училища и ЦДГ и доболничната помощ;

Социални услуги – дофинансира се издръжката на Дом за възрастни с умствена изостаналост и се финансира Домашен социален патронаж с филиали в гр. Камено и с. Русокастро, които обслужват всички населени места на територията на общината;

Община – общинските дейности са организирани в няколко сектора: общодържавни служби; общински съвет; дейности, свързани с отбраната и въоръжените сили; дейности по благоустройството, чистотата, поддържане на паркове и градини; ремонт пътища; ВиК; осветление улици и площади др. дейности, свързани с поддръжка и изграждане на техническата инфраструктура с местно значение. Тук са включени и общинските разходи за масовата физкултура и спорта, читалищата.

Анализът на данните в Справка №2 за бюджетните разходи през 2004 г. показва, че най-голям относителен дял в бюджета на общината имат разходите за образование – 41,52 %, след тях са разходите за социални дейности – 21,34.%, за общинските дейности – 15,11.%, БКС -14,14 %

РАЗХОДИ (в лв. и %)	2002		2003		2004	
	лева	%	лева	%	лева	%
Общи държавни служби	1216696	21,17 %	557059	14,32 %	602206	15,11 %
Отбрана	18842	0,33 %	17841	0,46 %	46741	1,17 %
Образование	1579029	27,48 %	1439930	37, %	1655151	41,52 %
Здравеопазване	7024	0,12 %	6826	0,18 %	7153	0,18 %
Социални дейности	1593025	27,72 %	695787	17,89 %	851018	21,34 %
БКС	713610	12,42 %	917709	23,60 %	563805	14,14 %
Култура	185492	3,23 %	161252	4,16 %	175441	4,40 %
Икономическа дейност	432313	7,53 %	92664	2,39 %	85262	2,14 %
Други разходи						
Всичко:	5746031	100 %	3889068	100 %	3986777	100 %

Тенденция във всички дейности е увеличаването на средствата за работни заплати и осигуровки и намаляването на средствата за текуща издръжка на дейността. Това произтича, от една страна, от увеличаването на размера на бюджетните заплати и процента на осигуровките, и от друга страна от недостатъчните средства в общинския бюджет. В резултат на това се формира недостиг на средства за неразплатените разходи. За 2003 г. те са 236289 лв., за 2004 г. – 39552 лв. Причината за големия размер на неразплатените разходи през 2003 г. е, че това е първата година от разделянето на дейностите на държавни и общински и недостатъчните собствени приходи, за финансиране на амесните дейности.

Насоки за развитие на общинските финанси.

Тези насоки до голяма степен зависят от общото икономическо и социално развитие на страната. Държавата е тази, която определя обхвата на местните отговорности. Тя прехвърля на общините задълженията за предоставяне на права за определяне и осигуряване на публични услуги, които да задоволяват потребностите на живеещите в съответната община. Една част от тях имат задължителен характер за общината и задоволяват нуждите на повече жители. Такива са образованието, част от здравеопазването, социалните услуги и др. Тук дейността на общинските власти трябва да бъде насочена към подобряване на организацията и управлението на финансовите средства и засилване на финансовата дисциплина в бюджетните дейности и заведения и, от друга страна, към взаимодействие с централната власт във връзка с получаването на достатъчно средства за издръжката им от РБ.

Останалите общински услуги до голяма степен могат да се извършват и от частния сектор. Една от насоките за развитие на общинските финанси е

общинската администрация и общинският съвет да преценят кои от тях биха могли да се осигуряват в достатъчно количество и качество и по-евтино от частния бизнес и ако има проявен интерес от негова страна да се приватизират.

Голяма част от услугите, предоставяни от общината, подлежат на заплащане под формата на такси. Приходите от тях, обаче почти не покриват разходите за предоставяне на съответната услуга. Затова дейността на общинската администрация трябва да бъде насочена към възможно най-точно определяне на съответните такси, да се разработи по отношение на таксите и цените на услугите. Първа стъпка в това отношение е необходимостта от въвеждане на местна методика за калкулиране на пълните разходи за производство и предоставяне на съответните услуги, с цел подобряване на финансовата отчетност /това е полезно и за услугите, от които не се търси пълна възвръщаемост на разходите/.

Тъй като част от местните приходи се формират в резултат на дейности по стопанисване и продажба на общинско имущество (наеми, аренда, концесии и др.) е необходимо да се работи за подобряване на финансовите условия за управление и стопанисване на общинската собственост.

Необходимо е да се създадат условия за увеличаване приноса на общинските фирми в нарастването на бюджетните приходи чрез ефективно и гъвкаво управление на дейността им и реструктуриране на нерентабилните дейности.

Необходимо е подобряване на оперативното ръководство и осигуряване на необходимите условия за ефективно събиране на данъчните и неданъчни приходи от общинската администрация. През 2006 г. с промяната на ЗМДТ ще се увеличат правомощията на общините по администрирането на приходите от местни данъци и такси. Във връзка с това е необходимо да се набележат мерки за повишаване на събираемостта от местните данъци и такса битови отпадъци, извършване на оперативни проверки по търговски обекти и сгради, анализиране и установяване на всички недобори по видове данъци и такса битови отпадъци, изпращане на покани за доброволно плащане на задълженията и процедури по принудително събиране. Напоследък все по-често се говори за **финансова децентрализация** на общините. В тази насока вече е структурирана Дирекция "Териториално управление и

децентрализация” към МРРБ, чиято мисия е да подпомага дейностите на устойчивото регионално развитие, съдействайки за ускоряване и усъвършенстване на процесите на децентрализация и оптимизация на административно-териториалното устройство на всички нива на управление, спазвайки принципите на регионалната политика на ЕС. Като основна цел в разработената концепция за финансова децентрализация се сочи предоставянето на публични услуги по количество, качество и цени съответстващи на потребностите и съобразени с възможностите на гражданите, на основата на устойчиво и дългосрочно балансиране на разходните отговорности на общините със стабилни приходиизточници и ефективен граждански контрол.

Като извод може да се наложи мнението, че сериозна пречка пред развитието на общината може да се окаже рестриктивният характер на бюджета, който не дава възможност за провеждане на инвестиционна и стимулираща бизнеса политика. Основната част от средствата се използват за покриване на социални и административни разходи, докато средствата за усъвършенстване на инфраструктурата, опазване на околната среда и подкрепа на предприемачеството или изобщо липсват или са крайно недостатъчни.

3.2.4 Тенденции и процеси в социалната сфера

3.2.4.1 Население, човешки ресурси

Данните за годишния брой и структурите на населението са резултат от провежданите периодични преброявания на населението и съответните изчисления чрез естествения и механичния прираст, получени от текущата демографска статистика за годините между преброяванията. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението са образците ЕСГРАОН – ТДС: съобщение за раждане, съобщение за смърт, съобщение за сключен брак, съобщение за прекратен граждански брак. Данните за вътрешната миграция на населението се получават от адресните карти за регистрация. Данните за населението, естественото и механичното му движение в териториален разрез са представени според административно-териториалното деление и статута на населените места към 31.12.2003 г. Средногодишният брой на населението е изчислен като средна аритметична величина от изчисленото население в началото и в края на годината. Механичният прираст на населението в териториален аспект представлява разликата между броя на заселените и броя на изселените в (от) дадено териториално ограничение.

Във всички райони за планиране през периода 1997год-2003год. се наблюдава спад на населението. Основните причини са отрицателния естествен прираст и вътрешната миграция. Естественият прираст за визирания по горе период е отрицателен за всички райони на планиране. Поддържането на тези стойности е резултат от застаряването на населението и промените в репродуктивните му нагласи, като последните до голяма степен се дължат на ниския жизнен стандарт. Между демографската система и икономическата система на една страна и един регион, респективно област, община съществуват отношения на взаимна обусловеност, така че в един и същи момент всяка от тях се явява и причина за състоянието и следствия от състоянието на другата. В крайна сметка особенният род причинно – следствена връзка между двете системи довежда до извода, че състоянието на икономическата система предопределя в голяма степен състоянието на демографската система.

Населението на ЮИРП през 2003 г. наброява **782 653 души**, което е 10,03% от населението на страната. Населението за област Бургас е **419 925 души**. За разглеждания период 1999–2003 г. населението в ЮИРП е намаляло с 41 838 души или с 5,07% (при 4,76% средно за страната). Основните причини са отрицателният естествен прираст и миграцията. Наблюдаваната неблагоприятна тенденция на постепенно намаляване на населението се дължи на застаряването на населението, влошения здравен статус и ниския жизнен стандарт, водещи до повишаване на смъртността и намаляване на раждаемостта.

По последни данни към 2004год. **населението на община Камено** възлиза на 13 469 души, от които 5 914 живеят в гр. Камено. По статистически данни в периода от 1999 год. до 2003год. населението в общината е намаляло с 642 души и е достигнало до 13 444 души. Това се дължи главно на изселванията на населението и влошената възрастова структура в някои села на общината. В процеса на механично движение по-голямата част от мигриращото население се е насочвало към общинския център и малка част извън общината.

Населени места	1995	1996	1997	1999	2000	2001	2002	2003
Община Камено	13 837	13 908	13 972	14086	13923	13947	13681	13444
Град Камено	5841	5883	5894	6006	5950	5991	5930	5822
с.Кръстина	791	800	818	826	841	854	796	784
с.Винарско	1016	1032	1025	1007	1014	1013	1008	985
с.Вратица	260	252	258	243	241	223	221	199
с.Трояново	1544	1533	1523	1562	1545	1517	1481	1459
с.Желязово	209	227	225	231	202	207	207	203
с.Русокастро	1316	1303	1317	1381	1355	1350	1366	1344
с.Ливада	298	302	300	315	314	308	300	302
с.Тръстиково	450	451	469	447	425	455	440	426
с.Константиново	330	340	349	320	321	315	296	287
с.Полски извор	450	475	469	473	452	447	430	417
с.Черни връх	644	647	665	639	644	640	628	622
Всичко:	13 837	13 908	13 972	14086	13923	13947	13681	13444

По възрастов състав показателите са : под 7 год – 973; от 7 до 14 год – 1 531; от 15 до 17 год. – 568; от 18 до 54 год. – жени – 3128 и мъже – 3329; над 55 год. – жени – 2319 и мъже над 59 – 1 455;

НАСЕЛЕНИЕ, ЕСТЕСТВЕН И МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ
ПРЕЗ 2003 Г. ПО ОБЩИНИ И ПОЛ

(Брой)

Общини Пол	Население към 31.12.2003 г.	Естествен прираст	Механичен прираст
Общо			
област Бургас	419925	-1273	149
Мъже	205020	-892	317
Жени	214905	-381	-168
Бургас	207424	-316	-1747
Мъже	100465	-242	-836
Жени	106959	-74	-911
Камено	13681	-99	201
Мъже	6099	-63	117
Жени	6320	-36	84

Естественият прираст е бил отрицателен до 2002год. От следващите години 2003 и 2004год. данните сочат увеличение на броя на жителите в общината с 1,07% (12 419д. за 2003год.) и 1,11% (13 907д. За 2004год.). Доходите като цяло са ниски, като голяма част от трудоспособното население разчита на социални помощи, особено хората от ромските етнически малцинства. С по-високи доходи са работещите в нефтопреработвателната промишленост. Ниски са доходите от селскостопанското производство.

Характеристиката сочи следните данни за ЮИРП:

- Естествен прираст:

Общини с най-високи отрицателни стойности на естествения прираст: Болярово (-26,96‰); Тунджа (-16,65‰), Малко Търново (-11,7‰), Стралджа (-11,9‰)

Общини с положителен естествен прираст: Руен (+0,7‰) и Твърдица (0,2‰)

Показателите за **механичен прираст** в периода 1999–2003 г. показват запазване на тенденцията на нарастване на **вътрешната миграция** в района. През 2003 г. ЮИРП е напуснат от 16 453 души, а заселилите се са 13 708, т.е. в резултат на миграция населението е намаляло с 2745 души. Въпреки че големите градове – областни центрове продължават да привличат хората, тъй като предлагат по-добри възможности за работа, в последните години се наблюдава тенденция на засилване на миграционната вълна към по-малки градове с туристически потенциал, които

предлагат добри условия за работа и живот. През последната година нараства относителният дял на миграциите с посока „село-село“ и „град-село“.

- Механичен прираст:

Общини с положителен механичен прираст: Несебър, Созопол, Приморско, Царево, Тунджа.

Общини с най-много изселили се: Бургас, Карнобат, Сливен, Ямбол, Елхово

ПЛОЩ, ГЪСТОТА НА НАСЕЛЕНИЕТО, НАСЕЛЕНИ МЕСТА И КМЕТСТВА КЪМ 31.12.2003 Г. ПО ОБЩИНИ					
Общини	Площ ¹	Гъстота на населението	Населени места		Кметства
			общо	в т.ч. градове	
	кв.км	насел./кв.км	б р о й	б р о й	б р о й
Общо за областта	7748,1	54,2	257	16	108
Айтос	402,9	75,2	17	1	8
Бургас	512,2	404,9	15	2	12
Камено	354,9	35,0	13	1	6
Карнобат	806,1	35,8	31	1	5
Малко Търново	783,7	5,4	13	1	2
Несебър	420,4	48,0	14	2	7
Поморие	413,2	65,8	17	2	10
Приморско	272,0	21,9	6	1	4
Руен	689,9	41,4	42	-	29
Созопол	588,0	23,5	13	1	8
Средец	1149,9	14,7	33	1	6
Сунгурларе	824,3	17,9	30	1	9
Царево	530,4	17,6	13	2	2
¹ Към 31.12.2000 г.					

Данните по основните наблюдавани показатели към 1997год. са били както следва:

1997 година - население	13 972
Обща площ/кв.км./	354,7
Гъстота на населението/Ч/кв.км./	39,3
Процент на градското население	42,2
Общ брой на населените места	13
Обработваема земя- %	72
Население в трудоспособна възраст-%	49,8
В нетрудоспособна възраст -%	26,1
Под трудоспособна възраст	24,1

Структурата на населението на ЮИРП по пол се характеризира с превес на жените над мъжете. Аналогични са данните и за Община Камено, където процентното съотношение към 2003год. жени/мъже е 103%, т.е 6099 мъже и 6320 жени. Данните за етническата структура за региона, областта и общината са посочени в приложение 6.

Етническият състав на населението на община Камено включва малцинствени групи, които са 11,1% от общия брой жители в общината. Структурата в процентен състав е посочена в таблицата. От етническите малцинства по-голям е процентът на ромите. Ромското население на територията на общината (7,8%) има сериозни социални проблеми от различно естество. 80% от тях са безработни и получават социални помощи, чиито размери са недостатъчни, за да задоволят потребностите на многолюдните им семейства. Състоянието на икономиката не дава възможност за трудова заетост на тези групи – голям брой от промишлените предприятия в момента не работят или работят с малък капацитет, като същевременно се променят коренно изискванията към наетата работна ръка. Ниската степен на образование, липсата на съответна квалификация още повече стеснява кръга от възможности за намиране на постоянна работа. Поради тези причини, ромското население работи през летните месеци обща работа в селското стопанство, като наемна работна ръка на частни селскостопански предприемачи. С ромското население са свързани и проблеми от инфраструктурен и благоустройствен характер, като в по-голямата част от кварталите, населени с роми (предимно крайни квартали на града), няма изградени елементи на техническата инфраструктура като водопровод, канализация, улични и тротоарни настилки, телефонизация. Има квартали, които в голямата си част са застроени с незаконни постройки, засягащи уличната регулация и неотговарящи на градоустройствените норми и изисквания. Всеки опит да бъдат проведени мероприятия по уреждане на регулационните проблеми се оказва неуспешен, поради възникване на социално напрежение, липса на средства провеждане на необходимите законови процедури. С течение на времето тези проблеми не се решават, а се задълбочават. По отношение на социалното включване, с оглед възприемане на политиката на ЕС в тази област, през октомври 2003 г. е приета Стратегия за борба с бедността и социалната изолация, допълнена впоследствие с план за действие. За община Камено структурата на етническият състав на населението е както следва:

Населено място	Общо	Българи	Турци	Роми	Други
Община Камено (брой души)	12 453	10 593	417	830	553
Община Камено (%)	100 %	85,06 %	3,3%	7,8 %	4,4%

Комплексният анализ на нивото на безработица и образователната структура на населението по общини в ЮИРП показва, че общините с висока безработица имат най-неблагоприятна образователна структура. Съпоставката с етническата структура сочи, че общините с най-голям дял турското и ромското население (Руен, Твърдица, Котел, Средец).

Образователна структура на населението: *Общини с най-неблагоприятна образователна структура:* Котел, Твърдица, Руен, Камено, Сунгурларе. *Общини с най-благоприятна образователна структура:* Бургас, Сливен, Ямбол, Несебър. Съответната карта е представена в *Приложение 7*. Образователната структура на населението в ЮИРП е доминирана от групите със средно (32,8%) и основно (27,2%) образование – ситуация, типична за страната като цяло (съответно 37,9% и 27,4%). Лицата с висше и полувисше образование (степени „магистър“, „бакалавър“ и „специалист“) съставляват 10,9% от населението на района, при средно ниво за страната 14.1%.

Уменията на работната сила са основно сравнително предимство на регионите в глобалната конкуренция. Високото ниво на образование и предоставянето на качествено обучение на хората по време на целия им трудов живот, са ключът към укрепване на иновационния капацитет, това касае както работниците така и работодателите. Налице е обща тенденция за повишаване образователното равнище на населението в страната, което се изразява в увеличаване на населението със средно и по-високо образование. Районите с по-висок дял на селското население имат и по-голям дял на по-ниско образованите групи.

3.2.4.2 Благосъстояние на населението

Заети са всички лица, извършващи определена трудова дейност в обществения или частния сектор на икономиката, за която получават трудово възнаграждение или доход. Общият брой на заетите включва: наетите лица по трудово правоотношение по Кодекса на труда и наетите лица по служебно правоотношение по Закона за държавния служител; наетите по граждански договор, за които това не е втора работа; собствениците на фирми, които участват пряко в дейността им (без получаващите само дивиденди). В броя на заетите лица не са включени военнослужещите. Разпределението на заетите лица по отраслови сектори (респективно наетите по трудово и служебно правоотношение) е направено въз основа на отрасловата принадлежност на предприятието, фирмата или организацията, в която са заети. Средният годишен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение е средна аритметична от средния им списъчен брой през отделните месеци. Средният списъчен брой по месеци е средна аритметична от списъчният състав за всеки календарен ден. Данните за работната сила, включени в публикацията, са от проведените от НСИ репрезентативни наблюдения на домакинствата от цялата страна за изследване на икономическата активност, заетостта и безработицата на населението на 15 и повече навършени години. От началото на 2003 г. са извършени промени в периодичността, методиката, инструментариума и организацията на наблюдението на работната сила с оглед изпълнението на изискванията на Евростат в тази област. Основните категории лица по отношение на икономическата активност са съобразени с международните стандарти. **Работна сила** (текущо икономически активно население) са лицата на 15 и повече навършени години, които са заети или безработни.

Характеристики на работната сила в ЮИРП (2003 г.)

Икономически активно население: 325,600

Дял от общото население: 41,6%

Дял от работната сила в страната към дела от територията: 9,9%:13,2%

Ръст: 1,15%

Разпределение по области: Бургас – 54%; Сливен – 25%; Ямбол – 21%

Данните показват, че делът на работната сила в района е по-малко от половината население, като се наблюдава тенденция към постепенното му нарастване. Тази тенденция обаче, може да се дължи на увеличаване на възрастта за пенсиониране, което от своя страна означава, че тя е нетрайна. **Заетите лица** са лицата на 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период: извършват работа за производство на стоки и услуги поне 1 час срещу заплащане в пари или натура, печалба или друг доход; не работят през наблюдавания период, но имат работа, от която временно отсъстват поради отпуск, болест, бременност, раждане и отглеждане на малко дете (до получаване на пълния размер на възнаграждението си), неблагоприятни климатични условия, стачка или друг трудов спор и други подобни причини. Общият доход на домакинствата включва всички парични и натурални доходи, независимо от източниците на постъпления. Оценяването на натуралния доход се извършва по цени на дребно. Общият разход на домакинствата включва всички парични и натурални разходи, направени през годината за хранителни и нехранителни стоки и услуги. Тенденцията към сближаване на доходите по райони за планиране се потвърждава и през 2003год.. С най - високи доходи за страната се очертава Северозападния регион, а с най-ниски средни доходи - Южен централен регион. Основен източник в структурата на доходите е работната заплата (38,3%), доходи от пенсии (20,2%) и домашното стопанство (19,6%). Относителният дял на дохода от предприемачество е най-голям в Южния централен район за планиране (6,3%). Общият разход средно на лице от домакинството (1687 лв.) е по-нисък от средния за страната (1748 лв.). Индексът на човешко развитие (ИЧР) на общинско ниво показва че 27,9% от общините са с висок индекс на човешко развитие, 32,4% - със среден индекс и 39,7% от общините са с нисък индекс.

СРЕДНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА НА НАЕТИТЕ
ПО ТРУДОВО И СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ
ПО ОБЩИНИ И ФОРМИ НА СОБСТВЕНОСТ

(Левове)

Общини	Общо	В т.ч. по форми на собственост	
		обществен сектор	частен сектор
Общо	3502	4141	3165
Айтос	2571	3236	2063
Бургас	3919	4603	3595
Камено	3098	3534	2610
Карнобат	2729	3472	2173
Малко Търново	2854	2911	2662
Несебър	2515	3919	2144
Поморие	2820	3646	2270
Приморско	2805	3283	2074
Руен	2162	3119	1530
Созопол	2442	3398	2044
Средец	3340	3508	3278
Сунгурларе	2676	2923	2465
Царево	3134	4154	2247

По този показател общината се нарежда на четвърто място, от общо 13 – те общини.

3.2.4.3 Безработица

България е с високо равнище на безработица въпреки, че се отбелязва значително намаляване от 2000 г. насам. Последните данни от месец януари сочат среден ръст на безработицата в страната - 10.7%. Въпреки това, равнището на заетост остава ниско. Необходими са значителни усилия за развитие на човешките ресурси, обучение и образование, във връзка с което следва да продължи реформата на системите за висше и професионално образование. Тези системи трябва да бъдат приведени в съответствие с бъдещите потребности на икономиката. Необходимо е и прилагане на мерки за обучение на безработните и въвеждане на стимули за предприятията и работниците и служителите.

През последните няколко години на пазара на труда се диференцират групи от безработни лица, чието устройване на работа е значително затруднено. Основни

проблеми в общия случай са социалната изолация, липса на трудов опит или квалификация, загубата на трудови навици, ниската мотивация за работа, трайно намалена или загубена работоспособност в следствие на заболяване, ангажираност в семейството – особено за самотните родители, майки на малки деца и такива, които се грижат за болни роднини и инвалиди. Тези неравностойни групи от безработни на пазара на труда са обект на специални грижи от страна на Министерството на труда и социалната политика, в частност – и от Агенцията по заетостта. Новият социален модел включва прилагането на диференциран подход към различните целеви групи в неравностойно положение, който да отговаря оптимално на нуждите им. В направените в началото на 2003 година промени в Закона за насърчаване на заетостта и в Националните планове за действие по заетостта за 2003 и 2004 години са определени мерки и програми, насочени към решаване на проблема с безработицата на хора в неравностойно положение на пазара на труда.

Аналогично се наблюдава положителната тенденция на постепенно намаляване на броя на безработните в района - от 2000 г. насам. Общият брой на регистрираните през 2003 г. безработни в ЮИРП е 52 187 души или 13,5%, което е с около 19% по-малко от предходната година и за първи път е съизмеримо със средната за страната стойност (също 13,5% за 2003 г.).

За Община Камено тези данни по години са както следва:

Година	Регистрирани безработни лица	Равнище на безработицата в %
1999год.	948	17,5 %
2000год.	1133	20,9 %
2001год.	1131	20,9 %
2002год.	1011	20,36 %
2003год.	898	18,09 %
2004год.	717	14,4 %

Наблюдават се съществени различия в структурата на безработицата в района както на областно, така и на общинско ниво. Област Бургас поддържа най-ниско равнище на безработица в района (10.6% за 2003 г.)

Безработица (стойности):

Общини с висока безработица: Котел (27%), Стралджа (32%)

Общини с висок дял на трайно безработни: Котел, Стралджа, Сунгурларе
(над 60% от безработните)

Общини с висока степен на безработица сред младежите: Нова Загора
(40%), Карнобат (36%), **Камено (36%)**, Сунгурларе (34%), Твърдица (35%)

Най-засегнати социални групи: жени: 65,95%; младежи: 30,99%

Безработицата сред **младежите** в ЮИРП е една от най-високите за страната. За 2003 г. средногодишният брой на регистрираните безработни младежи до 29 години в района е 16 175, което е 30,99% от общо регистрираните безработни (при 26,8% средно за страната) и е с 22,4% по-ниско от предходната година (което е резултат от изпълняваните диференцирани активни мерки на пазара на труда с целева група безработни младежи). Значителни различия в нивото на младежката безработица съществуват на общинско равнище като в общините Нова Загора, Карнобат, **Камено**, Сунгурларе и Твърдица стойностите са значително по-високи от средното за района. Високите нива на младежка безработица в тези общини се свързва с високия процент на ромско население и неговия нисък образователен статус, което затруднява реализацията му на пазара на труда. По данни на МТСП над 70% от безработните младежи са без специалност и професия, с основно и по-ниско образование. Високият процент на младежка безработица се сочи като един от основните фактори, провокиращи засилването на миграционните процеси.

РАВНИЩЕ НА БЕЗРАБОТИЦА КЪМ 31.12.2003 Г.

ПО ОБЩИНИ

Общини	Регистрирани безработни лица (брой)			Равнище на безработица (%)
	общо	о т т я х:		
		на възраст до 29 години включително	с продължителност на регистрация повече от 1 година	
Общо	21411	6187	9232	11
Айтос	2993	1008	1567	20
Бургас	5402	1487	1367	5
Камено	898	317	524	18

Карнобат	2446	872	1514	18
Малко Търново	187	62	57	12
Несебър	864	143	103	9
Поморие	1461	307	323	11
Приморско	202	25	30	10
Руен	2724	650	1463	19
Созопол	800	244	324	15
Средец	1297	393	767	19
Сунгурларе	1537	526	965	24
Царево	600	153	228	13

3.2.4.4 Защита на здравето/здравни грижи

Основно място в здравната система и нейната инфраструктура заема болничната помощ. С проведената реформа в здравеопазването доболничната помощ вече е основно в частния сектор и се поема от личните лекари. Системата за здравно обслужване на населението в община Камено не е добре организирана и в значителна степен не е обезпечена материално и кадрово. В структурата на територията на общината липсват звена като 24-часов център за спешна медицинска помощ (новоизграденият такъв обслужва населението приоритетно от гр. Камено и само в работни дни), достатъчно на брой кабинети за стоматологично обслужване, особено в малките населени места, училищно здравеопазване и др.

Необходими са инвестиции в системата за профилактика и общественото здравеопазване, и в частност в системата за наблюдение и контрол на заразните болести. Необходимо е да бъдат положени значителни усилия за изграждане на капацитет, за да се осигури правилното прилагане на нормативната уредба. Налице е недостатъчен обществено-политически консенсус относно конкретните стъпки за осъществяване на реформата в системата за здравеопазването. Трябва да бъдат предприети мерки за подобряване на здравното състояние на населението, което остава много под средното равнище за ЕС. Трябва да се подобри и достъпът на хората до здравни услуги, включително на тези, които не получават социално подпомагане и на работещите в неформалния сектор.

МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ КЪМ 31.12.2003 Г. ПО ОБЩИНИ				
Общини	Лекари		Стоматолози	Специалисти със средно или висше медицинско образование (степен"специалист")
	Общо	в т.ч. общо-практикуващи		
Общо област Бургас	1110	252	267	2063
Бургас	834	145	196	1584
Камено	10	8	4	3

3.2.4.5 Образование, култура, спорт, туризъм

В следващите години трябва да се търсят възможности за стимулиране на взаимодействието между образованието и бизнеса, включително и чрез съвместни форми на обучение. При обучението в бакалавърска и магистърска степен на заключителния етап от подготовката на студентите трябва да се разчита на мрежа от компании, в които се провеждат стажовете и/или се разработват съответните проучвания във връзка с подготовката на бакалавърска или магистърска теза. Работодателите са заинтересовани от тази практика, защото имат възможност да наблюдават студентите в реална работна среда и да подбират от тях подходящи кандидати за работа. Успоредно с това компаниите могат да насърчават свои висококвалифицирани експерти да участват в учебния процес като лектори в учебните заведения. Това се разглежда, от една страна, като средство за развитие на служителите, а от друга – е възможност да се осъществява предварително наблюдение и привличане на кандидати за работа сред обучаващите се.

Взаимодействието между образованието и бизнеса може да бъде полезно средство за синхронизиране на учебните програми в различните образователни степени в съответствие със съвременните промени в съответните области. В това отношение ще нараства ролята на образователната система като източник на необходимите кадри за високотехнологичните и средно високотехнологичните производства и наукоемките услуги, чието по-нататъшно развитие е елемент от стратегията за повишаване на производителността и конкурентоспособността на нашата икономика. Наред с това трябва да се усъвършенства компютърната и езиковата подготовка, която се предоставя в образователната система. В това отношение е добре да се има предвид конкретната цел пред ЕС – осигуряване

до 2010 г. на всички училища в общността необходимия брой и качество компютри.

Анализът на **образователната структура на населението** на областно ниво показва, че като цяло най-благоприятна е ситуацията в област Бургас, където съотношението на лицата завършили средно и висше образование към лица с основно и по-ниско образование е 50,7 : 49,3.

На територията на общината функционират 8 училища, от които 1 средно общообразователно с открита професионална паралелка, 5 основни и 2 начално. Броят на децата в тях в края на 2004 год. е 1169.

- едно средно общообразователно;
- пет основни;
- две начални.

ДЕТСКИ ГРАДИНИ ПРЕЗ 2003 Г. ПО ОБЩИНИ

Общини	Детски градини	М е с т а		Педагогически персонал		Детски групи	Д е ц а	
		общо	на 100 деца	общо	в т.ч. детски учителки		общо	в т.ч. момичета
Общо	182	12602	105	1051	999	531	11969	5872
Бургас	49	5492	90	503	475	238	6080	2992
Камено	8	466	132	59	33	17	353	184

УЧИЛИЩА, УЧИТЕЛИ¹ И УЧЕНИЦИ ПРЕЗ УЧЕБНАТА
2003 /2004 Г. ПО ОБЩИНИ

Общини	Училища	Учители ¹	Ученици
Общо	179	4002	56223
Бургас	57	2310	31914
Камено	8	85	1274

Като цяло, образователната политика на общината е ориентирана към осигуряване на обучение, съответстващо на съвременните държавни образователни изисквания. По-сериозно трябва да се помисли по насочването на обучението на

младите хора към професии с голяма вероятност за реализация в новите пазарни условия и съобразно потребностите на местната икономика и обслужваща сфера.

Културната дейност в община Камено се осъществява в следните направления:

- Съхраняване и популяризиране на обредния и песенен фолклор на района;
- Развитие и насърчаване на съществуващите и създаване на нови форми на художествена самодейност;
- Подпомагане дейността на местни творци и дейци на културата;
- Осъществяване на приемственост в културния живот
- Участие в проекти и прояви, свързани с развитието и обогатяването на културния живот в общината.

Както училищата, така и **читалищата и библиотеките** са средища на науката духовността. Днес интернет комуникациите, откъснаха хората от средища на културния живот. Все по-малко останаха дейните и реално функциониращи читалищни настоятелства. Малко са самодейните състави, които функционират, срещите и мероприятията организирани в тези средища за все по-редки и най-вече по повод национални и местни празници. В миналото тяхната роля е била значителна. Те са били средищата, които са запазвали духовността, обичаите и културата на местните жители. Сградния фонд все по-често остава неизползван, а поради липса на приходи, средства за ремонт и поддръжка, той се руши.

Таблица : Данни за читалищата през 1999 и 2000 г.³

Райони/области/общини	Брой читалища през 1999 г.	Брой читалища през 2000 г.
България	3056	3027
Югоизточен район	340	338
Област Бургас	160	158
Бургас	26	26
Камено	2	2

Добре е да се инициира, с помощта на действащите читалища и кметовете по населени места, анкета и проучване сред жителите на общината, да се запишат и съхранят стари предания и легенди, обичаи и традиции, т.е да се съхрани

автентичния фолклор и духа на общината. Напоследък все по-често се инициират родови срещи. Това е един добър повод да се съберат отново всички хора свързани с този край. Нерядко това се превръща в добра традиция.

Читалищата и библиотеките в Община Камено се намират в селищата: гр.Камено с филиали в с. Кръстина, с. Винарско, с. Трояново, с. Полски извор, с. Тръстиково, с. Ливада, с. Русокастро, с. Константиново, и читалище в с. Черни връх.

Културния календар на Община Камено включва немалко културни прояви, посочени в календара. За съхраняване на народните обичаи, читалищата от общината организират и провеждат и други културни прояви: коледуване, кукерски игри, лазаруване, бабин ден, ден на мартеничката и др.

Културна проява	дата	Организатор , място на провеждане	Характеристика
Тържествено честване на 3-ти март - Ден на Освобождението на България от Османско иго	03 март	Община Камено Читалище “ Просвета”	Национален празник <ul style="list-style-type: none"> • Тържествен концерт с участието на ПТА ” Здравец ” при читалище “Просвета “ гр. Камено; • Поднасяне на венци.
Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост	24 април	Читалище“Просвета “ СОУ гр. Хр. Ботев	Тържества във всички училища от общината Тържествен концерт в гр. Камено
Общински празници на народното творчество	26,27 и 28 май	Община Камено Читалище “ Просвета”	Участват състави за изворен фолклор от всички селища на Общината
Ден на Ботев и на загиналите за свобода и независимост на България	02 юни	Община Камено Читалище “ Просвета”	Тържествено честване на патронния празник на СОУ” Хр. Ботев” Поднасяне на венци на паметни плочи
Ден на Съединението; Празник на град Камено	04,05,06 септември	Община Камено Читалище “ Просвета”	Тържествен концерт Културни и спортни празници
Ден на народните будители	01 ноември	Община Камено Читалище “ Просвета”	Тържествен концерт Училищни мероприятия
Коледни и новогодишни празници	22 декември	Община Камено Читалище “ Просвета”	Изложба от обредни хлябове, автентични сурвачки и картички Коледен концерт на ПТА”Здравец”

³ След 2000 г. НСИ няма наблюдения за читалищата в страната.

Библиотеките в Община Камено притежават фонд от 317 730 тома към 2000год. Общият брой на читателите варира – към 1999год е бил 2 138, а към изминалата та 2005год. са едва 633. Забелязва се трайна тенденция на понижаване на броя на читателите, като за съжаление няма статистика по отношение възрастовия състав на читателите. Наличната база в общинските читалища е стара и трудна за поддържане и се нуждае от средства за ремонт. Нужна е общинска политика в тази насока. Необходими са средства както за ремонт, така и за обновяване на библиотечния фонд и за модернизация. Оборудването на компютърни кабинети в училищата следва и може да се съчетае и с оборудване на читалища с един или два компютъра и интернет. Това неминуемо ще привлече още млади хора.

Таблица Данни за библиотеките през 1999 и 2000 г.

Райони/области/общини	1999 г.			2000 г.		
	Брой библиотеки	Библиотечен фонд (брой)	Брой читатели	Брой библиотеки	Библиотечен фонд (брой)	Брой читатели
България	7283	96700578	1801720	6942	95163696	1720037
Югоизточен район	710	7283486	175737	671	7159582	164545
Област Бургас	326	3876351	93012	317	3856668	88321
Бургас	97	2190842	59401	93	2198810	56542
Камено	11	87957	2138	11	76317	1533

Туристически ресурси

Всеки регион има своята специфика и своята хубост по своето. Всеки е богат със своите си дадености. Това важи и за Община Камено. Вече посочихме някои от основните предимства - близостта до град Бургас и едновременно с това спокойствието на «тихата провинция», това което всъщност нерядко се превръща в привлекателен център за чужденци. Това се потвърждава и от факта, че през последните няколко години немалко чужди граждани са закупили имоти в общината. Районът има своя природен и културен потенциал, който до момента не е експониран и реално не е допринесъл за развитието на икономиката в него. Необходимо е да се търси възможност за развитие и на специализирани туристически дейности (селски и еко-туризъм, културно-исторически, риболовен, археоложки и други). Значителна част от природното и културно-историческо наследство на района е изнесено и експонирано извън границите на общината,

поради което все по-малко от жителите, особено сред подрастващите, познават историята и културно- историческото богатство. В този ред на мисли е добре да се инициират срещи, експозиции и редица други мероприятия, чрез които да бъде експонирано и комерсиализирано това богатство, включително традиции и обичаи, да се съхрани историята на общината. Това от своя страна ще спомогне косвено и за развитието на туризма в общината .

Община Камено разполага с туристически ресурси, които до момента не са картотекирани, поради което към момента ще визираме само някои от тях.

Възможностите за развитие на туризма към момента се базират основно на:

Археологически и исторически обекти:

Антични селища, селището Русокастро (битката при Русокастро), паметник на загиналите жертви в Балканската война, археологически и етнографски паметници от района на гр. Камено и околностите, подробно описани в книгите “ Камено – от древността до днес”, “Русокастро – история, легенди, документи”, “Трояново - приписка от вековете“ и други;

Църкви - строени преди десетки години и впечатляващи с оригинални архитектурни елементи и дърворезба.

Традиционни занаяти и обичаи, природни забележителности, флора и фауна:

Всеки регион има свои **традиции, обичаи**, които са характерни за него. Автентичността и запазването им трябва да бъде приоритетна задача. В региона на общината се празнуват народните обичаи: коледуване, кукерски игри, лазаруване, бабин ден и др.

Района се характеризира с разнообразие от дивеч, което е предпоставка за развитие на **ловния туризъм**. Срещат се основно: бозайници - сърна, дива свиня, чакал, лисица, язовец, пор, заек; птици - ястреб, сокол, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб глухар, сови (защитен вид) и др. През пролетния и зимния прелет в района стационарират различни видове облетен и водоплаващ дивеч - бекаси, диви патици, по-рядко гъски. Риболовът е съсредоточен основно по изкуствените водоеми, където се лови шаран, каракуда, скобар и др.

Потенциалът за развитие на този отрасъл в Община Камено се изразява най-вече в подкрепата и съчетаването на различни видове туризъм. Развитието на туристическата индустрия не може да бъде успешно, ако не се съчетае с общото подобряване на икономическата база и инфраструктурата, както и използването на компетентната помощ от страна на специалисти в съответните области. Необходимо е да се създадат консултативни органи за обмен на идеи и информация, и обединяване на усилията на всички заинтересовани страни за създаването на добър културно-туристически продукт в общината. В тази насока също може да бъде разработена маркетингова стратегия или концепция, в която да се направи подробен анализ, на база което се изработи визия, приоритети, стратегия.

Културния календар на ЮИРП е богат и е добре да бъде обществено достояние на всички граждани на региона. Предизвикателство е културните институти на общината да се включат в подобни инициативи. Основните културни прояви с международно участие са:

Международен детски фолклорен танцов фестивал – гр. Сливен
Международен фестивал на планинарския филм – гр. Сливен
Международна детска художествена изложба „Нова Загора“
Международен симпозиум „Поселищен живот в Тракия“ – Ямбол
Международен София Филм Фест „На брега“
Международен фолклорен фестивал – гр. Бургас
Летни културни празници „Бургас, лято, море“
Международен детски конкурс-изложба ”Децата рисуват цветята, морето и света“
Международен детски фестивал ”Слънце, младост, красота“
Международен пленер по живопис „Странджанска палитра“
Международен фолклорен фестивал – гр. Бургас
Международен детски фестивал „Хоровод на дружбата“
Международен турнир по спортни танци за купата на гр. Бургас
Международен театрален фестивал „На брега“
Международен фестивал на меда
Балкански фестивал на детското игрално кино „Златна амфора“

Спорт

Община Камено разполага със спортен комплекс, включващ затревен терен в недобро състояние (в по-голямата си част е естественият чим е за подмяна и е негоден), лекоатлетическа писта (в много лошо състояние), съблекални

(оборудвани), спортна зала (нуждаеща се от основен ремонт), две спортни площадки (изискващи доста подобрения) и спортен стадион в с. Русокастро. Състоянието на спортните площадки и физкултурни салони на общинските училища също нуждаят от ремонт.

На територията на общината развиват дейност три лицензирани спортни клуба – ФК “Камено” – гр- Камено, ФК “Русокастро” – с. Русокастро и Шахматен клуб – гр. Камено.

3.2.4.6. Социални дейности и услуги

Системата за социална защита в България играе важна роля за подпомагане на домакинствата и предотвратяване на бедността⁴. Изградената пенсионна система, социалното подпомагане и помощите при безработица поддържат много хора над границата на бедността и подпомагат уязвимите групи от населението. В областта на социалната закрила, от януари 2004г. отговорността за администриране на всички семейни помощи е възложена на един орган – Агенцията за социално подпомагане. Най-уязвими групи в социален аспект това са – хората с увреждания, инвалиди, децата в риск, уязвими етнически малцинства, хора в пенсионна възраст и др.

Институциите за социално подпомагане са държавни, общински и неправителствения сектор. Заведенията, в които се предоставят социални услуги могат да бъдат извън домашна среда и на заведения, предоставящи социални услуги в обичайна домашна среда. От заведенията за социални услуги в ЮИРП преобладават домовете за деца с умствени затруднения, домовете за възрастни с умствени затруднения и домовете за стари хора. В ЮИРП от заведенията за социални услуги, извършвани извън домашна среда няма изградени сезонни домове, домове за деца с физически и сетивни увреждания и приюти за безнадзорни лица. От заведенията за социални услуги, извършвани в обичайна домашна среда в ЮИРП функционират дневен дом за деца с умствени увреждания, дневен дом за възрастни с умствени увреждания, дневен дом за стари хора и два центъра за социална рехабилитация и интеграция на хора в неравностойно

⁴ Прагът на бедността се дефинира като 60% от средния за страната общ потребителски разход на едно лице в домакинството.

положение. **Заведенията за социални услуги, извършвани в обичайна домашна среда** са концентрирани в областните центрове – Сливен (4 бр.) и Ямбол (1 бр.).

Като част от мрежата на социални заведения изградени от Националния център за социална рехабилитация, в област Бургас функционира бюро за социално обслужване, детски център за деца с физически увреждания и център за рехабилитация и обучение на младежи инвалиди. Като цяло материално техническата база на заведенията за социални услуги е амортизирана и има нужда от подновяване. На територията на община Камено функционира Дом за възрастни хора с умствени увреждания в село Русокастро.

Част от сградния фонд на Дома вече е ремонтиран, основно със средства от Световната банка и Социалноинвестиционния фонд, и с общински средства. Тъй като понастоящем в тези домове са настанени голям брой хора с увреждания, което влияе неблагоприятно върху процесите на социална интеграция, то в бъдеще ще се търси възможност за извеждането на част от тези хора от домовете и настаняването им в тъй наречените “защитени жилища”. Целта е хората, които могат да бъдат интегрирани в нормалната среда, а не изолирани в домовете. Политиката на правителството в този аспект се хармонизира с европейската, тенденцията е да се създават или изграждат “защитени” жилища, с капацитет от 8 до 10 човека, в които да се настаняват хората с увреждания. Това е отчетено и РПР, където се сочи че заведенията за социални услуги в ЮИРП са недостатъчни, а амортизираната МТБ е причина за предоставяне на неадекватни грижи на нуждаещите се от социални услуги. Проблеми се отчитат и в сферата на услугите за хората в пенсионна възраст: недостигът на места в домовете за стари хора, недостатъчно обхващане на желаещите да ползват услугите на домашен социален патронаж и ред други. Като се има предвид високият процент на населението в над-трудоспособна възраст, може да се очаква увеличаване на тези проблеми. Заведенията за социални услуги са неравномерно разпределени в района, като някои общини не са покрити от тяхната мрежа.

С различни мерки и програми държавата и общините се стремят адекватно да отговорят на нарасналите потребности в този аспект. В следствие на активната социална политика за осигуряване на заетост през 2003 г. чрез включване на

подпомаганите лица в програми за заетост се констатира намаляване броя **на подпомаганите лица с месечни и еднократни социални помощи** спрямо 2002 г в ЮИРП.

Подадената и обработена информация, касаеща Община Камено сочи:

Броят на подпомаганите лица и семейства от Общинска служба за социално подпомагане гр. Камено :

- Брой подпомагани лица и/или семейства с месечни помощи по чл.9 от ППЗСП в трудоспособна възраст

Година	Брой лица и/или семейства
2000	512
2001	685
2002	706
2003	407

- Брой подпомагани лица и/или семейства с мес. помощи по чл.9 от ППЗСП в в надтрудоспособна възраст

Година	Брой лица и/или семейства
2000	11
2001	12
2002	18
2003	20

- Подпомагани инвалиди с целева помощ

Година	Брой
2000	273
2001	266
2002	280
2003	197

- Подпомагани инвалиди в трудоспособна възраст

Година	Брой
2000	84
2001	86
2002	95
2003	81

- От подпомагани лица и/или семейства с месечни помощи по чл.9 от ППЗСП на многодетни семейства с 5 и повече члена

Година	Брой лица и/или семейства
2000	99
2001	118
2002	110
2003	60

Отчита се тенденция на намаляване на броя на подпомаганите лица и /или семейства в трудоспособна възраст, което основно се дължи на програмите на МТСП - НП "ОСПОЗ", личен асистент", социален асистент" и др.; Общият размер изплатени помощи по ППЗСП през 2003 г. е значително по-нисък (средно 40% от общо изплатените помощи в сравнение с предходните години), което е

резултат от действието на НП „От социални помощи към осигуряване на заетост“. Въпреки това в някои общини като Малко Търново и Стралджа през 2003 г. броят на подпомаганите лица и семейства се увеличава спрямо 2002 г., тъй като обект на подпомагане стават много лица в над-трудоспособна възраст. В общините Котел, Стралджа, Айтос и Руен тенденцията на трайно нарастване на подпомаганите лица и семейства е в резултат на високата безработица, на сезонната заетост и недостатъчно разкрити места по НП „От социални помощи към осигуряване на заетост“. Наблюдава се положителна тенденция на намаляване на зависимостта на населението от социални помощи, което е резултат от увеличаващата се заетост, прилагането на НП „От социални помощи към осигуряване на заетост“ и развитието на пазара на труда. Данните за социалното подпомагане показват, че нараства търсенето и нуждата от институции за социално подпомагане, и то главно на онези, които са ориентирани към старите хора, както и необходимостта от социално подпомагане на деца в риск. Следователно социалните дейности и услуги трябва да са готови да посрещат тези нужди като за целта се увеличат броят и капацитетът на съответните социални заведения, и се подобри и осъвремени МТБ, така че да отговаря на новите изисквания и стандарти.

Изводи:

Изхождайки от наличната към момента информация, касаеща процесите и тенденциите в социалната сфера – население, заетост и безработица, образование, здравеопазване, култура, спорт се оформят следните изводи:

- Демографските тенденции в общината са относително стабилизирани през последната година, но тези показатели следва да се наблюдават и анализират ежегодно. Един от индикаторите за наблюдение следва да бъде този.
- Необходимо е да се разработят и приложат мерки за социална ангажираност на младите хора в общината, което може да се осъществи чрез провеждане на срещи, анкети, проучване и целенасочено образование по професии с местно значение, както и инициативи за пълноценно използване на свободното време на младите хора – клубове по интереси, извънучилищни форми на занимания, спортни и културни прояви, НПО на младежи и др.

-
- Предоставянето на повече и по-добри социални и културни услуги също може да допринесе за положителен ефект и спад в обезлюдяването на периферните територии.
 - Незадоволително, а в някои случаи и плачевно, е състоянието на социалната инфраструктура в цялата община. Почти всички училища, детски градини, социални домове, културни и обществени сгради, спортни съоръжения и други се нуждаят от сериозни ремонти (текущи или основни);
 - Съществува добра мрежа от учебни заведения, която обхваща всички възрастови групи. Проблемите са в материално-техническата база на учебните, здравните, социалните, културните и спортните заведения, която е физически и морално остаряла, а в голяма част от тях и крайно недостатъчна. Необходимо е да се вложат средства за осъвременяване на тази база, което ще подобри условията на живот на гражданите на общината и качеството на услугите в социалната сфера.
 - Проблем се явяват и децата и учениците от ромски произход, част от които не желаят да посещават учебните занятия или отсъстват периодично.
 - Необходимо е да се приложат адекватни мерки за реакция спрямо проблемите – столово хранене, развитие на извънкласни форми на занимания /клубове по интереси, участия в състезания, културни и спортни мероприятия и др./;
 - Липсата на добра система в областта на здравеопазването е сериозен проблем , тъй като не се предлага достатъчно като обем и качество здравни услуги, липсва профилактика.
 - Все още са високи нивата на безработицата на фона на показателите за останалите общини в областта и региона, като тревожен е факта на високия процент на безработните младежи, заплашителна е и тенденцията за увеличаване броя на продължително безработните лица.
 - Образователната и квалификационната структура на активното население е с добри показатели, но възможностите за намиране на работа са ограничени. Поради това висококвалифицирани специалисти са без работа или се занимават с дейности, които не съответстват на тяхната квалификация -

търговия, селско стопанство и др. Въпреки че се предприемат мерки, безработицата си остава проблем, който е зависим от решаването на въпроса с приспособимостта към динамичните пазарни условия, поради дефицит на предприемаческа култура и умения. Усилията следва да се насочат към засилване на връзките с работодателите и прилагане на активни мерки и стимули при наемане на лица от специфични групи (младежи, жени, инвалиди, трайно безработни). Необходимо е да се разработят и изпълнят програми за обучение, квалификация и преквалификация на безработните с ориентация към професии с местно значение и такива с голяма вероятност за реализация – селско стопанство, хранително-вкусова промишленост, търговия и услуги. Специално внимание трябва да се обърне на желаещите да започнат собствен бизнес и се осигурят условия за обучение и първоначална подкрепа.

- Доходите на населението са на средно ниво и според статистическите данни сравнително добри, на фона на общите показатели за региона.
- Недостатъчни са грижите към социално слаби и маргинални групи, главно поради оскъдните възможности на бюджета за социални разходи и ограничените възможности за допълнителни източници на средства в тази област. Реалната възможност за подобряване е единствено чрез съвместните усилия и партньорство на неправителствения сектор, държавата и общините.
- Значителна част от младите хора в общината не намират мотивация за работа и живот на местна почва. Това предполага специално внимание и мерки за намаляване на негативните настроения и нагласи в това поколение чрез развитие на образованието, инициативи и действия, насочени към осмисляне на свободното време, изява на способности, зачитане на техните интереси и желания.
- Не са решени важни социални и инфраструктурни проблеми на ромското население, като от една страна причина за това са липсата на бюджетни средства за капиталови вложения в населените с роми квартали, но от друга - и действията на самото ромско население по неправомерно строителство.

Мерките за решаване на тези проблеми са многопосочни и те трябва да се свържат с благоустрояване на тези райони, и от друга – да се води политика на интегриране на ромското малцинство чрез възпитателна, образователна и културна политика.

3.2.5 Техническа инфраструктура

Състоянието и функционирането на техническата инфраструктура е от определящо значение за социално-икономическото развитие на всяка териториална общност. Относително слабото развитие на транспортната инфраструктура между населените места в общината, състоянието на изграденост на канализационната мрежа и ПСОВ, както и на инфраструктурата за управление на отпадъци в района като цяло и неравномерното им разпределение между области и общини:

- поставят района в неблагоприятни конкурентни условия и среда за развитие;
- създават неравностойни условия за развитие и конкурентност на областите и особено на някои общини,
- натоварва околната среда, главно с изхвърляне на отпадъчни води в реки, създаване на неорганизирани сметища и замърсявания от депа, които не отговарят на стандартите. Липсата на система за рециклиране на отпадъците повишава допълнително натоварването на околната среда и разходите за управление и депа.

Съществуващата техническа инфраструктура се нуждае от по-добра поддръжка, като приоритетно трябва да се реконструират и рехабилитират, както следва:

- голяма част от третокласните и общински пътища;
- водоснабдителната инфраструктура, за да се избегнат високите загуби на вода
- съществуващите депа за битови отпадъци, за да отговорят на нормативните изисквания;

Приоритет за ЮИРП е доизграждането на техническата инфраструктура, както следва:

- депа за битови отпадъци и депата за битови и други отпадъци, както и инсталации за рециклиране на отпадъците;
- канализационната мрежа и ПСОВ;
- връзките на мрежите ниско напрежение в Бургаска област, за да се ограничат загубите и спада на напрежението при потребителите.
- дължина на пътната мрежа по клас на пътя и по общини

3.2.5.1 Водоснабдителна мрежа – водни ресурси (питейна вода), ПСПВ, водоснабдителна мрежа

Общо иззетата прясна вода в ЮИРП в периода 2001–2003 г. варира от 270 до 360 куб. м на човек/год. Съпоставката с наличния ресурс (под 2000 куб. м/човек/год.) показва, че социално-икономическите дейности в района са обезпечени с водни ресурси.

Показанията за общо иззета чиста вода са сравними с ЮЗ, СИ и СЦ райони за планиране. Много по-високи са показанията за ЮЦ и СЗ райони като в последния причината е наличието на АЕЦ. Увеличението на количествата общо иззета прясна вода през 2003 г. спрямо 2002 г. е значително, но тенденцията не е ясно изявена, т.к. през 2002 г. се наблюдава намаление спрямо 2001 г. В ЮИРП основният източник на вода са язовирите (75% през 2001 г., 77% през 2002 г. и 86% през 2003 г.). Значително по-малко количество вода се изземва от подземни водоизточници, като тенденцията е силно намаляваща (20% през 2001 г., 16% през 2002 г. и 8% през 2003 г.), и най-малко от вътрешните реки.

Приложение : Качество на питейната вода в ЮИРП⁵

	Повече от 10 на 100 от населението ползва питейна вода с отклонение от качеството, прието като стандарт за страната за последните 3 г.
	10,00
България	14,37
Айтос	2,09
Бургас	0,00
Камено	12,61
Карнобат	10,86
Малко Търново	0,00

⁵ По данни на НСИ, 2005 г.

Несебър	0,00
Поморие	0,00
Приморско	0,00
Руен	0,00
Созопол	1,07
Средец	8,31
Сунгурларе	2,11
Царево	0,00

Водоснабдителни системи по области

Област	Жители обхванат и във водоснабдителна мрежа (брой)	ПСПВ (брой)	ПС (брой)	Водоснабдителни резервоари (брой)	Водоснабдителни резервоари (куб. м)
Бургас	424 080	2	243	447	224 746
Сливен	234 000	0	74	152	124 720
Ямбол	156 631	0	80	120	78 880
Общо	814 711	2	397	719	428 346

3.2.5.2 Система и мрежа за отпадъчни води – канализационна мрежа, ПСОВ

Заустването на непречистените битови и индустриални отпадъчни води е основен източник на замърсяване на водите в България. Лошото състояние на канализационните мрежи или липсата на такива е друг фактор за повсеместно замърсяване на водите. По официални статистически данни към 2002год. 66.5 % от населението на страната, предимно в градовете и по-големите села, са включени към канализационни системи. Успоредно с реконструкцията и доизграждането на водопроводната мрежа на населените места в общината е необходимо да се започне работа по проектиране и изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения. В общината канализационна мрежа е изградена частично, най-голям процент в град Камено и в три от населените места (с.Винарско., с. Черни връх и с. Желязово). Липсват пречиствателни станции за отпадни води и няма изградени колектори, което е предпоставка за силно замърсяване на околната среда. Канализацията е заустена в речните корита и дерета, минаващи през централната градска част на града. Въпреки предприетите действия преди години по почистване

на речното корито, наложително е да се търси трайно решение в аспект на почистване и укрепване на речното корито.

От изложеното се стига до извода, че това е една първостепенна задача, която следва да се реши в максимално кратки срокове. Липсата на изградена канализационна мрежа, с изключение на частична канализация на гр. Камено и три от населените места, е проблем които стои пред общинската власт. Втората задача в този аспект е, че преработка на отпадните води не се извършва, като тези води обикновено се заустват в речни корита, ползват се и септични и попивни ями. Незадоволително е наличието и състоянието на наличните пречиствателни съоръжения във фирмите.

Насоките за подобряване на състоянието са – изграждане на пречиствателни станции, доизграждане на канализацията на гр. Камено /особено в проблемните квартали/, подобряване и частично разширяване на канализационните мрежи по селата, подобряване на пречиствателните станции в промишлените предприятия и селскостопанските единици.

Според проекта на Националния план за развитие за периода 2007-2013год. общият бюджет за годината – български и европейски, може да послужи за построяването най-много на 10 пречиствателни станции на година, което навежда на мисълта, че е добре да се търси алтернативен, ефективен и икономически по-изгоден вариант за решаване на проблемите с изграждането на необходимата инфраструктура за събиране, пречистване и отвеждане на отпадъчните води. От няколко години **децентрализираните пречиствателни станции, към които се причисляват и растителните пречиствателни съоръжения**, се допускат от **Правото на Европейската общност /чл.3 на Директива 91/271 ЕИО/**, като продължително решение за обработката на отпадъчните води. Предпоставка за това е постигане на определени пречиствателни резултати. Особено в по-малките населени места растителните филтри представляват възможност за децентрализирано, близко до природата пречистване на отпадъчните води.

ВОДОСНАБДЕНО, КАНАЛИЗИРАНО И ОБСЛУЖВАНО НАСЕЛЕНИЕ ОТ ПРЕЧИСТАТЕЛНИ
СТАНЦИИ

ЗА ПИТЕЙНА И ОТПАДЪЧНА ВОДА ПРЕЗ 2003 Г. ПО ОБЩИНИ

Общини	Потребена питейна вода, от населението, свързано с общественото водоснабдяване	Дял на населението, свързано с общественото водоснабдяване	Дял на населението, свързано с обществената канализационна система	Дял на Населението със затруднено водоподаване (сезонно и цялогодишно)	Дял на обслужваното население от ПСПВ ¹	Дял на обслужваното население от ГПСОВ ²	
						общо	в т.ч. с биологично третиране
		л/човек/ден.	проценти				
Общо	107	99,6	68,9	7,8	86,4	52,6	52,6
Бургас	103	99,8	91,8	2,6	98,9	91,8	91,8
Камено	103	100,0	-	14,8	49,6	-	-

Канализационни системи по области

Област	Жители обхванати в канализационна мрежа (брой)	ПСОВ (брой)	ПС (брой)	Канализационна мрежа (м)
Бургас	280 940	8	39	462 420
Сливен	125 000	2	0	161 151
Ямбол	115 722	0	3	132 241
Общо	521 662	10	42	755 812

Източник – МРРБ

Приложение 5.5. Прилагаща програма по Директива 91/271/ЕС, в хиляди EUR

Област	Община	Населено място	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Бургас	Бургас	гр. Бургас				1412	1412	1412	1412				
		кв. Меден рудник – Бургас	4495	4240	20	926							
	Камено	гр. Камено					1273	1273	1273				
	Бургас	с. Рудник						1740	1740	1740			
	Царево	с. Варвара	600										
	Царево	с. Синеморец	200										

Източник: РПР на ЮИРП

3.2.5.3 Напояване и рекултивация на земята (възстановяване)

Приложение 5.6. Изградена хидромелиоративна структура по области

Обекти	Вид съоръжение				
	Язовир	Водохвощане	Магистрален и разпределителен канал	Главен и разпределителен тръбопровод	Помпена станция
Област Бургас					
НС Порой	1		2	15	6
НС Ахелой	1		3	8	3
НС Мандра			1	10	4

НС Новоселци			1	2	2
НС Трояново	1		2	2	2
НС Крушево	3		1		
НС Церковски	1	1	2		1
НС Каябаш	2	1	5	6	1
Общо за НС Бургас	9	2	17	43	19
Корекции на реки	12				
Отводнителни полета с открити канали	6				
Отводнителни полета със систематичен дренаж	3				
Комбинирани отводнителни полета	4				
ОПС	10				
Общо за НС Бургас	35				

Източник: РПР на ЮИРП

3.2.5.4 Транспортни мрежи – пътища и други видове транспорт, публичен транспорт

Инфраструктурните транспортни коридори се формират от пътните и ж.п. транспортни елементи от най-висок клас, като провеждат международни или национални пътнико и товаропотоци. Обслужването на дадена територия от международни /МТК/ или национални /НТК/ транспортни коридори я включва директно в националната транспортна система с произтичащите предимства за лесен достъп до всякакъв вид транспорт и “скъсяване на пространството”.

Вътрешната пътна мрежа, чрез която се осъществяват другите връзки между отделните селища в общината, е развита добре и осигурява удобни транспортни връзки на всички населени места от общината с общинския център, а от там и с областния център. Селищата се свързват помежду си основно с пътища от четвъртокласната пътна мрежа. Към нея са включени и два местни пътя. Републиканската и общинска пътна мрежа е с обща дължина около 150 км. второкласен е път II -79 по направление гр. Бургас – гр. Средец. Четвъртокласна пътна мрежа е за с.Тръстиково, с.Ливадите, с.Русокастро, с.Полски извор и с.Черни връх. По всички пътища състоянието на пътната настилка е недобро, изразяващо се в неравности по пътното платно, дупки, износване на асфалтовия слой и др. Това води до повишаване на броя на пътено-транспортните произшествия. Общата дължина на мрежата от четвъртокласната общинска пътна мрежа възлиза на 28,2

км., като състоянието и също може да се определи като недобро. Към момента особена необходимост от рехабилитация изпитва част от четвъртокласната пътна мрежа. С целеви средства от МФ през 2005 год. беше основно рехабилитиран участък от път Русокастро - Тръстиково, както и част от вътрешната пътна мрежа в град Камено.

Пътищата от **първи и втори клас** от пътната мрежа на общината са в добро състояние. Частично задоволително е състоянието на пътищата **трети клас**.

Таблицы : Дължина на пътната мрежа по клас на пътя

Област Бургас	I клас	II клас	III клас	общински	общо
Айтос	24,1		20,8	98,2	143,1
Бургас	45,2	13	79,4	58,4	196
Камено		7,5	73,6	28,2	109,3
Карнобат	28	11	45,4	146,4	230,8
Малко Търново	40,2	30,1	39,5	57	166,8
Несебър	42,4		39,5	36,7	118,6
Поморие	16,6		37,6	67,5	121,7
Приморско		10,2	23,4	28	61,6
Руен			72,6	127,2	199,8
Созопол	24,6	32,4	32,6	62,3	151,9
Средец		68,4	70,1	169,7	308,2
Сунгурларе	28,5	36	57,9	102,8	225,2
Царево		35	30	42,1	107,1
Общо за областта	249,6	243,6	622,4	1024,5	2140,1

	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.
Област Бургас					
автомагистрала					
I клас	306	306	306	299	249
II клас	181	181	181	194	244
III клас	621	621	622	632	621
общински	1034	1035	1034	1034	

От таблицата е видно, че Община Камено е сред общините с най-малка дължина на четвъртокласната пътна мрежа. В тази насока е възможно да се предприемат съответните процедури пред МРРБ и ИАП, по отношение прекатегоризирането на определени участъци от местната пътна мрежа и преминаването им в IV-класна.

За нагледност в последващата таблица е направена систематизирана извадка, отразяваща състоянието на второкласната и третокласна мрежа на

територията на общината, изготвено на база представена информация от ОПУ Бургас..

№ по ред	Път № от км... до км. ...	Обща дължина	Състояние		
			Добро	средно	лошо
1	II -79 Ямбол – Средец – Бургас от км. 76.5 до км. 84	7.5	0.0	7.5	
2	III- 539 “ Средец- Русокастро –Айтос ” от км. 9.9 до км. 35.3	25.4	5.4	11.4	8.6
3	III -5391 “ Тояново – Аспарухово – Детелин “ от км. 0.0 до км. 2.8	2.8		1.5	1.3
4	III – “ Винарско – Камено – Братово “ от км. 0.0 до км. 16. 2	16.2		4.9	11.3
5	III – 5393 “III – 5392 – КППЗ “ Лукойл Нефтохим “” от км.0.0 до км. 1.5	1.5	1.5		
6	III -6008” I-6- Лукойл Нефтохим – Камено “ от км. 5,5 до км. 16.0	10.5	2.9	0.0	7.6
7	III -7906 “ дебелт – Тръстиково – III- 7908 “ от км. 3.2 до км. 14.6	11.4	3.0	2.0	7.4
8	III -7908” II-79 – кв. Горно Езерово – Братово – Равнец “ от км. 19.8 до км. 25.6	5.8	1.8	4.0	0.0
	Общо за II и III клас	81.1	14.6	31.3	36.2

Уличната мрежа в града и селата е изградена през 60-те, 70-те и 80-те години. Частта от същата, която е асфалтирана или чакълирана вече е силно амортизирана и се нуждае от неотложен текущ ремонт или рехабилитация и преасфалтиране. Належащо е също да бъдат асфалтирани и нови улици. Средствата, които се заделят ежегодно от общината за текущ ремонт, състоящ се в изкърпване на асфалтобетонната настилка, са крайно недостатъчни. Необходимо е цялостна политика и ефективна намеса в тази насока, от страна на държавата, чрез търсене на възможност за кандидатстване пред структурните фондове по различните предприєдинителни програми. Тази политика следва активно да се защитава на всички нива и пред всички институции. В селата уличната мрежа не е изградена изцяло, като във всяко от тях е в различен етап на завършеност. За изграждането на тази улична настилка са необходими сериозни финансови средства, но решаването на този проблем следва да се свърже с икономическата обосновааност на разходите, свързано с перспективите за развитие на селата на територията на общината.

От няколко години община Камено има сключен договор за извършване на обществен превоз на пътници с фирма “Минибусекспрес” ООД гр. Бургас.

Масовият градски обществен транспорт се обслужва от фирма “Бургасбус”. Към момента съществува една автобусна линия.

Междуселищният транспорт се извършва от различни фирми. Освен гореизброените автобусни линии, в общината съществуват работнически и ученически линии. Работническите обслужват работещите от града в “Лукойл Нефтохим” - Бургас и други селища, а ученическите - различните села, където има училища или превозват учениците от селата в общинския център. Вътрешнообщинската транспортна схема е изградена така, че да осигурява удобни връзки до Бургас и общинския център за живеещите в населените места на общината.

Товарният автотранспорт и международната спедиторска дейност се извършват от лицензирани местни частни превозвачи. Осъществяват се превози по заявки на клиента главно за страните от Източна Европа, Турция, Македония и Гърция.

В системата на железопътните връзки общината е обезпечена, но по отношение на товарния превоз. През територията на общината преминава 8 главна линия, която е двойна и електрифицирана / Пловдив – Карнобат – Айтос – Бургас /. За съжаление от няколко години общината не може да получи разрешение от компетентните институции за откриване и пускане в експлоатация на жп.прелез на км 275+075 на двупътна електрифицирана жп. линия Пловдив – Бургас в района на спирка Камено. В сравнение с предходните години пътничкопотокът, както и вагонооборотът са силно намалели. Основната причина за намаления трафик на пътници е увеличаването на автобусните превози в цялата страна, които се считат за по-удобни от пътуващите, в сравнение с ж.п. транспорта. Друга причина е и ниската платежоспособност на пътуващите, които са намалили пътуванията си до минимум. Причината за намаления вагонооборот в сравнение с предходните години е преди всичко в почти неработещата в момента икономика на страната.

Приложение : Железопътна инфраструктура

Железопътна мрежа в ЮИРП

Жп линия	Област			Общо за ЮИРП
	Бургас	Сливен	Ямбол	

	Дължина (км)	Дължина (км)	дължина (км)	дължина (км)
Текущ път	173	147	98	418
в т.ч.				
двойни	110	15	32	156
електрифицирани	148	113	55	315
жп отклонения	25	34	43	102
Текущ път на 1000 кв. км	22,39	41,42	29,12	28,54

Брой гари и спирки в област Бургас

Община	Главни жп линии		Жп отклонения	
	Гари (брой)	Спирки (брой)	Гари (брой)	Спирки (брой)
Бургас	6	4		3
Камено	1	1	1	1
Айтос	2	2	1	1
Карнобат	3	1		
Сунгуларе	2	4		
Руен	2	6		
Поморие			1	
Средец				1

3.2.5.5 Депа за твърди битови отпадъци

През последните няколко години се забелязва промяна в отношението на населението към чистотата и околната среда. Хората осъзнават, че това е тяхната среда и те трябва да я запазят. През периода 1998-2002год. официалните данни сочат тенденция на намаляване на количеството образувани отпадъци. За страната това са 84,2 мил.тона., което е с 38 % по-малко от 1998год., като най-голям дял имат производствените отпадъци. Количеството битови отпадъци, отнесени към обслужващото население се запазват сравнително постоянни - около 500 кг. жител/годишно. В края на 2002год. организираното събиране на битови отпадъци обхваща 80 % от населението в страната, като общото количество е 3 199 358 тона.

В Програмата на правителството на европейската интеграция, икономическия растеж и социалната отговорност, приета декември 2005год. са залегнали основните приоритети, касаещи околната среда. Ангажиментът на държавата и МОСВ е визиран в няколко основни направления, които обхващат всички аспекти на тази сфера. МОСВ ще провежда **държавната политика за подобряване управлението на отпадъците чрез:**

- Хармонизиране на законодателството;
- Координирано и контролирано развитие на необходимата инфраструктура на национално и регионално ниво за екологосъобразно третиране на отпадъците;
- Поетапно рекултивирание на регионални депа след изчерпване на капацитета им;
- Поетапно включване на населените места в системата за разделно събиране, повторна употреба и рециклиране на масово разпространени отпадъци.

Един от основните проблеми на всички общини в България е **управлението на отпадъците на територията** им. Основната задача пред общината е свързана с осигуряване на по-ефективна организация и функциониране, контрол върху дейността на управление на отпадъците и гражданите. **Регионалното сметище за ТБО с. Братово** е регламентирано и отговаря на екологичните изисквания за такъв вид съоръжение. То се намира на територията на община Камено и обслужва освен общината и община Бургас. Проблемът с ТБО стои на дневен ред, тъй като сметището изчерпва своите капацитетни възможности през 2006г. Селищата от общината и гр. Камено депонират отпадъците на 12 сметищни площадки на площ 58 дка. Някои от площадките са земеделски земи, възстановени с планове за земеразделяне, други са мери в съседство до населените места. Те влошават естетическия вид на селищната територия, застрашават околната среда и здравето на хората.

Обезвреждането на ТБО се извършва чрез запръстяване. На територията на общината няма съоръжения за обезвреждането на отпадъците, няма инсталации за изгаряне и др.

В общината са образувани 12 неорганизираны сметищни площадки с обща площ около 58 дка. Те са разположени в близост до входно-изходните артерии на селищата. В срок до 2009 г. нерегламентираните сметища на територията на община Камено следва да бъдат закрити.

Действащото контролирано депо в с. Братово изчерпва своите капацитет възможности до 2006 година, поради което предстои изграждане на ново

регионално депо за регион Бургас. Регионалното депо с. Братово в момента обслужва и община Камено. Проведени са преговори между общини участващи в проекта, които са на ниво подписани договори за сътрудничество помежду им.

От направените анализи и оценки на отделните компоненти на околната среда, община Камено идентифицира замърсяването на въздуха като най-важния екологичен проблем. Вредните емисии на атмосферния въздух са най-вече от Нефтохимическия завод “Лукойл Нефтохим Бургас” АД. Заедно с това в екологичната политика на общината, твърдите битови отпадъци заемат предни позиции, тъй като са пряк замърсител на въздуха, водите и почвата, носещи непосредствен риск за здравето на човека.

Община Камено има организирано сметосъбиране и сметоизвозване на всички тринадесет селища. Дейността по третиране на отпадъците се извършва от общински отдел “БКС, жилищно строителство и екология”. Отпадъците се депонират на регионално депо с. Братово, където се обезвреждат. Останалите населени места депонират твърдите битови и строителни отпадъци на сметищни площадки в близост до населените места.

За определяне на количеството на твърдите битови отпадъци от населението е използвана нормата на натрупване на ТБО от населени места зависимост от броя на жителите и количеството отпадъци на контролирано регионалното сметище с. Братово.

За съпоставка могат да се използват данните на количествата ТБО към 1997год. отразени в таблицата (за гр. Камено и селата) както следва:

Количество ТБО от население – тон/год. към 1997г.

Населено място	Брой жители	Кол.ТБО -т./год.
гр. Камено	5894	3536
с.Свобода	665	282
с.Кръстина	818	346
с.Винарско	1025	435
с.Вратица	258	109
с.Трояново	1523	646
с.Желязово	225	95
с.Русокастро	1317	558
с.Ливада	300	127
с.Тръстиково	469	199
с.Константиново	349	148
с.Полски извор	469	199

с. Черни връх	660	280
всичко	13972	6960

Общото количество ТБО от населението на гр. Камено при население 5894 жители е 3536 тона или на жител за 1год. това количество е 600кг. За селата това количество е 422 кг. отпадъци на жител за година. В това количество се отчитат отпадъците от строителството и разрушаването на сгради, канализационните утайки, селскостопанските отпадъци. Морфологичният състав на ТБО не е определен точно. Приблизително общинските отпадъци се отличават с присъствие на по-голям дял хранителни и селскостопански отпадъци и почти равен процент на хартия и пластмаси както следва:

Приблизително морфологична характеристика на ТБО

№	Наименование	% от ТБО
1	Хартия	15
2	Стъкло	5
3	Метали	5
4	Пластмаси	13
5	Градински	42
6	Други	20

Значителен процент от състава на твърдите битови отпадъци представляват ценни вторични суровини, като пластмаси, стъкло, метали, хартия. Депонирани, те заемат голяма площ от терена на сметищата като съкращават използването им. Пренасочването на тези съставки на битовите отпадъци както повторното им преработване е мероприятие със значим екологичен и икономически ефект в национален и регионален мащаб.

В община Камено има организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички 13 населени места на общината. Дейността обхваща 100% от общото население на общината и се извършва от общински отдел “БКС, жилищно строителство и екология”. ТБО се събират и извозват от населението на горепосочените селища, от предприятия и сгради с обществено предназначение. ТБО се събират в 1500 броя кофи с обем 0,1м³ и 65 броя контейнери. Около 50% от кофите и 20% от контейнерите са амортизирани. Извозването се извършва от два автомобила – един “Шкода” и един контейнеровоз “ГАЗ-53”.

Таблица: Налични съдове за смет към 2004год.

Съдове	Обем м ³	Брой
Кофи /варели/	0,1	1533
Контейнери	1,0	163

Твърдите битови отпадъци от селищата с организирано сметосъбиране и сметоизвозване се депонират на регионалното сметище с.Братово, което е на разстояние от гр.Камено на 15км, от с. Кръстина на 18 км, от с. Свобода на 20 км и от с. Винарско на 21 км. Машинния парк е морално остарял и недостатъчен, поради което е необходимо да се закупят както нови съдове, така и техника за сметоизвозване. В общината се извършва почистване на част от уличната мрежа, но то не е машинно, а ръчно и се извършва от назначени хора, които работят по програмата” ОСПОЗ”. Твърдите битови отпадъци не се обработват преди предаването им за крайно обезвреждане. Няма изградени претоварни станции. Организираното изкупуване на вторични суровини, касае най-вече отпадъци от метал и хартия. На територията на общината съществува един пункт за изкупуване на вторични суровини (фирма “Феникс” ЕАД). Изкупените метали и хартиените вторични суровини се сортират в контейнери и се пресоват в базата гр. Бургас, след което се реализират на МК ”Кремиковци” АД и “Стомана” АД гр.Перник.

Изкупените количества към 1997 година са дадени в таблицата, към 2004/2005год. няма информация:

Група вторични суровини	Изкупено количество /кг/
Стомана	240 000
Мед	447
Бронз, месинг	723
Олово, акумулатори	7 400
Хартия	18 400

ПРОИЗВОДСТВЕНИ ОТПАДЪЦИ ПРЕЗ 2003 Г. ПО ОБЩИНИ

Общини	Образу-вани	О т т я х:			Окончателно депонирани на
		предадени	термично	Депонирани	
<i>(Хиляди тонове)</i>					

		за рециклиране и преработка на други фирми	третиращи	Общо	на външни депа	на собствени депа	собствени депа към 31.12.
Общо	135	19	0	101	3	98	1281
Бургас	59	15	0	38	3	35	341
Камено	61	0	0	60	0	60	500

ОБЩИНИ, ОБСЛУЖВАНИ ОТ ДЕПА С ОРГАНИЗИРАНО СМЕТОИЗВОЗВАНЕ НА БИТОВИ И СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ ¹ ПРЕЗ 2003 ГОДИНА

Общини	Битови отпадъци		Строителни отпадъци		Обслужвани от депата селища ²	Обслужвано от депата население	Събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население
	събрани	депонирани	Събрани	депонирани			
	т о н о в е						
Общо	191883	191883	14895	14895	77	338321	567
Бургас	57308	57308	0	0	16	209258	274
Камено	2608	2608	57	57	10	8878	294

ОБСЛУЖВАНИ СЕЛИЩА И НАСЕЛЕНИЕ ОТ УСЛУГИ ПО СМЕТОИЗВОЗВАНЕ
ПРЕЗ 2003 Г. ПО ОБЩИНИ

	Селища	Постоянно население	Обслужвани селища	Обслужвано население	Дял на обслужените селища от общия брой	Дял на обслуженото население от общото
	б р о й				%	
Общо	257	419925	74	338321	28.8	80,6
Бургас	15	207424	14	206977	93.3	99,8
Камено	13	12419	10	11159	76.9	89,9

Управлението на ТБО се извършва от кметовете на населените места и кмета на общината. Общинският съвет прие Наредба за третиране на отпадъците на територията на община Камено непосредствено след влизане на Закона за

ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда. В Наредба №1 за опазване на обществения ред, приета от общински съвет Камено също са обхванати в раздели дейностите (права и задължения) по опазване чистотата на населените места и извън тях раздел III и раздел IV. До 1997г. контрол по дейностите на ТБО в частта “Замърсяване” е извършван от назначени лица – екоинспектори. Съставените актове за 1996 г. са 20, през 1997г. са 30 и през 1998г. са 35. Може би това е един от добрите варианти за решаване на проблема с нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, но следва да се има предвид и факта, че общината следва първо да създаде условия за нормално събиране на отпадъка, т.е. населението да е обезпечено със съдове за смет, след което да налага глоби и санкции.

Общинската администрация представя годишен отчет за битовите и строителни отпадъци в НСИ и Информационни карти-отчет за битовите отпадъци генерирани на територията на общината, които се представят в МОСВ.

Основната цел, която следва да се постави е създаване на екологосъобразна система за управление на дейностите по отпадъци, но същата следва да е и ефективна по отношение на разходите. За изпълнение на тази цел е необходимо да се работи приоритетно по следните задачи:

- Определяне на площадка (терен) за изграждане на регионално депо за ТБО, съвместно с общините Бургас, Созопол, Средец, Айтос, Поморие, Несебър;
- Обновяване на машинния парк за сметоизвозване и сметосъбиране, в т.ч. и съдовете за смет;
- Изготвяне и реализиране на проекти за разделно събиране на отпадъците на територията на общината ;
- Ликвидиране на нерегламентирани сметища и стари замърсявания

Проектът за изграждане на ново депо за ТБО е залегнал като мярка в Националната програма за управление на отпадъците, където в програмата са планирани по години средствата необходими за изграждане на регионално депо. Това реално е проект с надобщинско значение, поради което той се явява

приоритетен. За реализирането му ще бъдат необходими усилията на всички заинтересовани страни.

Програма за изграждане на регионални депа за битови отпадъци

		2003	2004	2005	2006	2007	Общо
Група 5	Бургас, Средец, Камено , Несебър, Поморие, Айтос, Руен, Карнобат, Сунгурларе	0	0	0	265	1 860	2 125

Източник – Национална програма за управление на отпадъците (информация към 2005год.)

Данните касаят предвиждани дейности и инвестиции(хил.лв.)

Предстоящото присъединяване на страната ни към ЕС ще наложи стриктно спазване на изискванията и в сферата на опазване на околната среда, поради което е необходимо да се вземат адекватни и навременни мерки по проблемите, както от страна на административните органи, така и от малкия и среден бизнес.

3.2.5.6 Енергийна мрежа и система

Електроснабдяването в общината се осъществява от националната енергийна система, като електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се стопанисват, поддържат, изграждат и реконструират от "Електроразпределение" – гр. Стара Загора ЕАД, клон Бургас, съвместно с НЕК ЕАД – Електропреносен район Бургас. Във въздушната разпределителна мрежа средното напрежение е на лъчев принцип, с частично резервиране от съседни общини. Състоянието на въздушните линии 20 kV е задоволително. Те притежават необходимите преносни възможности. Мрежите с ниско напрежение, предимно от въздушен тип, са в задоволително състояние и тяхното реконструиране и разпределение е предмет на конкретни инвестиционни проекти.

Като цяло наличната трансформаторна мощност е в състояние да задоволи потребностите на населението и промишления сектор за близките 3-4 години. Всички населени места на територията на общината са електрифицирани и в голяма степен нуждите на населението са задоволени. От известно разширение се нуждае електроразпределителната мрежа в града, захранваща предимно крайните квартали и вилните зони.

Съгласно данни от инвестиционната програма на дружеството за 2005год. на територията на Община Камено са набелязани ремонти и инвестиции както следва:

- Монтиране на нов мачтов трафопост в с.Черни връх и развиване на мрежа ниско напрежение от него;
- с.Тръстиково – цялостен ремонт на MrНН и изнасяне на мерене на ел.енергия на клиентите;
- с.Ливада – изкупуване на ТП”Мелница “, изкарване на нови изводи за Mr НН и частичен ремонт;
- с.Желязово – подмяна на машина поради недостатъчна мощност, изтегляне на изводи НН и частичен ремонт на MrНН;
- с.Русокастро – подмяна кабел 20 кV.;
- гр.Камено – подмяна на проводник по MrНН и изнасяне меренето на клиентите;

Все още липсва нормативна уредба, която да регламентира ясно собствеността върху електроразпределителните мрежи и съоръженията към тях, което е пречка за извършване на ясно прогнозиране в тази област.

Тенденциите в потреблението на ел. енергия в последните пет години показват увеличение на консумацията с около 20 % средно за града и селата, което се дължи на увеличеното потребление от фирмите, което е 30% и потреблението на битовия сектор в селата – 14 %, докато битовото потребление за града е намаляло с 5%. Прогнозите за общото потребление на ел. енергия към 2006 год. е то да се увеличи с 10 %.

Увеличеното потребление на ел. енергия в битовия сектор в селата се дължи на повишената безработица и факта, че през летния период част от градското население се връща по селата, за да се занимава със селско-стопанска дейност. Друга причина за това увеличение са мероприятията, които електроразпределителното ведомство провежда за ограничаване на скритата консумация на електроенергия (кражбите). Не маловажен е и проблемът, свързан с кражбите на проводници от електропреносната мрежа, които през последните години драстично са се увеличили. Това чувствително се отразява на електрозахранването на потребителите.

Друг важен проблем по отношение електрифицирането на населените места е уличното осветление. Цялата **улична осветителна мрежа** на територията на общината е в много лошо техническо състояние и в по-голямата си част се нуждае от подмяна и реконструкция. В сегашния си вид тя е изключително неефективна и води до много големи разходи за консумация на електричество. Необходимо е да се вземат мерки и осигурят средства (включително и извънбюджетни от различни източници) за подмяна на старите осветителни тела с нови от енергоспестяващ тип. Едновременно с това, трябва да се извърши подмяна на фоторелетата с часовници в трафопостовите, при което изчисляването на енергията ще става по две тарифи – дневна и нощна.

През територията на област Бургас преминава южният клон на националната **газопреносна система** и неговото разклонение за Бургас и с.Дебелт. Магистралният газопровод е с диаметър 700 мм и минава през община Сунгурларе, а отклонението му – през общините Бургас, Айтос, Руен, **Камено** и Средец. Газоснабдяването за битови нужди като цяло е слабо развито. По инициатива на община Камено през 1999г. е извършено технико-икономическо проучване за газификацията на гр. Камено. Основният извод наложил вземане на решение за изграждане на газопреносна мрежа е факта, че това е една много добра инвестиция, която ще повиши конкурентно способността на региона и ще допринесе за неговото устойчиво икономическо развитие. С изграждането на тази инфраструктура общината привлекателна за бизнеса и инвеститорите, който принципно търсят имоти с инфраструктурна обезпеченост. Газификацията се явява икономически изгодния вариант за развитие на икономиката на региона, както и за задоволяване топлоенергийните потребности на населението, държавните и общински сгради. През 2002 год., с решение на Общинския съвет е създадено общинско дружество “Камено газ” ЕООД с предмет на дейност – проектиране, изграждане и експлоатация на газоразпределителна мрежа в обекти и съоръжения на територията на община Камено и продажба на природен газ. Учредител е Община Камено със 100%. Има издаден лиценз за ползване на природен газ от 2005 год. с 15-годишен срок. От етапа проектиране има изготвен и одобрен работен проект на следните подобекти: магистрално газопроводно отклонение до АГРС,

площадки за АГРС, кранови възли и автомобилен път, разпределителен газопровод от АГРС до регулацията на града, документация за избор на трасе и площадки. Към настоящия момент вече е реализиран първия етап от проекта. С действащите общи и подробни устройствени планове на гр. Камено са предвидени мероприятия по газификацията на града. Съгласно националното райониране на газоразпределителните мрежи, община Камено бе изключена от регион “Приморски” с център гр. Бургас. “Камено газ” ЕООД е лицензиран за дейността обществено снабдяване и разпространение на природен газ за територията на общината до 2020 год. Предстои доизграждане и изпълнение на втория етап от проекта, за което е необходим значителен финансов ресурс в размер на около 2,5 милиона лв.

3.2.5.7 Комуникационни мрежи – пощи, телекомуникации, радио и телевизия

Съобщителната мрежа осигурява добра телекомуникационна обезпеченост на населението и бизнеса, но все още няма цифрова централа, а Интернет връзката е некачествена. Налице са достатъчни по обем и обхват други съобщителни услуги – пощенски, радио и телевизионни, покритие на мобилните комуникации. Има нужда от разширение на телефонната мрежа в отделни населени места, цифровизация, осигуряване на високоскоростен достъп до Интернет.

Таблица Данни за радио и телевизионните станции през 1999, 2000⁶ и 2003⁷ г.

Райони/Области	2000 г.				2003 г.			
	Радио (брой)	Програми	TV (брой)	Програми и	Радио (брой)	Програми	TV (брой)	Програми
България	67	493376	86	395369	89	525511	98	498091
Югоизточен район	9	36188	7	32025	7	23802	11	47283
Бургас	6	22678	5	25744	5	17004	9	37069

3.2.5.8 Информационно общество:

- **Бизнес информационни мрежи – търговия, банки, обучение, бизнес информационни мрежи**

⁶ Няма наблюдения за радио и телевизионните станции през 2002 г.

⁷ Радиостанциите и телевизионните станции са по области на регистрация, а не по области на излъчване.

Реструктуриратено на икономиката, доведе и до преструктуриране на отрасъла и услугите, институциите за подпомагане развитието на бизнеса. Това са фирмите и организациите, предлагащи финансови, застрахователни, консултански, информационни и услуги за търговия с недвижими имоти. Тенденцията е за нарастване на наетите лица в този сектор. Близостта с областния център предлага възможност за достъп на населението на общината до по-голям брой институции, в т.ч. банки, нотариални кантори, адвокати и консултански фирми, поради което на територията на общината те са слабо представени. На територията на община Камено действат пощенски станции(ПС), в т.ч. една градска. Осъществяват се следните дейности – кореспондентски пратки, препоръка, печатни произведения, абонамент на вестници и списания и тяхната доставка, парични преводи. Извършват се много и разнообразни дейности по възложителство, като изплащане на пенсии, помощи на Дирекция “Социално подпомагане”, обезщетения от Бюро по труда, уведомителни пратки от Банка ДСК, Пощенска банка, инкасиране на сметки за ток, вода и телефон, доставка на писма и списания на М-Тел, доставка списания на “Метро-кеш”, “Глобул” - писма, продажба на винетни стикери, както и много други дейности, застъпени в различните пощенски станции по различен начин според потребностите на населението.

Нарастващата конкуренция в пощенския сектор изисква промяна по отношение качеството на предлаганите услуги в посока улесняване на гражданите и съкращаване на времето на обслужване, което ще се осъществи, посредством компютъризиране на повече работни места и изграждане на интегрирани гишета за предоставяне на пощенски услуги. На територията на община Камено далекосъобщителната мрежа е изградена. Основен проблем е качеството на далекосъобщителните услуги, които не са на необходимото ниво поради остарялата техника и кражбите на кабели. Няма цифрови централи, които биха повишили качеството на услугите и потребността на абонатите от пълна и точна информация. За задоволяване нуждите на общината и подобряване на информационна инфраструктура е необходимо съществуващите аналогови централи да се подменят с цифрови. Интернет услугата също не е на необходимото ниво. Тя е с ниска скорост и ограничен ресурс. Необходимо е внедряването на високоскоростен

интернет ADSL, който ще подобри коренно качеството и скоростта на интернет връзките както и комуникацията с другите общини и ще благоприятства за навлизането на модерните телекомуникационни услуги. На територията на Област Бургас работят и много неправителствени организации, като общината членува в тях или поддържа добри контакти. Добре е да се анализира тази ситуация и да се търси възможност за привличането им, тъй като развитието на бизнес услугите е **едно важно условие за конкурентноспособността и съживяване на икономиката в общината.**

- **Публични информационни услуги – администрация**

Административния капацитет в повечето общини се реструктурира в синхрон с новите изисквания, като се структурират звена и отдели по евроинтеграция. Усвояването на средства по предприсъединителните програми е показател за готовността на администрацията по отношение предстоящите промени. В подкрепа на това могат да се посочат факти и данни, а именно че до момента общината успешно се е включила и е спечелила проекти по програмите на СИФ, изготвени но до момента нереализирани са проекти по програма САПАРД и ПУДООС, спечелен проект по програма ФАР, което е показател за готовността на администрацията да участва ефективно при изготвяне на проекти и привличане на средства по Структурните и Кохезионни фондове на ЕС, с които ще се подпомагат страните членки до 2013год.

Тъй като предизвикателствата и промените са в много аспекти, добре е да се подобри административния капацитет, в това число и общинските съветници да се включват в различни форми на обучения, в контекста на идеята за продължително професионално обучение, тъй като подобен род срещи и контакти дават информация за предстоящи програми и проекти. Не бива да се забравя и факта, че най- добрата практика си остава спечеления и реализиран проект. Всяки един дава самочувствието и опита на администратора и служителя.

Изводи:

Изхождайки от наличната към момента информация, касаеща състоянието на техническа инфраструктура (*транспортна, енергийна, съобщителна, водостопанска*) се оформят следните изводи:

- С доизграждането на участъка от автомагистралата общината ще се яви част от изключително важен транспортен коридор от регионално и национално значение. Оттук ще преминават основни транспортни коридори в посока изток-запад. Железопътните връзки са също добре обезпечени.
- Пътната мрежа е сравнително добре развита във всички класове, но състоянието на републиканската и общинска пътна мрежа на територията на общината е лошо.
- Уличната мрежа в почти всички населени места е силно амортизирана и има нужда от ремонт. Особено належащо е да се извърши рехабилитация на централните улици в гр. Камено и връзките с гарата и индустриалните зони.
- Общественият транспорт на територията на общината е добре организиран, но има спад в пътничкопотока.
- Електроснабдяването в общината е задоволително. Има потребност от разширение на електроразпределителната мрежа в почти всички населени места и крайни квартали. Не е ефективно съществуващото улично осветление.
- Голямо предимство е наличието на магистрален газопровод и изградената вече газопреносна мрежа на територията на град Камено. Следва да се търсят възможности за реализиране на цялостното газифициране на региона;
- Съобщителната мрежа осигурява добра телекомуникационна обезпеченост на населението и бизнеса, но все още няма цифрова централа, а Интернет връзката е слаба и некачествена. Налице са достатъчни по обем и обхват други съобщителни услуги – пощенски, радио и телевизионни, покритие на мобилните комуникации, куриерски. Има нужда от разширение на телефонната мрежа в

отделни населени места, цифровизация, осигуряване на високоскоростен достъп до Интернет.

- Водоснабдителната система е на задоволително ниво, но някои от селищата са на летен воден режим. Водопреносните мрежи са силно амортизирани и водят до големи загуби на вода (до 70%).
- На територията на общината почти липсват канализационни мрежи, с изключение на частична канализация на гр. Камено и две от населените места. Преработка на отпадните води не се извършва, като тези води обикновено се заустват в речни корита, ползват се и септични и попивни ями. Незадоволително е наличието и състоянието на наличните пречиствателни съоръжения във фирмите.

Насоките за подобряване на състоянието са – изграждане на пречиствателна станция , доизграждане на канализацията на гр. Камено /особено в проблемните квартали/, подобряване и частично разширяване на канализационните мрежи по селата, подобряване на пречиствателните станции в промишлените предприятия и селскостопанските единици.

Хидромелиоративните съоръжения са недостатъчни и амортизирани. Това се отразява негативно и на развитието на селското стопанство. Мерките са към възстановяване, ремонт и разширяване на хидромелиоративните обекти.

Община Камено разполага с едно сметище за твърди битови отпадъци, което е достатъчно на този етап, но има нужда от подобряването му за пълно съответствие с нормативните изисквания. Има и едно сметище за строителни отпадъци, което не е оразмерено съгласно изискванията.

3.2.6 Околна среда и урбанизация

В условията на прехода към пазарна икономика и постоянен бюджетен дефицит, българските общини често са принудени да вземат решения “ в движение “, без те да осигуряват траен ефект за обществото. Постепенно местната власт разбира, че това не е решение на проблема, като се осъзнава необходимостта от планирани, целенасочени действия за решаване на приоритетни проблеми в различните области на обществения живот. Оскъдните финансови ресурси и постоянно

нарастващите потребности на населението изискват балансиран подход за решаване на икономическите, социалните и **екологичните проблеми**. Настъпващите промени и наложените изисквания в сферата на опазване на околната среда, намират своето отражение на местно ниво чрез редица мерки и програми.

3.2.6.1 Интегрални екологични проблеми на територията.

На база показателите и информацията набрана от различните източници се оформят следните изводи:

Водните ресурси, макар и ограничени, са достатъчни за задоволяване на нуждите на населението, но не се управляват ефективно. Общо иззетата прясна вода в ЮИРП в периода 2001–2003 г. варира от 270 до 360 куб. м на човек/год. Съпоставката с наличния ресурс (под 2000 куб. м/човек/год.) показва, че социално-икономическите дейности в района са **обезпечени с водни ресурси**.

Качеството на повърхностните води в района е добро с изключение на участъците замърсени от непречистени битови и промишлени води. Подземните води се замърсяват с нитрати от земеделието. ЮИРП разполага с **най-чистите повърхностни води** в сравнение с останалите райони в страната. По данни на МОСВ общата тенденция за периода 2000–2002 г. е към подобряване на качествата на повърхностните води.

Комбинираното замърсяване от промишлеността и транспорта нарежда гр. Камено сред населените места със сериозни проблеми в страната по отношение **качеството на атмосферния въздух**.

Замърсяването на почвите с нефтопродукти е една потенциална опасност за екологичното равновесие в общината, което налага да се търсят средства за изпълняване на програма за ликвидиране на старите замърсявания, включително и на замърсените с нефтопродукти почви.

ЮИРП е сред най-богатите на биологично разнообразие, което определя и големия му потенциал за включване в Европейската мрежа Натура 2000, в този аспект общината следва да обърне сериозно внимание по отношение опазване на флората и фауната, както и **защитената местност**.

Данните за количествата отпадъци са недостатъчни и несигурни, въпреки тенденцията на подобряване на системата на отчитане.

В района не функционира система за разделно събиране. Не се извършва разделно събиране и рециклиране на битови отпадъци.

3.2.6.2 Основни замърсители и замърсявания на компонентите на околната среда (вода, въздух, почви, твърди отпадъци, шум, радиация, биоразнообразие)

Основните проблеми по отношение на почвите в ЮИРП са свързани със замърсяване с нефтопродукти, ерозия, киселяване, засоляване и рискове от замърсяване с пестициди.

По данни на МОСВ за 2001 г. на територията на ЮИРП има няколко силно замърсени участъка, но общината не е визирана. Като цяло качеството на подземните води в района е добро. През 2001 г. и 2002 г. са регистрирани еднократни превишения на прагът на замърсяване (ПЗ) по показатели цинк и манган – с. Тръстиково; общо желязо – гр. Стралджа; разтворени вещества – с. Българово, гр. Камено; нитрати – гр. Карнобат, с. Българово, с. Тръстиково, с. Ханово, гр. Стралджа; сулфати и хлориди – гр. Камено, с. Роза, с. Окоп., с. Ханово, гр. Стралджа. Замърсяването с нитрати за периода 2001–2003 г. показва намаляваща тенденция. То е причинено от земеделската дейност.

По данни на НСИ⁸ повече от 10% от населението в общините Камено, Карнобат, Котел, Твърдица, Елхово, Стралджа и Тунджа ползва питейна вода с отклонение от качеството, прието като стандарт за страната за последните 3 години. Особено тревожно е положението в общините Стралджа и Тунджа, където повече от 45% от населението ползва такава питейна вода. Следва да се обърне внимание и на общините Котел (около 32%) и Твърдица (около 27%).

На територията на Югоизточен район са разположени 11 района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (КАВ), от които 6 са в област Бургас и община Котел, 3 в област Ямбол и 2 в област Сливен. Пет от тях са определени като райони с превишения на установените норми (ПДК) за КАВ предимно поради превишаване на показателите за прах и фини прахови частици, а за Бургас и

⁸ Виж Приложение 7.2.

Камено– и за серен и азотен диоксид и сероводород, и те са: Бургас, Камено, Карнобат (включващ общините Карнобат, Айтос, Средец), Сливен и Ямбол. За тях се разработват програми за управление качеството на атмосферния въздух. Към настоящия момент са изготвени всички необходими програми.

Националната мрежа за контрол качеството на въздуха има постоянни стационарни пунктове за мониторинг само на територията на област Бургас. В област Бургас и по-специално в гр. Бургас и гр. Камено се наблюдават превишения на ПДК по следните показатели.

Серен диоксид: Бургас и Камено попадат сред десетте населени места в България с максимални средноденонощни и максималноеднократни концентрации⁹, като тенденците са нестабилни и по двата показателя и за двете населени места за периода 2000–2004 г. Не е постоянно и превишението на съответните норми. Основни замърсители са химическата промишленост и енергетиката.

Азотен диоксид: По този показател превишенията на средночасовите норми (СЧН) в гр. Бургас са сред най-големите в страната и са много над допустимия брой за всички години от периода 2000 – 2003 г., като тенденцията е леко намаляваща. В Камено също се наблюдава превишение на СЧН. Основни замърсители с азотен диоксид са горивните и промишлени процеси в „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД и битът, интензивният трафик на моторни превозни средства и лошото качество на автомобилния парк.

Фини прахови частици: Концентрациите в гр. Бургас са почти два пъти над средноденонощната норма за 2001, 2002 и 2003 г. Броят превишения е над допустимото ниво. Не се наблюдава промяна в състоянието през последните години.

Прах: В гр. Бургас превишаване на средногодишните и средноденонощните норми започва да се наблюдава от 2001 като тенденцията е леко нарастваща. Епизодични превишения на средноденонощните норми се наблюдават и в гр.

⁹ По данни на ИАОС (Доклади и Тримесечни бюлетини за състоянието на околната среда в Република България)

Камено. Съществена роля за замърсяването на атмосферния въздух с прах играят запрашеността на пътните артерии и пътният транспорт.

Сероводород: В гр. Бургас превишения на сероводород се наблюдават за 2000 г. и 2001 г. Те са инцидентни, основно в автоматична станция Долно Езерово, малко над СЧН и общата тенденция е на намаляване. Замърсяването със сероводород се обяснява с неблагоприятни метеорологични условия, при които се осъществява пренос от основната площадка на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД в момент на залпово замърсяване или възникнала авария.

Делът на ЮИРП в общото количество отпадъци за страната е незначителен (в границите на 0,4%) и за периода 2001–2003 г. се запазва сравнително постоянен

Данни за количествата опасни отпадъци не се публикуват по райони, области и общини. По данни на ИАОС за 2001 г. на територията на ЮИРП се намират пет от тридесетте предприятия, които образуват около 97% от общото количество опасни отпадъци в страната. Те са Лукойл – Нефтохим, Булес + Кроношпат, Вин.С.Индустрийс, Бургаски корабостроителници, Метални изделия. Тези предприятия генерират около 24% от опасните отпадъци в страната, като най-голям е приносът на Лукойл – Нефтохим (93%). Опасните отпадъци предимно се обезвреждат и депонират. Обезвредени чрез изгаряне са нефтени утайки в Лукойл Нефтохим.

В нито една община няма изградена общинска политика за връзката между акустичното състояние на населеното място и мерките за намаляване или отстраняване на шумовото замърсяване.

В ЮИРП се правят замервания на радиационното състояние и/или експериментални проби от почвения слой и повърхностните води в пунктове, където може да се очаква антропогенно повишение на радиоактивността. Замерванията на радиационното състояние показват, че няма надвишаване на характерните за тези пунктове стойности на територията на област Бургас, респективно Община Камено;

По данни на НСИ в Община Сливен показателите за емитирани вещества в атмосферата от индустриални горивни и производствени процеси са високи. Тези

показатели са сравними с показателите на редица промишлени райони. Емисиите на серни окиси намаляват през 2002 г., но през същата година емисиите на метан се увеличават петкратно в сравнение с 2001 г. Причината за това е промяна в методиката на отчитане и включването на емисиите от рудничния газ от рудник за въглища в Община Твърдица.

Почвите в района се унищожават и от минно-геоложки работи и застрояване.

Замърсяванията с нефтопродукти са концентрирани около гр. Бургас. Това са стари замърсявания, но към тях се прибавят и нови, причинени от незаконни пробиви и аварии по трасетата на продуктопроводите, собственост на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД. Замърсените територии са отчасти рекултивирани по биологичен начин, но все още представляват проблем.

Като цяло качеството на подземните води в района е добро. През 2001 г. и 2002 г. са регистрирани еднократни превишения на прагът на замърсяване (ПЗ) по показатели цинк и манган – с. Тръстиково; общо желязо – гр. Стралджа; разтворени вещества – с. Българово, гр. Камено; нитрати – гр. Карнобат, с. Българово, с. Тръстиково, с. Ханово, гр. Стралджа; сулфати и хлориди – гр. Камено, с. Роза, с. Окоп., с. Ханово, гр. Стралджа. Замърсяването с нитрати за периода 2001–2003 г. показва намаляваща тенденция. То е причинено от земеделската дейност.

3.2.6.3 Стратегия на общината за опазване на околната среда

Необходима е стратегия на общината за опазване на околната среда. Наред с приетите вече наредби и програми в сферата на околната среда е належащо общината да разработи и приеме стратегия, която да отрази сегашното състояние, да анализира и определи приоритети в тази област. Голяма част от нормативната уредба беше променена и синхронизирана с европейското законодателство, което налага промени и на по-долно ниво, а именно област, община.

3.2.5.4 Жилищни зони – състояние, динамика

Състоянието на селищната мрежа и урбанистичното развитие е огледало на състоянието на регионалното развитие и на провежданите регионални политики

.Урбанизацията в България протича бурно до 80 години и по - бавно след това. В таблицата са посочени данни, които потвърждават това.

Табл. Урбанизационни процеси в България 1956-2003

	1956	1980	1985	1993	2000	2003
Република България	7 613 709	8 876 600	8 948 649	8 459 763	8 149 468	7 801 273
Селско население	5 057 638	3 330 600	3 148 710	2 739 267	2 572 611	2 359 546
Градско население	2 556 071	5 546 000	5 799 649	5 720 496	5 576 857	5 441 727
Степен на урбанизация	33.5%	62.5%	64.8%	67.7%	68.4%	69.8%
Брой на населен. места	5 903	5 373	5 295	5 336	5 340	5 333
Брой на градовете	112	214	237	238	240	246
Брой на селата	5 791	5 159	5 058	5 098	5 100	5 087

С образуването на градски агломерации се изострят проблемите в периферните райони с незначителна концентрация на население. Проблемите на населените места в тези региони прерастват в общи регионални проблеми – икономически, социални, екологически, културни и т. н. Степента на развитие на териториите и на районите зависи от наличието на големи градове, в които са концентрирани производството, услугите, образованието и т.н. , това са градове с над 100 000 жители , като София , Пловдив, Бургас , Русе... Територии и райони без присъствия на голям град са изостанали в своето развитие. Наличието на средно големи градове не е в състояние да компенсира отсъствието на голям организиращ територията център. Наблюдаваните тенденции за увеличаване на населението в някои малки градове, се дължи на силен икономически фактор, туристическа функция и др., но не е в резултат на държавна регионална политика. Добре е в този аспект това да се подкрепи и чрез допълнително държавно стимулиране.

В контекста на това добре е Община Камено да намери своето място сред общините , които ще получат държавно стимулиране. За това обаче е необходима добра общинска политика и стратегия.

ВИД НА КОНСТРУКЦИЯТА

(Брой)

Общини	Жилищни сгради - общо	По вид на конструкцията		
		стомано-бетонни	тухлени	други
Общо	98150	7587	80625	9938
Айтос	8011	359	6966	686
Бургас	19062	1958	15955	1149
Камено	6203	226	5676	301

ПОЛЕЗНА ПЛОЩ НА ЖИЛИЩАТА НА 31.12.2003 Г. ПО ОБЩИНИ (Квадратни)

Общини	Полезна площ				Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спомагател-на площ на човек от населението	Средна полезна площ на едно жилище
	Общо	жилищна	спомагателна	площ на кухни				
Общо	11771160	7653095	2671258	1446807	28,03	18,22	6,36	61,28
Бургас	5553571	3446974	1435414	671183	26,77	16,62	6,92	62,62
Камено	381404	264299	62880	54225	30,71	21,28	5,06	57,15

Основни урбанизирани територии в община Камено са населените места в общината. Извън границите на населените места има обособени:

- териториите на бившите стопански дворове;
- самостоятелни поземлени имоти с променено предназначение;

Изискванията на ЕС налагат до 2007год. цялата територия на РБългария да бъде цифровизирана. В последващи фази приоритет на общината ще бъде своевременното попълване на тези карти и изготвянето на Общи и подробни планове на тези територии. Тези планове ще бъдат изготвени и актуализирани. Съгласно промените в нормативната уредба те ще се поддържат с необходимия за тази цел софтуер, с оглед бързо и ефективно обслужване на гражданите и юридическите лица. След изготвянето и одобряването на кадастралните карти ще бъде необходимо и попълване на същите по отношение подземните съоръжения и комуникации. С изработването на кадастрални карти и последващите ЗРП могат да

бъдат определени зони за производствени и курортните дейности и ще се даде възможност за дългосрочно планиране и изготвяне на стратегии за развитието на тези територии. В предвид изброеното е необходимо още на този етап да се планират средствата необходими за тази дейност. Доброто планиране е предпоставка за търсене на външни финансови източници и средства за реализация на тези дейности. Факт е, че тези планове ще бъдат изготвени и актуализирани. Целта е да се осигури пълна картина на собствеността и регистър на имотите, с оглед добро стратегическо планиране и бързо и ефективно обслужване на гражданите и юридическите лица .

Създаването на актуална градоустройствена основа – общ устройствен план и подобрени устройствени планове е приоритет не само на държавните институции, тъй като от това пряко зависи бързото и акуратно обслужване на гражданите и бизнеса, и дейността на общинската администрация. Основната задача е чрез подходящо устройствено планиране да се гарантират за по-дълъг период от време инвестиционните намерения, в атрактивните терени в урбанизираните територии и извън строителните граници на населените места, осигуряване на необходимото инфраструктурно обезпечаване, запазване на екологичното равновесие в региона и др. Резултатите от едно отговорно и прецизно устройствено планиране – синхронизирано с инвестиционните процеси в съответствие с общите и трайни интереси на съответната териториална общност ще осигурят в обозримо бъдеще нови работни места и намаляване на броя на безработните в общината, което ще спре негативните процеси на миграция на хората в трудовоактивна възраст.

В по-голямата си част сградният фонд в общината е в добро състояние. Процентът на физически износените жилища е малък, голяма част от сградите са реконструирани и модернизирани .

3.2.5.5 Идентифициране на проблемни зони и места/ обекти, степен на упадък

Оценката на социално – икономическото развитие определя българските райони за планиране като относително балансирани регионални структури . Проблемите намират своите характеристики на местно ниво – специфичен местен потенциал за развитие, административен и човешки капацитет.

В закона за регионалното развитие са регламентирани 6 вида райони за целенасочено въздействие :

- Райони за икономически растеж- характеризират се със силно развитие икономически и обслужващи функции
- Райони в индустриален упадък;
- Изостанали гранични райони;
- Изостанали селски райони;
- Изостанали планински райони;
- Столична община;

Териториалният обхват на районите за целенасочено въздействие се определя според определените критерии на Наредбата за определяне на районите за целенасочено въздействие и регионалните планове за развитие. В границите на районите за планиране се обособяват райони за целенасочено въздействие. Районите за целенасочено въздействие са териториална основа за провеждането на държавната политика за регионално развитие чрез система от мерки, насочени към постигане на устойчив ръст на социално-икономическото развитие и преодоляване на вътрешнорегионалните различия. Районите за целенасочено въздействие обхващат териториите на една или повече съседни общини.

Съгласно разработения Регионален план за развитие на ЮИРП показатели община Камено е определена със статут на изостанал селски район.

Изостанали селски райони обхващат териториите на общини с ниска степен на развитие на транспортната, техническа и социална инфраструктура. Населението в по-голямата си част е заето в селското и горско стопанство, с ниско образователно равнище и квалификация и ограничени възможности за трудова заетост. Като средносрочните специфични цели на развитието на изостаналите селски райони се посочват: диверсификация на структурата на местната икономика и намаляване на зависимостта земеделието; създаване на алтернативни източници на доходи и заетост; съхраняване на природното и културно наследство; подобряване на демографската структура и среда за обитаване.

3.2.6 Институционална рамка и административен капацитет за усвояване на структурна помощ за развитие (Европейски структурни фондове и национално финансиране)

Тъй като предприсъединителните фондове са изградени върху принципите на действие на Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС необходимо е да се изградят такива механизми, че България да отговори на четирите принципни изисквания за **концентрация, програмиране, допълняемост и партньорство**, залегнали в основата на управлението на Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Време е да се изведат поуки и да се осъзнае, че коренна промяна в социално – икономическия живот на дадената община може да настъпи, при добро стратегическо планиране, добра бюджетна дисциплина, добро партньорство и успешно изготвяне и защитаване на проекти както по предприсъединителните, така и в следствие пред Структурните фондове. Основните трудности при кандидатстване обикновено са ограничените ресурси и сложните процедури, поради което е добре общините да търсят партньори както сред други общини, така и сред неправителствените организации (НПО). Много от външните донори предпочитат да работят с НПО. Характерно за българските общини е, че не използват възможностите са съвместно търсене на решения по общи проблеми или за обединяване на ресурсите си. Този ограничен капацитет за т.н., **хоризонтално партньорство** представлява сериозен риск за усвояване на средствата по фондовете.

ЮИРП разполага с най-много служители в общинските администрации (97 служители, при средно за страната 72 служители). По дял на обучените служители от общинските администрации (5,2%) е на трето място в страната (средното за страната е 5,7%),а по дял на владеещите английски (само 2,7%) е на 4 място в страната (средното за страната е 3,3%). Въпреки големия брой служители общинските администрации в изследвания район на планиране не разполагат с достатъчно служители, владеещи английски език. Това представлява проблем за обработване на документацията на английски език, т.е. на документацията по програмите на ЕС. Делът на областните служители, обучени в стратегическо

планиране и разработване на проекти, е два пъти по-голям в сравнение с общинските служители. Основният проблем на общините и областите е недостатъчната информация за регламентите и начина на действие на структурните фондове. Досега общините и областите са получавали информация за тези фондове основно чрез интернет (характерно за областите и по-големите общини), служебни материали и семинари.

3.2.7.1 Наличие на административни структури/звена и брой на персонала

Възможността за усвояване на средствата от Структурните фондове и Фонд “Сближаване” на ЕС на местно и регионално равнище зависи от :

- добра дългосрочна стратегия , базирана на целите и изискванията при усвояване на средствата по помощта на ЕС;
- наличието на подготвени специалисти ;
- наличие на добри практики и процеси , опит в прилагане на принципите на партньорство в стратегическото планиране и разработване на проекти ;
- финансови ресурси за изготвяне на проекти и съфинансирането им;

Основното предизвикателство пред местните и областните администрации към настоящия момент и с оглед на бъдещото присъединяване на България към ЕС – вероятно през 2007 г., е тяхната навременна експертна подготовка за ефективно прилагане на законодателните актове, придобиване на по-високо ниво на компетентност и конкурентност с цел пълноценно усвояване на финансовите ресурси, които ще бъдат предоставени на страната, за да повишат икономическото развитие като цяло и улеснят процеса на преход. Наличието на административен капацитет за планиране, разработване и реализация на проекти и прилагането на принципа на партньорството на всеки отделен етап от процеса са основни предпоставки за ефективното използване на средствата от предприєдинителните финансови инструменти. Изискването за **административен капацитет и реформа** става все по-важно за Европейската комисия с постепенното опознаване на състоянието на администрациите на страните в преход, в това число и на България. Проблемите на административната реформа в страните кандидатки в комбинация с

големия обем законодателство на ЕС, което те трябва да хармонизират и прилагат, превръщат административния капацитет в ключово условие за присъединяването. **Професионализация** на администрациите на всички управленски нива в България би била възможна с обучение на служителите, но това не изчерпва всичко. Въпросът касае също и въвеждането на правила, регламентиращи задълженията, отговорностите и съответните права на служителите – съгласно и Закона за държавния служител. Но и с това отново не се изчерпват необходимите усилия: нужно е и подобрене на управлението на персонала и управленските стандарти, което, от своя страна, води след себе си редица други задачи. Ключовите административни ценности, които трябва да се насърчават, са *надеждност, прозрачност, предсказуемост, отговорност, адаптивност и ефективност*. Тези ценности не са просто идеи, които правителството “продава” на служителите от публичния сектор. Те трябва да бъдат вградени в институции и административни процеси на всички нива и да се отстояват от независими контролни органи. В периода на предприсъединяване България трябва да изгради административен капацитет за прилагане на правото на Общността и за управление на финансовата помощ по Структурните фондове и Кохезионния фонд.

3.2.7.2 Степен на информираност и специализирано обучение

Административния капацитет в повечето общини е в процес на изграждане. В предвид новите изисквания и критерии за одобряване на проекти е необходимо да се предвиждат и провеждат периодични обучения на служителите на администрацията. Добре е тези обучения да бъдат съвместни, да се канят за участие и представители на НПО, други институции, представители на МСБ в общината, с оглед създаване на ПЧП и съвместно изготвяне на реализиране на проекти. Най-добрата практика си остава спечеления и реализиран проект. В подкрепа на реализираното до момента добро сътрудничество и подготвеност на кадрите могат да се посочат факти, а именно че до момента Общината успешно се е включила и е спечелила проект по програма ФАР и СИФ, изготвен е проект по програма “Сапард”, ПУДООС и др. малки проекти, което е показател за

готовността на администрацията да участва ефективно при изготвяне на проекти и привличане на средства по Структурните фондове на ЕС.

Проблемите в този аспект са най-вече по отношение липсата на информация , кратките срокове за изготвянето на проектите и не на последно място обема на документацията , който най- често следва да се представи и на английски език .

Очерталите се проблеми до момента в тази насока са :

- липса на добра комуникация между институциите;
- липса на информационния обмен;
- незадоволително качество, пълнота и съгласуваност на информацията;
- липса на интерактивна комуникация, ориентирана към конкретни проблеми;
- слаба прозрачност и обратна връзка в комуникационния процес по избор на проектите;

Наличието на информация не е достатъчно, но е много важно условие за усвояване на средствата от ЕС. С така изготвения план за развитие се очаква част от тези проблеми да бъдат избегнати предвид факта, че планът е документ, който ще бъде обществено достояние и ще бъде представен на всички нива .

3.2.7.3 Вътрешни правила и процедури за програмиране и управление на средства за структурно подпомагане (по програми, проекти)

На ниво стратегически цели РПР за развитие на ЮИР е предвидил за Стратегическа цел 1 от Плана за ЮИРП, в общата индикативна таблица средства (предвидени) в размер на 834.49 млн.лв. от общо 1 144.08 млн.лв.

В ЮИРП като райони за целенасочено въздействие са определени:

- “за икономически растеж” - 2 общини: Бургас и Несебър;
- “райони в индустриален упадък” - 4 общини: Сунгуларе, Твърдица, Елхово и Странджа;
- “изостанали гранични райони” - 6 общини: Средец, Малко Търново, Царево, Созопол, Болярово и Елхово;
- “изостанали селски райони” - 12 общини: Средец, **Камено**, Карнобат, Малко Търново, Сунгуларе, Котел, Нова Загора, Твърдица, Болярово, Елхово, Стралджа, Тунджа;

- “**изостанали планински райони**” са определени 3 общини: Руен, Котел и Твърдица.

Пет са общините, които не попадат в районите за целенасочено въздействие по ЗРР – Айтос, Поморие, Приморско, Сливен и Ямбол.

4.Силни и слаби страни, възможности и заплахи /SWOT анализ/

SWOT-анализът е метод, който произхожда от стратегическото планиране в бизнеса. Сравнително отскоро (от 80-те години), но същевременно много широко, той се прилага в планирането на регионалното и местното развитие. Методическите указания за разработване на общинските планове за развитие изискват SWOT-анализ като един от основните елементи от съдържанието .

Предназначението (функцията) на SWOT-анализа е:

- да се идентифицира позицията на обекта на анализ
- въз основа на това – да се подпомогне изборът на най-подходяща стратегия

За да се идентифицира позицията на обекта на анализ (ареала, сектора, организацията) SWOT-анализът изисква **да се установят в синтезирана форма:**

а) **силните страни (предимствата) на обекта на планиране** (страна, район, област, община) (напр. благоприятно географско положение, развита транспортна инфраструктура, квалифицирани човешки ресурси, растящи отрасли и т.н.);

б) **слабите страни (недостатъците) на обекта** (напр. несъответствие на квалификацията на работната сила на пазарните изисквания, липса на пазарна и информационна инфраструктура, остарели технологии на производство и т.н.);

в) **възможностите, предоставяни главно от външната за обекта среда** (напр. растящи пазари за отрасли развити в района, повишен инвестиционен интерес на чужди инвеститори към страната, развитие на нови организационни форми и т.н.)

г) **заплахите, произтичащи главно от външната за обекта среда** (напр. политическа и икономическа дестабилизация, намалено търсене или бариери пред продажбите на традиционни изделия, изострена конкуренция в основни отрасли и т.н.)

SWOT анализът събира на едно място както **собствените (вътрешните) характеристики** на разглежданата територия (нейните силни и слаби страни), така и определящите **фактори на средата**, в която ще се осъществява изпълнението на плана или стратегията. От друга страна, той събира на едно място **характеристиките на настоящето и очакваните тенденции в бъдеще**.

SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • Близост до областния център и наличие на крупни производствени предприятия ; • Добра транспортно-комуникационна обезпеченост /важен шосеен и ж.п. център/ • Добри природни дадености за растениевъдство /зърнени култури, зеленчуци, трайни насаждения/ и животновъдство /овце, кози, биволи/ • Традиции в зърнопроизводството и хранително-вкусовата промишленост • Достатъчно суровинни източници за хранително-вкусовата промишленост • Екологично чисти територии в по-голямата част от общината • Добро образователно и квалификационно ниво на активното население 	<ul style="list-style-type: none"> • Ниска рентабилност на производството • Стари и неефективни технологии • Физически и морално остаряло оборудване • Липса на утвърдени канали за реализация на селскостопанската продукция • Недостатъчни външни инвестиции • Слаба реклама и маркетинг • Лошо състояние на напоителните съоръжения • Неорганизираност на селскостопанските производители • Неефективни общински фирми • Липса на сдружения на бизнеса, включително представители на БСК, ТПП • Лошо състояние на пътната мрежа

<ul style="list-style-type: none">• Квалифицирани преподавателски кадри• Добра мрежа от учебни заведения• Наличие на магистрален газопровод, преминаващ през територията на общината и изградена мрежа в гр. Камено• Добре развита електропреносна и електроразпределителна мрежа• Богата история и Културни традиции	<ul style="list-style-type: none">• Лошо състояние на уличната мрежа в града и селата• Недостатъчни водоизточници за селата• Недоизградена канализация в град Камено и липса на такава в останалите населени места• Неактуализирани кадастрални планове• Амортизирана електроразпределителна мрежа в някой населени места• Неефективно улично осветление• Неефективна система за събиране и третиране на отпадъците• Слаб контрол за поддържане на чистотата• Наличие на нерегламентирани сметища и неефективно съхранение и третиране на отпадъците на съществуващите такива• Висока безработица• Миграция към други региони от страната и емиграция• Слаба адаптивност на местното население към новите социално-икономически условия• Недостатъчни възможности за реализация на младите хора• Наличие на групи в социална
---	---

	<p>изолация</p> <ul style="list-style-type: none"> • Застаряване на населението • Ниска раждаемост
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> • Ефективно използване на предприсъединителните фондове на ЕС и в следствие на Структурните фондове ; • Използване на благоприятните климатични и почвени условия и възраждане на селското стопанство, чрез обновяване, прилагане на нови и модерни технологии; Развитие на биологично и алтернативно земеделие; • Привличане на външни капитали и инвеститорски интерес; • Инвестиции в МСП ; • Ефективно използване на възможностите за кандидатстване по предприсъединителните и в следствие по присъединителните фондове на ЕС; • Стимулиране на инициативите на МСБ; • Изграждане на публично – частно партньорство; • Производство на екологично чисти продукти от селското стопанство и 	<ul style="list-style-type: none"> • Финансова необезпеченост ; • Липса на информация за източници за финансиране ; • Ограничено производство и липса на пазари; • Ограничен интерес на чуждите инвеститори към района и малките общини . • Влошаване на демографските фактори /изтичане на квалифицирана работна ръка, младежи и обезлюдяване на селските райони/ • Ниска раждаемост • Недостатъчна активност от страна на бизнеса ; • Недостатъчни бюджетни средства за за капиталови разходи; • Намаляване по покупателната способност на населението; • Влошаване на екологичните и климатичните условия • Недостиг на бюджетни средства за социални дейности • Трудна адаптивност към европейските изисквания

<p>преработвателната промишленост;</p> <ul style="list-style-type: none">• Развитие на сектора МСП и услугите;• Наличие на свободни мощности и материално-техническа база;• Наличие на производствени мощности и квалифицирана за това работна ръка ;• Създаване на индустриални зони за МСП;• Активно прилагане на програмите на МТСП и въвеждане на ефективни мерки на пазара на труда ;• Рехабилитация на цялата четвъртокласна пътна мрежа• Проучване за находища на природни богатства и залежи от полезни изкопаеми;• Възстановяване на стари занаяти и обичаи;• Развитие на туризма в подходящи за региона форми;• Възстановяване и доизграждане на допълнителна водоснабдителна система, изграждане на канализационни мрежи и ПСОВ;• Изграждане на социално партньорство, иновации, продължаващо професионално обучение и др.• Прилагане на специализирани	<ul style="list-style-type: none">• Запазване ръста на безработицата и неблагоприятната демографска тенденция;• Растящи регионални различия.
---	---

<p>програми</p> <ul style="list-style-type: none">• за образование и обучение; <p>Възраждане на културни традициите и обогатяване на културния календар;</p>	
--	--

5.Визия, стратегически цели, подцели /приоритети/, мерки

Стратегията за развитие представлява ключов елемент на плана и обединява усилията на местната общност за развитието на общината, в контекста на редицата нормативни изисквания, програми и стратегии на национално ниво. Тя има решаващо значение за мобилизиране и използване на местния потенциал и ресурси за постигане целите на развитието на общината през периода 2007-2013 година.

Стратегията отразява както европейската политика за регионално развитие, ориентирана към икономическо, социално и териториално сближаване, така и националните приоритети за устойчиво и балансирано развитие на регионите и общините в страната.

Стратегията за развитие на община Камено има интегративен характер по отношение на секторните политики за местно развитие, тъй като определя необходимите промени, интервенции и взаимодействие между различните местни икономически и социални сектори и политиката за опазване на околната среда с оглед преодоляване на съществуващите вътрешни и регионални диспропорции и създаване на условия за постигане на растеж и по-устойчиво, балансирано и хармонично развитие на територията на общината.

Стратегията за развитие очертава визията, основните цели и приоритети за развитие на общината за плановия период и осъществява необходимата връзка във вертикален план със стратегиите за развитие на областта и региона, както и съответствие и допълване в хоризонтален план със секторните политики и мерки за

развитие на местно ниво. Дефинираните основни цели и приоритети са фокус на местната политика за развитие и средоточие на усилията на общинските власти, икономическите и социалните партньори и гражданското общество за постигане на икономически растеж и по-добро качество на живот на хората в общината. Те са и базата за разработване и прилагане на Програмата за реализация на Общинския план, която е основен оперативен инструмент за насочване и управление на ресурсите в подкрепа на политиката за устойчиво интегрирано местно развитие.

Визията за развитие на община Камено отразява общия стремеж на местната самоуправляваща се общност към възходящо социално-икономическо развитие и просперитет за един по-дълъг период от време, като към края на 2013 година се очаква постигане на определената визия в значителна степен и формулиране на следваща визия на основата на резултатите и очертаващите се нови перспективи.

Визията е резултат на задълбочен анализ за състоянието на общината, на силните и слабите страни, на заплахите и възможностите за устойчиво интегрирано местно развитие. Вътрешните и външните фактори за развитие са свързани с реалностите в общината, областта и региона, както и с макроикономическите намеренията и възможности за развитие на страната. Голямото предизвикателство пред общността и пред общинските власти през плановия период е решаването на натрупаните проблеми и реализацията на потенциала за развитие на община Камено.

Постигането на целите и приоритетите предполага огромното усилия на цялото общество, мобилизиране на всички вътрешни и външни ресурси. Необходимо е да се обединят усилията и да се започне целенасочена работа по всеки от приоритетите «още днес», за да се очаква постигане на крайната цел.

Развитието, което запазва и обогатява икономическия и социалния капитал и природните ресурси, се дефинира като **устойчиво развитие**.

Устойчивото развитие обхваща преди всичко екологичните аспекти на икономическата дейност на общината. Решаването на проблемите и предизвикателствата пред устойчивото развитие обаче следва да обхваща всички параметри, свързани не само с ефекта върху околната среда, но и със социалните и икономическите последици и взаимодействието между тях.

Устойчивото развитие се определя като хоризонтален приоритет за реализацията на планираните мерки и конкретните проекти или схеми за подпомагане в рамките на Общинския план за развитие.

Устойчивостта на отделните инвестиционни намерения и операции или на индивидуалните проекти ще бъде отчитана, като се имат предвид следните критерии:

- възможност за самоиздържане след определен период;
- запазване и/или създаване на устойчиви работни места;
- принос за опазване и подобряване на околната среда, устойчивото развитие на съответната обществена група или икономическа дейност

Стратегията за развитие на община отчита целите и приоритетите на структурните политики в отделните сектори на местно и регионално ниво с оглед съгласуваност и координация на местната политика за интегрирано развитие с тях. Този подход е необходим, за да се гарантира ефективното и ефикасното използване на ресурсите на общината за развитие като цяло.

Политиката за интегрирано местно развитие ще подкрепи икономическата политика на страната и в региона с извеждане на приоритетни области за намеса на общинско ниво чрез прилагане на интервенции, които ще съдействат за стимулиране на икономическа активност в общината и като следствие ще подобрят бизнес средата, пазарните позиции и конкурентоспособността на местната икономика. Икономическата диверсификация и модернизация за подобряване жизнеността на регионалната икономика са от особена важност за постигане на напредък по отношение на устойчивото и балансираното развитие на общината.

Основен акцент в приоритетите и специфичните цели на Общинския план за развитие е подобряването на инфраструктурата, свързана с бизнеса и достъпа до услуги, като това кореспондира с целите и приоритетите за развитие на базисната инфраструктура и мрежи в страната и региона – транспортна, енергийна, телекомуникационна, ВиК. Координацията на мерките и действията в тази насока ще стимулира икономическото развитие и растеж и ще допринесе за повишаване привлекателността на общината за инвестиции, както и за достигане на екологичните стандарти.

Опазването и възстановяването на околната среда, както и екологосъобразното използване на природните ресурси са свързани пряко с използването на местния потенциал за развитие. Целите и приоритетите на политиката в сферата на околната среда внимателно са отчетени и съгласувани при определянето на приоритетите и специфичните цели, залегнали в плана за развитие, особено във връзка с балансираното, устойчивото и хармоничното развитие на територията на общината.

Целите и мерките, касаещи програмата за опазване на околната среда е в пълно съответствие със стратегията за интегрирано развитие, определена с настоящия план за развитие на общината. Сред основните цели са:

- Използване на природните дадености на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- Идентифициране и анализ на проблемите в областта на околната среда на територията на общината, установяване на причините и предложения за решения и действия за тяхното преодоляване;
- Обединяване на усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите;
- Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

Съгласуваността и координацията с политика за развитие на човешките ресурси и с Националния план по заетостта на национално и регионално ниво е от съществена важност за постигане на целите и приоритетите за интегрирано местно развитие. В това отношение развитието и адаптирането на професионалните умения, насърчаването на предприемачеството за повишаване на икономическата активност и изграждането на мрежа на информационното общество в зависимост от конкретните нужди на общината съответства на хоризонталните цели и приоритети в областта на човешките ресурси. Приоритетите, определени с плана, хармонизират и с целите, поставени на европейско ниво от Лисабонската стратегия

(2000 г.) и резултатите и препоръките след оценката на постигнатия напредък по изпълнение на стратегията, направена през 2005 г.

Споделя се разбирането, че увеличаването на заетостта, подобряването на качеството на живота и доходите на населението в общината е възможно само чрез по-нататъшно засилване конкурентоспособността на местната икономика и развитието на човешките ресурси.

Общата насоченост на целите и приоритетите на плана е съобразена със секторната и регионалната политика по отношение на стремежа за балансирано и устойчиво развитие.

Целите и приоритети на плана са формулирани по начин, който дава добри възможности за оптимално икономическо въздействие на местно ниво и координация на трите предприсъединителни инструмента за България - ФАР, ИСПА и САПАРД, насочени към съфинансиране на секторни мерки и мерки за регионално развитие, определени с общата стратегическа рамка на НПИР за периода до 2006 г. и за периода до приключване на тяхното действие. Ще се търсят възможности за финансиране на отделни проекти на общината в областта на интегрираното регионално развитие, техническото съдействие и укрепването на административния капацитет, които да подпомогнат подготовката за участие в Структурните фондове на ЕС, както и самата реализация на плана след 1 януари 2007 г.

Важен елемент на координацията е осъществяването на финансов контрол за правилното и законосъобразно усвояване на средствата за финансиране на плана, който следва да се осъществява съобразно правилата и процедурите, предвидени в националното законодателство и в съответствие с изискванията за прилагане на структурните инструменти на ЕС.

Общинският план за развитие се базира на редица стратегически и планови документи, които се разработват на различни териториални нива и имат конкретни функции по отношение формирането и прилагането на местната политика за развитие. В тази връзка е налице съгласуваност с действащата към момента Областна стратегия за развитие на област Бургас, Регионалния план за развитие на Югоизточен район за планиране, Националната стратегия за регионално развитие, а

оттук и с Националната оперативна програма за регионално развитие, която ще бъде основен източник за съфинансиране на приоритетите, залегнали в Общинския план за развитие.

Преминавайки към формулиране на визията и главната стратегическа цел е добре да обърнем внимание на тези няколко извода , изведени от разработката на екип от специалисти, работили по проект “Укрепване на общинския и регионалния капацитет “,финансиран от Британското министерство на международното развитие:

“...Стратегията трябва да бъде ориентирана към действие. Без фокус върху осъществяването (изпълнението) стратегията ще си остане само на хартия. Всеки план трябва да бъде смислен и да води към действие.

Планът е средство или инструмент, а не самоцел. Едва ли са ни необходими красиви, добре оформени “папки”, разработвани в течение на години от множество организации и очертаващи непостижими, макар и добре звучащи цели.

Един план е толкова добър, колкото добра е неговата реализация”. По своите функции планът е аналогичен на пътна табела.

“Никой не поставя високи изисквания към една пътна табела. Тя не трябва да е красива, не е необходимо да бъде художествено оформена. Тя само трябва да изпълнява своята функция. А затова трябва да има само няколко качества – да бъде вярна, да може да се разчита и да седи встрани от пътя, а не по средата му” (Neumaier, 1992)....”

Визия на Община Камено

Да запазим и възродим за идните поколения нашият край – петстотингодишното културно-историческо наследство и духовност в едно с традициите на силно земеделие и промишленост. Това е основата за постигане на устойчиво развитие на община Камено, висок икономически растеж и стабилни доходи на населението, добра жизнена среда.

Основните стратегическа цел съдържат в три взаимосвързани компонента:

- Икономически растеж;
- Качество на живот;

- Опазване на природното и културно наследство;

С изпълнението на основната стратегическа цел се очаква увеличаване на доходите и покупателната способност на населението. Реализацията на основните цели е невъзможна без конкретизация на няколко нива, приоритетни сектори, специфични цели към развитието на тези сектори, мерки / дейности към всяка от целите и конкретни проекти или проектни идеи за прилагане на всяка от мерките. Освен компонентите, съдържащи се в основната цел (**“иконимика и селско стопанство“**) и (**“жизнена среда“**), планът адресира мерки и към още два компонента на общинско развитие – “териториален баланс и административен, проектен и финансов капацитет”.

Постигането на териториален баланс е стратегическа задача по две причини – доказана необходимост от по-равномерно развитие на общинската територия и възможност да се привлекат средства от структурните фондове на ЕС за тази цел.

Компонентът “Капацитет“ е изключителна възможност за приложимостта на плана .Той се третира в широк аспект и обхваща: Инструменти за управление/ въздействие чрез ресурси на местната власт (недвижимости, финанси), специализирана общинска администрация по стратегическо планиране, разработване и управление на проекти, развитие на партньорства с бизнеса и нестопанския сектор, информация и мониторинг.

Постигането на визията ще стане в партньорство и с целенасочени действия и усилия, на основата на доброто съчетание на местни ресурси и привличане на “свежи“ инвестиции и средства по национални и международни програми. Това от своя страна включва:

- свързване на силните страни с възможностите от външната среда;
- с помощта на силните страни да се преодолее негатива на слабите;
- с помощта на добри стратегии и проекти да свържем благоприятните възможности със слабите страни и ги трансформиране;

С изпълнението на дейностите по плана се очаква в края на плановия период 2013 година:

- Броят на МСП в общината да се увеличат с 30 %;
- Да нарасне броя на жителите на общината с 10 %;

- Да се намали безработицата и безработните да са под 10 % от активното трудоспособно население ;
- Общината да бъде сред проспериращите общини в ЮИРП ;

Главната цел може да се постигне чрез реализирането на следните стратегически цели :

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: ИНВЕСТИЦИИ ЗА ХОРАТА

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: РАЗВИТИЕ НА ПОТЕНЦИАЛА

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: СЪТРУДНИЧЕСТВО

6.Индикативна финансова таблица (приложена на стр.166)

7. Изпълнение на общинския план за развитие(ОПР)

Организацията и методът за изпълнение на Общинския план за развитие обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

В процеса на реализация на плана ще се спазват и принципите на отговорно и добро управление, ефективен финансов контрол, разделение на правомощията при осъществяване на управленските функции, предотвратяване и корекция на нередностите при изпълнението на конкретните дейности.

Институционална организация за изпълнение на ОПР

Орган за управление на Общинския план за развитие е кметът на общината.

Органът за управление е отговорен за:

- организацията и координацията на системата за събиране на статистическа и финансова информация за изпълнението на плана;
- изготвянето на годишни доклади и заключителен доклад за изпълнението на плана.
- организирането на междинна и заключителна оценка на постигнатия напредък при изпълнението на целите и приоритетите
- ефективното финансово управление и контрол
- координацията и съответствието със секторни политики на местно, областно/регионално и национално ниво

- спазването на съответното законодателство, нормативната уредба и методическите указания на компетентните органи
- информацията и публичността на плана

Специализираните звена на общинската администрация са отговорни за оперативното управление на плана - административно и финансово управление, финансов контрол и вътрешен одит.

Съгласно разпоредбите на чл. 37 от ЗРР, за дейностите по разработване на общинския план за развитие, както за изпълнението на програмата за неговата реализация, кметът на общината възлага извършването на оценки по смисъла на чл. 33, 34 и 35 от ЗРР, а именно:

Чл.33 (2) Предварителната оценка включваща:

1. оценка на въздействието им върху социалната и икономическата ситуация;
2. оценка на въздействието им върху околната среда по реда на Закона за опазване на околната среда.

(3) Оценката на мерките, предложени към програмното допълнение, включва количествена оценка на прилагането им по отношение на съответните приоритети и критериите за подбор на проектите в рамките на Националната оперативна програма за регионално развитие.

Чл. 34. (2) Междинната оценка включваща:

1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. оценка на използването на финансовите ресурси и процедурите за управление и наблюдение.

Чл. 35. (2) Последващата оценка включваща:

1. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
2. оценка на общото въздействие;
3. анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на програмата;
4. оценка на степента на постигане на целите и на устойчивостта на резултатите;
5. изводи и препоръки относно прилагането на политиката за регионално развитие.

Организация и координация на дейностите за постигане на целите

Ангажираност на публичните институции и местните организации в областта на регионалното развитие

Местните институции и тяхната ангажираност в общинското и областно развитие е неотменна необходимост, защото органите за управление са ефективни,

когато мислят и действат единно и стратегически, грижат се за бъдещето и за това как да го изградят съвместно.

Цялостната организация и координация на дейностите се осъществява и ще се осъществява съобразно **принципа на партньорство**. В процеса на изготвяне на стратегическия документ бе събрана информация и становища от представители на много институции. Функциите по изпълнението на регионалната политика в България на органите на изпълнителната власт на териториално ниво са описани в Закона за регионалното развитие.

Ролята на **националната статистика** е много важна при обосноваване решенията на политиката за регионално развитие. Териториално статистическо бюро – Пазарджик осигури информация, необходима за аналитичната част на стратегията. В процеса на изпълнение на Плана ТСБ може да осигурява информация, необходима за наблюдението и оценката на изпълнението на ОСР.

Местните власти участват в реализирането на приоритети на Плана за развитие, чрез мобилизиране на местните финансови, човешки и организационни ресурси, включително частния и неправителствения сектор за изпълнение на мерките и проектите на тези планове и програми, за развитие и прилагане на местните инициативи с над общинско значение, за осигуряване на публичност на действията на местното развитие.

Участието на **социално-икономическите партньори, неправителствения и частния сектор** в политиката на регионалното развитие в рамките на ОСР следва да бъде широко застъпено.

Синдикалните организации, Организацията на работодателите са членове на Областния съвет за регионално развитие и като такива са основен партньор на общинските и областните власти в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика.

Неправителствените организации имат функция на полезен коректив по отношение подготовката на Плана и на реален участник в нейното изпълнение. Те имат широки възможности за подпомагане на информационни, образователни и квалификационни, маркетингови и други компоненти по реализация на Плана. Голяма част от тях пряко ще участват в реализацията на проекти и действия за регионално развитие, финансирани от европейски и други фондове. Фактор за успешното им включване е усъвършенствания механизъм на партньорство с тях и привличане на обществеността.

Цялостната организация и координация на дейностите ще се осъществява съобразно принципа на партньорство.

Участието на местните власти, в лицето на кмета на общината и общинския съвет, се характеризира с разработването и изпълнението на общинския ПР.

Всички заинтересовани страни подпомагат дейностите по реализацията на ОПР чрез разработването на проекти за регионално развитие, чрез активно участие в процеса на вземане на решения.

Цялостният процес по стратегическо планиране и програмиране на общинско ниво се осъществява в съответствие с приоритетите на регионалната политика в България и изискванията на ЕС.

Партньорство за развитие

На регионално и областно ниво са изградени и действат консултативни органи на принципа на партньорството, които активно участват в планирането, програмирането, наблюдението и оценката в областта на прилагане на политиката за регионално и местно развитие. Основните органи, които включват представители на държавните органи – ключови министерства, областни управители, местни власти, икономически и социални партньори и граждански организации, са:

Регионалният съвет за развитие, който обсъжда и съгласува Регионалния план за развитие на Южен централен район в т.ч. и оценява инициативите на общините за регионално и местно развитие. Този орган е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 2 от класификацията на европейските региони (NUTS), възприета от Евростат.

Областният съвет за развитие, който обсъжда и приема проекта за Областна стратегия за развитие и схема за устройство на област Пазарджик, като също така оценява инициативите на общините, регионалните агенции, гражданските сдружения и неправителствените организации, свързани със стратегията за развитие на областта. Областният съвет за развитие е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 3 от класификацията на европейските региони (NUTS).

Основните партньори в осъществяване на стратегията за устойчиво интегрирано развитие на община Белово и при реализацията Общинския план за развитие са:

Общинската администрация – координатор и двигател на развитие

Общинската администрация е основна страна в подготовката и реализацията на стратегията за развитие, залегнала в Общинския план, като институционализирана воля на населението на общината за местно самоуправление, изразена в техния вот за избор на кмет и Общински съвет.

Ролята на органите на местното самоуправление и общинската администрация е ключова по отношение на следните области:

- влияние върху икономическата среда (най-вече чрез местни данъци и такси)
- насърчаване на частния бизнес чрез инвестиции в публичната инфраструктура
- пряко участие в отделни проекти, в които е ангажирана общинска собственост и които могат да бъдат основа за публично-частни партньорства

- подпомагане на определени инициативи чрез помощ при тяхното финансиране (най-вече чрез предоставяне на гаранции, насърчаване на кредитни кооперации)
- предоставяне на качествени публични услуги, които да бъдат убедителен аргумент в полза на ясни и прозрачни отношения между бизнеса, гражданството и общинската администрация (по принципа “видим ефект от данъците на населението”).

Общинската администрация ще се придържа към следните основни **принципи**:

- запазване на възможността за участие в икономическия живот през публично-частни партньорства. Това може да бъде една от гаранциите за прозрачно и оптимално използване на общинските ресурси (като например концесии за минерална вода);
- икономическата активност на общината, макар и в ограничени размери, ще поддържа мероприятия, които имат смесен (икономически и социален) характер и тяхната ефективност не се измерва единствено с икономически критерии (като рентабилност). При такива мероприятия обаче винаги трябва да бъде ясно представена социалната компонента на общата цел, за която се заплаща определена икономическа цена;
- приватизацията на предприятия за отделни публични услуги (като поддържане на чистотата и сметоизвозване) следва да се осъществява само при наличие на гаранции за по-добро качество на приемливи цени на предоставяните услуги;
- максимално прозрачно управление на общинските активи в каквато и форма да са те (общински предприятия, дялови участия с смесени фирми и т.н.)

Обективните предпоставки за активно и разширено участие на общинските власти са:

- волята за промени и необходимостта от развитие на демократичните процеси в управлението на общината;
- изискванията на процеса на интеграция на страната и регионите в Европейския съюз;
- необходимостта от въвличането на гражданите в местното самоуправление и реализирането на стратегията за развитие на общината;
- процесите на глобализация и засилен конкурентен натиск върху икономиката след пълноправното членство на България в ЕС и необходимостта от устойчиво местно икономическо развитие.

Областна администрация и местните власти са основните участници и партньори в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика. Участват в състава на органите създадени със ЗРР за целите на управлението и

наблюдението на регионалното развитие и в частност в Областния съвет за развитие.

Областна администрация и областния съвет за развитие участват в изпълнението на ОСР чрез изработването, общественото обсъждане и изпълнението на Областната стратегия за развитие. Областната администрация участва във формирането на регионални и местни партньорства при подготовката, финансирането и изпълнението на проекти, реализиращи плановите документи на местно ниво.

Частният бизнес – надежден икономически партньор

При определяне ролята на частния бизнес за развитието на общината и за реализиране на стратегията за устойчиво интегрирано развитие правилното разпределение на ролите между общинската администрация и бизнеса е от особено значение.

Бизнесът е основният икономически партньор при изпълнението на стратегията. Партньорството обаче действа в определени институционални, фискални и инфраструктурни условия, които могат да са предмет на общински решения.

За успешното реализиране на Общинския план за развитие е особено важно да има постоянен диалог между общината и бизнеса за потенциалните ползи и загуби от едно или друго решение и за това как то би се отразило в по-широк план върху икономическите и социалните аспекти на развитието в общината. Създаването на благоприятен бизнес климат е основна предпоставка и за привличането на преки чуждестранни инвестиции.

Професионалните сдружения и неправителствените организации – мобилизиращи социални партньори

Професионалните сдружения и организации на работниците и служителите и неправителствените организации, действащи в общината, ще имат съществена роля при реализацията на Общинския план за развитие, като в някои отношения е възможно ролята им да бъде водеща. Предпоставките за това са следните:

Организациите имат възможност да реализират и стопанска дейност, ако тя е съобразена с основната им дейност. Това дава възможност за допълнителни приходи;

В много случаи тези организации са канал, през който в общината реално влизат чуждестранни инвестиции ;

Организациите обикновено са източник на качествени експертни знания и “друг поглед” върху едни или други проблеми, което ги прави често незаменими при изработване и взимане на решения на общинско ниво. Това се отнася до синдикалните организации и професионалните сдружения и до нестопанските организации предимно в областта на екологията и насърчаването на равните възможности, като добра експертиза вече притежават организации, занимаващи се с екологични оценки и анализи, икономически анализи и прогнози, работа с деца, с хора с увреждания, със стари хора.

Неправителствените организации (НПО) като юридически лица с нестопанска цел чрез осъществяването на конкретни проекти работят за защита на гражданските интереси и местното развитие. Те са естествен партньор на местните власти, бизнес и медии и имат съществена роля при изработването и реализацията на стратегията за интегрирано местно развитие. Предимство на НПО е постоянното взаимодействие с граждански групи и доброто познаване на местните проблеми. Всяка от тях има мисия и представлява определени граждански интереси. Неправителствените организации могат да привличат вниманието на общността към определени теми като предизвикват дебат, предоставят допълнителни знания и умения, мобилизират гражданско участие и обществена подкрепа, които са изключително важни за успешното осъществяване на Общинския план за развитие.

Потенциалното поле за работа за подобни организации тепърва ще се разширява.

Институционални и финансови механизми за подпомагане

Национални източници

Републикански бюджет:

Ежегодно към Закона за държавния бюджет за съответната година се приема финансирането на инвестиционни обекти. В повечето случаи обектите се финансират в продължение на две или повече години.

Изготвя се окончателния поименен списък, който е приложение към Закона за държавния бюджет. Финансират се основно обекти, включени в Национални програми, приети от Правителството

Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда /ПУДООС/ към МОСВ

Голяма част от проектите, финансирани от предприятието са инвестиционни проекти. Видовете проекти, които се финансират от ПУДООС са:

- Проекти за изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води и канализационни мрежи
- Проекти за ликвидиране на сондажи, в които се смесват води с различни качества и се замърсяват по-дълбокочисти подземни води, за консервиране и за привеждане на кранов режим на сондажи, разкриващи подземни води на самоизлив, които не се използват
- Проекти в областта на управление на отпадъците
- Проекти за изграждане на съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение
- Проекти за изграждане на съоръжения за защита руслата и бреговете, на дерета от ерозия

- Проекти, свързани с изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения с местно значение за питейно-битово водоснабдяване на населението
- Проекти, свързани с органично земеделие, екологосъобразно животновъдство и екотуризъм
- Малки водно-електрически централи

Външни програми

Предприсъединителни фондове на Европейския съюз за държавите кандидатки за членство – ИСПА и САПАРД

Предприсъединителните фондове ще действат в периода на подготовката на страната ни за пълноправно членство .

ИСПА

Този фонд носи наименованието "Инструмент за структурна политика за предприсъединяване" англ. Instrument for Structural Policies for Pre-accession" /ISPA/ . ИСПА /на български вече се е наложило съкращението ИСПА / ще предоставя подкрепа за подготовка за членство в ЕС на държави-кандидат-членки, където влиза и България, за икономическото и социалното сближаване в сферата на околната среда и транспорта.

Финансирането по линия на ИСПА ще подкрепя проекти за осъществяване на мерки в сферата на опазване на околната среда, които да помогнат на страните-бенефициенти в изпълнението на изискванията на ЕС в тази област, както и проекти в транспортната инфраструктура, предимно на тези, които осигуряват взаимовръзка на националните с европейските транспортни мрежи. Размерът на финансирането на всеки проект не трябва да бъде по-малко от 5 млн. евро, което означава че ще се подкрепят сравнително крупни проекти в посочените сфери. Със средства по ИСПА могат да бъдат финансирани до 75% от стойността на одобрените проекти в изключителни случаи - до 85%. Останалата сума трябва да бъде осигурена от страната-бенефициент , т.е задължителен е принципа на допълняемостта от национални източници. Програмата е отворена за България за периода 2000-2006г. Проектите се предлагат от Правителството на България чрез Съвета по регионално развитие към Министерски съвет.

САПАРД

С регламент на Съвета 1268/1999 от 21 юни 1999 г./ публикуван в Официален вестник на ЕО 161/43 от 26 юни 1999 г. се създава още един специален Фонд за подпомагане на предприсъединителните мерки в селското стопанство и земеделското развитие в държавите-кандидатки през периода на подготовката за членство /англ. Community support for pre-accession measures for agriculture and rural development in the applicant countries of central and eastern Europe / . Този фонд за предприсъединително съдействие в селското стопанство е познат под

наименованието САПАРД. По него са бенефициенти същите страни както по ИСПА. Той трябва да подкрепя създаването на устойчиво селско стопанство и устойчиво земеделско развитие. Важна е ролята на фонда за прилагането на законодателството, свързано с общата селскостопанска политика. Фондът ще подкрепя разнородни мерки, свързани с инвестиции, подобряване на преработката и маркетинга на селскостопанските продукти, усъвършенстване на структурите за контрол на качеството, ветеринарния и фитосанитарния контрол, усъвършенстване на професионалното обучение в тази сфера, развитие и диверсификация на икономическите дейности с цел осигуряване на допълнителни доходи, обновяване и развитие на селата и др.

Програмата се ръководи от Министерство на земеделието и горите, а Изпълнителна Агенция по Програмата е фонд "Земеделие" към същото министерство.

Програма ФАР

Национална Програма ФАР.

2. Програма ФАР ТГС: България – Гърция

Проектите по Трансгранична Програма ФАР се координират от Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Проекти и програми за заетост, обявени от Министерството на труда и социалната политика

Цели, приоритетни области - Повишаване на жизнения стандарт и развитие на социалния капитал

Проекти и програми, обявени от Министерството на регионалното развитие и благоустройството

Финансираща или координираща организация - Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Цели, приоритетни области - Програми ИСПА, ФАР "Икономическо и социално сближаване" и ФАР "Трансгранично сътрудничество".

Проекти и програми, обявени от Министерството на икономиката

Финансираща или координираща организация - Министерство на икономиката

Цели, приоритетни области - Провеждане на държавната политика в областта на промишлеността, търговията, туризма, приватизацията

Проекти и програми, обявени от Министерството на образованието и науката

Финансираща или координираща организация - Министерство на образованието и науката

Цели, приоритетни области - Програми, свързани с образованието; конкурси за ученици, студенти, преподаватели, експерти, изследователи

Проекти и програми, обявени от Министерството на околната среда и водите

Финансираща или координираща организация - Министерство на околната среда и водите

Цели, приоритетни области - Съхраняване на природните богатства и осигуряване на здравословна околна среда

Агенция за чуждестранни инвестиции

Финансираща или координираща организация - Агенция за чуждестранни инвестиции

Цели, приоритетни области - възможности за търсене на партньори по конкретни инвестиционни проекти във всичко стопански области

Красива България

Финансираща или координираща организация - Министерство на труда и социалната политика

Цели, приоритетни области - временна трудова заетост, квалификационно обучение в областта на строителството и туризма

Междуправителствени двустранни програми за сътрудничество

Програми за подпомагане, обявени в сайта на Британското посолство

Финансираща или координираща организация - Министерство за международно развитие - Великобритания

Цели, приоритетни области - трудова заетост; околната среда; силно гражданско общество; социално сближаване; развитие на финансови пазари; търговия и привличане на чуждестранни инвестиции; обучение,

Програма за малки грантове на Комисия "Демокрация" към посолството на САЩ в България

Финансова целева помощ (до 24 000 щ.д.) за нестопански организации за проекти, насочени към развитие на демократичните институции в България: изграждане на демократични институции, първенство на закона, достъп до информация, гражданско обучение и гражданско общество, човешки права, етническа и политическа хармония.

Българо-Датска програма.

По тази програма се финансират инвестиционни екологични проекти, в т.ч. на общини /ГПСОВ, депа за отпадъци, топлофикации/ под формата на безвъзмездни

помощи. Изисква се национално съфинансиране, като за всеки проект условията се уточняват поотделно.

Предимство на тази програма е възможността да се финансират предварителните проучвания и подготовката на цялата техническа документация, необходима за стартирането на инвестиционните проекти.

Програма на Правителството на Япония

По тази програма се отпуска безвъзмездна помощ за проекти на местно равнище. Целеви области:

- социално-икономическа инфраструктура;
- социални и здравни услуги, като дейности с цел повишаване на жизнения стандарт и развитие на човешките ресурси на Република България;
- подкрепа за образованието и професионалното обучение.

Българо-холандска програма

Министерство на икономиката на България е координатор на Програма "PSO+", от която могат да се възползват фирми и общини за финансиране на инвестиционни проекти. Холандски фирми, доставчици на оборудване, необходимо за реализация на проекта, могат да кандидатстват пред Холандското Министерство на икономиката за безвъзмездно финансиране, в партньорство с български фирми.

След 2007 г., когато България стане пълноправен член на ЕС, за финансиране на проектите ще се ползват средства от следните фондове:

- Европейски фонд за регионално развитие
- Европейски социален фонд
- Финансов инструмент за насочване на рибното стопанство
- Европейски фонд за насочване и гарантиране на селското стопанство
- Фонд "Сближаване"
- Европейска инвестиционна банка

Европейските политики, които ще имат най-пряко влияние върху българските местни власти

Предстоящото присъединяване на България към Европейския съюз през 2007 г. е свързано както със създаването на много нови възможности за страната като цяло, така и с изпълнението на много конкретни ангажменти. Основните компоненти на предприсъединителния процес са хармонизацията на Общностното право с националното, изграждане на институционален капацитет, прилагане на достиженията на правото на Общността и създаване на работещи механизми за упражняване на контрол. Сред тях можем да открием практическото прилагане на

Европейските законодателство и изискванията и реализацията на инвестиционни проекти като най-скъпоструващите, които касаят директно местните власти. Приложението на голяма част от общоевропейски политики неминуемо ще окаже своето **влияние и върху местните власти по отношение на хармонизацията на местното законодателство с европейските изисквания** в сфери като икономическа политика, регионално развитие, обществени поръчки, публични финанси, селско стопанство, постигане на стандартите за околната среда, както и въвеждане на четирите фундаментални свободи на вътрешния пазар на ЕС, което на свой ред пряко засяга ежедневието на гражданите.

В резултат на многостранните споразумения – Договора от Рим, Договора от Маастрихт, Договора от Ница, Единния Европейски акт и Амстердамския договор, ЕС създава своето Общностно право. Непрестанно нарастващият обем на Европейското право е допълнителен източник на законодателство за страните членки и техните местни и регионални власти, тъй като то е задължително за тях. Взимайки под внимание съществуващите европейски политики и законодателство, бихме могли да разграничим **няколко основни области, които ще окажат пряко влияние върху местното и регионално ниво в България след присъединяването ни към ЕС.**

Икономическо развитие

Правото на ЕС забранява държавните субсидии, които засягат или затрудняват свободната конкуренция между търговски субекти. Всяка държавна субсидия трябва да бъде декларирана пред Европейската комисия, която преценява дали и до какъв размер тя е допустима. За местните власти изискването за равенство на частния и публичния сектор в икономическите отношения създава сериозни задължения. Това се отнася особено за сферата на обществения транспорт, електроснабдяването, топлофикацията. Значително се усложнява реализирането на широкомащабни публични инвестиции, а също и взаимосвързаната дейност на различни общински предприятия. Така например се налага премахване на местните монополи в снабдяването с енергия и енергийни източници.

До голяма степен местните политики ще бъдат поставени в рамките на общоевропейските ценности и политики и по отношение на **икономическото развитие**. Воден от една от своите основни цели – трайно развитие на Европа, основаващо се на балансиран икономически растеж, ЕС обръща поглед към местните власти като най-логичното управленско ниво, където биха могли да се прилагат мерки за повишаване на заетостта. Наред с положителните страни, това носи след себе си многобройни предизвикателства за общините, които трябва да съобразят огромен обем от Директиви и да вземат под внимание правните, икономически и организационни въпроси. Не на последно място местните власти и техните социални партньори ще бъдат повлияни от **Европейските регламенти и директиви в области, свързани с равните възможности и достъп до пазара на труда, здравеопазване и сигурност, работно време и др.**

Обществени поръчки

Като равноправни членове на ЕС местните власти ще трябва да съблюдават и прилагат на практика всички европейски изисквания и законодателство, свързани с **обществените поръчки**. Това означава, че всички тръжни процедури в областта на предоставяне на публични услуги на стойност по-висока от 200 000 евро и в областта на благоустройството на стойност по-висока от 5 милиона евро ще следва да се обявяват не само на местно и национално ниво, но и задължително да се публикуват в Официалния вестник на ЕС, което на практика води до възможността за участие в процедурата не само на местни компании и институции, но и на всички потенциални кандидати на територията на Съюза. Има опасение, че по този начин се ограничава конкурентноспособността на местните икономики, които не биха могли да се справят с натиска и възможностите на всички компании на територията на Съюза, и с идеята, че в крайна сметка чрез този механизъм се нарушава прилагането на концепцията за стимулиране на местното развитие. Следователно местните власти в страната трябва да работят за стимулиране и подобряване на качеството и конкурентността на икономическите партньори на своята територия, чрез което да се превърнат в неразделна част от Единния европейски пазар.

Отделни Европейски директиви поставят изискванията и принципите на провеждане на обществени поръчки в областта на водоснабдяването, електроснабдяването, транспорта и телекомуникациите. Праговете за обявяване на процедурите в тези конкретни сфери в Официалния вестник на ЕС, са 400 000 евро за обществена поръчка за предоставяне на публични услуги в областта на електроснабдяване, транспорт и питейна вода, докато прагът за провеждане на обществена поръчка в областта на благоустройството е отново 5 милиона евро.

Административен и програмен капацитет на местно и регионално ниво

Основното предизвикателство пред местните и областните администрации към настоящия момент и с оглед на бъдещото присъединяване на България към ЕС – вероятно през 2007 г., е тяхната навременна експертна подготовка за ефективно прилагане на законодателните актове, придобиване на по-високо ниво на компетентност и конкурентност с цел пълноценно усвояване на финансовите ресурси, които ще бъдат предоставени на страната, за да повишат икономическото развитие като цяло и улеснят процеса на преход. Наличието на административен капацитет за планиране, разработване и реализация на проекти и прилагането на принципа на партньорството на всеки отделен етап от процеса са основни предпоставки за ефективното използване на средствата от предприєдинителните финансови инструменти. Изискването за **административен капацитет и реформа** става все по-важно за Европейската комисия с постепенното опознаване на състоянието на администрациите на страните в преход, в това число и на България. Проблемите на административната реформа в страните кандидатки в комбинация с големия обем законодателство на ЕС, което те трябва да хармонизират и прилагат, превръщат административния капацитет в ключово условие за присъединяването. **Професионализация** на администрациите на всички управленски нива в България би била възможна с обучение на служителите, но това не изчерпва всичко. Въпросът касае също и въвеждането на правила, регламентиращи задълженията, отговорностите и съответните права на служителите – съгласно и Закона за държавния служител. Но и с това отново не се изчерпват необходимите усилия:

нужно е и подобрене на управлението на персонала и управленските стандарти, което, от своя страна, води след себе си редица други задачи. Ключовите административни ценности, които трябва да се насърчават, са *надеждност, прозрачност, предсказуемост, отговорност, адаптивност и ефективност*. Тези ценности не са просто идеи, които правителството “продава” на служителите от публичния сектор. Те трябва да бъдат вградени в институции и административни процеси на всички нива и да се отстояват от независими контролни органи.

В периода на предприсъединяване България трябва да изгради административен капацитет за прилагане на правото на Общността и за управление на финансовата помощ по Структурните фондове и Кохезионния фонд.

Структурните фондове през периода 2000 - 2006 г.

Европейският съюз не замества ролята на отделните държави членки в осъществяване на регионалната политика. Усилията на равнище ЕС са съсредоточени в подпомагане на държавите членки при осъществяване на националната политика в тази сфера чрез предоставянето на допълнителни финансови средства. На практика, чрез регионалната политика на ЕС се създава основата за координирани действия и целенасочено използване на финансовите средства. Регионалната политика на ЕС подпомага изостаналите региони за повишаване на тяхната конкурентоспособност и за ефективното им участие в единния пазар главно чрез осъществяване на инфраструктурни проекти за подобряване на транспортната мрежа, усъвършенстване на телекомуникациите и т.н., както и чрез повишаване на квалификацията на работната сила. Тази насоченост на регионалната политика изхожда от презумпцията, че модерната инфраструктура и висококвалифицираните специалисти са абсолютно необходима предпоставка за повишаване конкурентоспособността на местните фирми и на регионите като цяло.

Развитието на регионалната политика доведе до създаването на т.н. Структурни фондове: Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Раздела “Ориентиране” от Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на селското стопанство и Финансов инструмент за ориентиране на риболова. Общото в тези фондове е, че те са предназначени да подпомагат сближаването на държавите членки на ЕС и на техните региони в икономическо и социално отношение.

Ето как изглеждат трите цели, в рамките на които се осъществява разпределението на средствата по структурните фондове на ЕС през периода 2000 - 2006 г.:

ЦЕЛ 1 - Тази цел е приоритетна. Средствата за нея възлизат на 135,9 млрд. евро, което представлява 69,7% от общия размер на Структурните фондове. Тези средства са предназначени за региони, изоставащи в своето развитие, които имат най-големи трудности от гледна точка на инфраструктура, производствена система, доходи и безработица. Регионите, чиито брутен вътрешен продукт (БВП) на глава от населението, изчислен за последните три години (по налични данни към 26 март 1999 г.) е под 75% от средната стойност на този показател за ЕС могат да получават финансиране по цел 1.

ЦЕЛ 2 - Цел 2 се финансирана с 22,5 млрд. евро, което представлява 11,5% от Структурните фондове и е посветена на социалното и икономическото реструктуриране и ще подпомага регионите, които страдат от структурни проблеми и чието население или площ са достатъчно значителни. Те включват предимно области, осъществяващи социално-икономически промени в сферата на индустрията и услугите, земеделски райони в упадък, градски зони в затруднение и зони, силно зависещи от риболова. Мерките, финансирани чрез цел 2 подпомагат развитието на икономическия потенциал и реструктурирането чрез възстановяване на икономическата динамика и ускоряване на диверсификацията.

ЦЕЛ 3 - За тази цел са отделени 24,05 млрд. евро, което представлява 12,3% от Структурните фондове. Тя е насочена към развитие на човешките ресурси и подкрепя приспособяването и модернизиранието на политиката и системата на образование, обучение и заетост. Приоритети са модернизиранието на трудовия пазар, развитие на непрекъснатото обучение, стимулиране на местни инициативи за повишаване на заетостта, борба срещу социалното изключване.

В осъществяването на тези цели, ЕС се стреми да допринесе за хармонично, балансирано и устойчиво развитие на икономическите дейности, за развитие на заетостта и човешките ресурси, за защита и подобряване на околната среда, за премахване на неравенството и стимулиране на равнопоставеността между мъжете и жените.

Освен изброените Структурните фондове, през периода 2000 – 2006 г. се осъществяват четири Общностни инициативи в сферата на:

- трансграничното сътрудничество – INTERREG;
- земеделското развитие – LEADER;
- икономическо и социално възстановяване на градове и градски зони в кризисно положение - URBAN;
- международно сътрудничество за стимулиране на нови средства за борба с всички форми на дискриминация на пазара на труда и осигуряване на равни възможности – EQUAL.

Особено внимание ще се обръща на инициативата INTERREG във връзка с трансграничните дейности на държави, които имат граница със страни кандидатки за членство в светлината на разширяването на ЕС.

Бъдещето на Структурните фондове 2007 – 2013 г.

Финансовата перспектива на ЕС 2007 - 2013 година

Финансовата перспектива определя рамката за разходите на Европейския съюз за седемгодишен период въз основа на приоритети, съгласувани и приети от европейските институции – Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета на министрите. Тя определя максималните суми, които ще бъдат изразходвани за седемгодишния период и тяхното разпределение по години. Окончателното решение относно финансовата

перспектива се оформя в рамките на т.нар. Междуинституционално споразумение между Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета на министрите (представляващ правителствата на държавите членки). Необходимостта от съгласуване на финансовата перспектива може да бъде разглеждана както в посока на заздравяване на бюджетната дисциплина, контрол върху нарастването на разходите и добро функциониране на бюджетната процедура., така и в по-общ план като политическо послание за бъдещото развитие на интеграционния процес.

Защо всъщност става необходимо съгласуването на средносрочна финансова рамка? През 80-те години политическият и институционален баланс, върху който се основават финансите на европейската Общност става крехък и несигурен. Приемането на годишния бюджет на Европейската общност се превръща в своеобразен маратон, често съпроводен със сериозни противоречия между държавите членки и общностните институции. Преди 1988 г. Европейският парламент и Съветът на министрите, известни като “двете ръце на бюджетната власт”, изпадат в остри спорове, свързани предимно с нарастването на разходите. Съгласуването на средносрочна финансова перспектива се налага и от необходимостта от по-дългосрочна визия за развитието на интеграционния процес и осигуряване на средства за осъществяване на интеграционните проекти, което трудно може да стане само чрез годишното определяне на бюджета.

Финансовата перспектива за периода 2007 – 2013 година беше предложена от Европейската комисия на 10 февруари 2004 г. Тя предвижда нарастване на ежегодния бюджет на ЕС от 133,56 млрд.евро през 2007 г. на 158,45 млн.евро през 2013 г или общо около 14 310 млрд. евро за целия период 2007-2013 г.

Индикатори

Индикаторите за отчитане на състоянието и резултатите в движението към устойчиво развитие на общината са:

- Основни демографски показатели (население, раждаемост, смъртност и прираст, население под, в и над трудоспособна възраст и структура по пол, възраст и образование, етническо самоопределяне);
- Стойности и изменение на доходите и разходите (средна работна заплата, среден общ доход, среден общ разход);
- Трудова заетост и безработица;
- Индекс на човешко развитие;
- Стойности и динамика на изменение на брутният вътрешен продукт (БДС) на човек от населението;
- Инвестиции (разходи за придобиване на ДМА, разходи за развойна дейност, чужди инвестиции);
- Показатели на селското стопанство (обработваема и използвана земя по култури, брой животни, добиви и продуктивност);

- Динамика на потреблението (нетни приходи от продажби);
- Състояние на околната среда (разходи за опазване и възстановяване на околната среда, изменение на измерените параметри на въздуха, водата и почвата);
- Динамика на изменението на социални и културни дейности и граждански институции.

8. Мониторинг, наблюдение, контрол и актуализация на Общинския план за развитие

Наблюдението и контролът за ефективното и ефикасното изпълнение на Общинския план за развитие се извършват от Общинския съвет. На сесиите на Общинския съвет се канят представители на икономическите и социалните партньори, неправителствените организации, представители на обществеността.

Функциите по наблюдението обхващат:

- разглеждане и утвърждаване индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана
- разглеждане и одобряване критериите за подбор на индивидуалните проекти
- периодичен преглед на постигнатия напредък по отношение на целите
- анализиране резултатите от изпълнението на приоритетите, мерките и степента на постигане на специфичните им цели
- разглеждане резултатите от ad hoc оценки и междинната оценка
- разглеждане предложения за преразпределение на средствата по приоритетите и индивидуалните операции и проекти
- предложения за промени, свързани с постигането на целите плана или подобряване на управлението му.

Общинският съвет разглежда и одобрява годишните доклади и заключителния доклад за изпълнение на плана.

Докладите съдържат информация за:

- промените в социално-икономическите условия и секторните политики за развитие на местно, регионално и национално ниво;

- постигнатия напредък по изпълнението на приоритетите, мерките и индивидуалните проекти и схеми за подпомагане
- финансовото изпълнение на проектите
- действията, предприети с цел осигуряване на качество и ефективност при изпълнение на плана включващи:

а) мерките за наблюдение, оценка и контрол, както и създадените механизми за събиране на данни;

б) преглед на всички значителни проблеми, възникнали в процеса на изпълнение, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;

в) мерките за осигуряване на публичност

г) мерките за постигане на необходимото съответствие със секторните политики и програми.

Етапите за оценяване на изпълнението на плана включват извършване на междинна (през 2010 г.) и последваща/ заключителна (до средата на 2013 г.) оценка.

За наблюдение /мониторинг/ и оценка на реализацията на Плана може да се създава **Мониторингова група**, в която може да се включват: зам.кмет ,директори на дирекции в ,общински съветници ,ръководители на работодателска организация, синдикат, инфраструктурно предприятие и частна фирма, НПО и външни експерти.Оценката по чл.37 от ЗРР следва да се възложи на външни експерти.

Дейности на Мониторинговата група:

1.Наблюдава процеса на изпълнение

2.Изготвя ежегоден доклад до Кмета на Общината и Общински съвет , до Областния съвет за регионално развитие .Докладът се внася за обсъждане в Общински съвет въз основа на което се взема решение .

Мониторинговата група провежда два вида оценка:

междинна, която отчита първоначалните резултати от изпълнението;степената на постигане на целите и използването на финансовите ресурси и процедурите за управление и наблюдение;

последваща,която включва оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, оценка на общото въздействие, анализ на положителните и

отрицателните фактори при изпълнението на стратегията, изводи и препоръки, относно прилагането на политиката на регионалното развитие.

Критериите и индикаторите за оценка на резултатите от изпълнението на плана , както вече се посочи са:

Основни демографски показатели;

Стойности и изменение на доходите и разходите, средна годишна заплата;

Трудовата заетост и безработицата, заети в селското стопанство, индустрията и услугите;

Измененията на брутния вътрешен продукт и брутната добавена стойност;

Инвестициите /разходи за ДМА , разходи за развойна дейност,чуждестранни инвестиции/;

Показателите на селското стопанство /земя,култури,животни,добиви и продуктивност/;

Динамиката на потреблението /нетни приходи от продажби/;

Състояние на околната среда;

Динамика на изменението на социални и културни дейности и граждански институции.

Разработването, актуализацията и допълването на общинския план се организира от кмета на общината и се предлага за разглеждане и решение на общински съвет .

8.Приложения

9. Източници

- Редовен доклад на Европейската комисия за напредъка на България в процеса на присъединяване 2001, 2003г.
- Национална стратегия за регионално развитие 2000 - 2006г.
- Национален план за икономическо развитие
- РП за развитие на ЮИРП
- Методически наръчник за разработване на Областни стратегии за развитие, Георгиев, Маринов
- Регионално планиране и прогнозиране, Василева, Велковска, Манолова
- Закон за регионалното развитие
- Интернет източници

Приложение 1. Структура на населението по пол в ЮИРП

Райони за планиране /области /общини	1999 г.	2000 г.				2001 г.				2002 г.		
	Общо	Общо	Мъже	Жени	% ж/м	Общо	Мъже	Жени	% ж/м	Общо	Мъже	Жени
България	8190876	8149468	3967423	4182045	105,41	7891095	3841163	4049932	105,44	7845841	3816162	4029679
ЮИРП	824491	820392	402013	418379	104,07	793899	388888	405011	104,15	788285	385645	402640
Област Бургас	427152	425366	207943	217423	104,56	422458	206619	215839	104,46	421049	205595	215454
Айтос	31882	31940	15626	16314	104,40	30422	14825	15597	105,21	30466	14820	15646
Бургас	212067	211234	102563	108671	105,96	209727	101907	107820	105,80	209487	101543	107944
Камено	12754	12613	6272	6341	101,10	12336	6053	6283	103,80	12317	6045	6272
Карнобат	30954	30575	15009	15566	103,71	29490	14413	15077	104,61	29224	14276	14948
Малко Търново	5191	5045	2445	2600	106,34	4445	2096	2349	112,07	4314	2030	2284
Несебър	16034	16325	7900	8425	106,65	19243	9563	9680	101,22	19254	9524	9730
Поморие	26959	26995	13406	13589	101,37	27266	13497	13769	102,02	27276	13459	13817
Приморско	3641	3606	1774	1832	103,27	4979	2435	2544	104,48	5610	2746	2864
Руен	30778	30880	15453	15427	99,83	28714	14437	14277	98,89	28663	14416	14247
Созопол	13815	13572	6638	6934	104,46	14083	6957	7126	102,43	13199	6521	6678
Средец	18329	17963	8783	9180	104,52	17061	8351	8710	104,30	16996	8355	8641
Сунгурларе	15634	15523	7585	7938	104,65	15252	7404	7848	106,00	14915	7261	7654
Царево	9114	9095	4489	4606	102,61	9440	4681	4759	101,67	9328	4599	4729

Приложение 2. Население под, във и над трудоспособна възраст по пол в

ЮИРП

Райони за планиране /области /общини	1999 г.	2000 г.			2001 г.			2002 г.		
	Общо	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
България	8190876	8149468	3967423	4182045	7891095	3841163	4049932	7845841	3816162	402967
ЮИРП	824491	820392	402013	418379	793899	388888	405011	788285	385645	402640
Област Бургас	427152	425366	207943	217423	422458	206619	215839	421049	205595	215450
Айтос	31882	31940	15626	16314	30422	14825	15597	30466	14820	15646
Бургас	212067	211234	102563	108671	209727	101907	107820	209487	101543	107944
Камено	12754	12613	6272	6341	12336	6053	6283	12317	6045	6272
Карнобат	30954	30575	15009	15566	29490	14413	15077	29224	14276	14948
Малко Търново	5191	5045	2445	2600	4445	2096	2349	4314	2030	2284
Несебър	16034	16325	7900	8425	19243	9563	9680	19254	9524	9730
Поморие	26959	26995	13406	13589	27266	13497	13769	27276	13459	13817
Приморско	3641	3606	1774	1832	4979	2435	2544	5610	2746	2864
Руен	30778	30880	15453	15427	28714	14437	14277	28663	14416	14247
Созопол	13815	13572	6638	6934	14083	6957	7126	13199	6521	6678
Средец	18329	17963	8783	9180	17061	8351	8710	16996	8355	8641
Сунгурларе	15634	15523	7585	7938	15252	7404	7848	14915	7261	7654
Царево	9114	9095	4489	4606	9440	4681	4759	9328	4599	4729

Приложение 3. Население под трудоспособна възраст в ЮИРП

Райони за планиране /области /общини	1999 г.				2000 г.				2001 г.				2002 г.			
	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени	
България	1411374	723744	687630	17,23	1373342	704023	669319	16,85	1288193	660795	627398	16,32	1246753	640041	604672	
ЮИРП	155623	79466	76157	18,88	151455	77279	74176	18,46	142653	72656	69997	17,97	138395	70531	67353	
Област Бургас	79529	40637	38892	18,62	77523	39604	37919	18,23	73710	37474	36236	17,45	71489	36335	35019	
Айтос	6887	3436	3451	21,60	6764	3391	3373	21,18	6085	3017	3068	20,00	5984	2967	3017	
Бургас	36762	18597	18165	17,34	35814	18132	17682	16,95	34205	17403	16802	16,31	32908	16708	16100	
Камено	2608	1384	1224	20,45	2513	1331	1182	19,92	2349	1170	1179	19,04	2298	1127	1171	
Карнобат	5810	3011	2799	18,77	5571	2887	2684	18,22	5345	2711	2634	18,12	5137	2616	2521	
Малко Търново	706	366	340	13,60	667	349	318	13,22	579	299	280	13,03	530	276	254	
Несебър	3006	1571	1435	18,75	3020	1561	1459	18,50	3309	1692	1617	17,20	3249	1659	1590	
Поморие	5258	2682	2576	19,50	5120	2614	2506	18,97	5038	2581	2457	18,48	4879	2508	2371	
Приморско	754	390	364	20,71	733	369	364	20,33	946	470	476	19,00	989	503	486	
Руен	7313	3822	3491	23,76	7141	3729	3412	23,13	6268	3242	3026	21,83	6203	3223	2980	
Созопол	2600	1369	1231	18,82	2529	1346	1183	18,63	2440	1259	1181	17,33	2260	1163	1097	
Средец	3127	1541	1586	17,06	3018	1492	1526	16,80	2817	1416	1401	16,51	2807	1400	1407	
Сунгурларе	2929	1565	1364	18,73	2888	1533	1355	18,60	2657	1374	1283	17,42	2639	1359	1280	

Царево	1769	903	866	19,41	1745	870	875	19,19	1672	840	832	17,71	1606	826	7
--------	------	-----	-----	-------	------	-----	-----	-------	------	-----	-----	-------	------	-----	---

Приложение 4. Население в трудоспособна възраст в ЮИРП

Райони за планиране / области / общини	1999 г.				2000 г.				2001 г.				2002 г.		
	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени
България	4752804	2491594	2261210	58,03	4748150	2492181	2255969	58,26	4673219	2458321	2214898	59,22	4712052	2478458	22335
ЮИРП	475276	250256	225020	57,64	475185	250068	225117	57,92	467846	246823	221023	58,93	470501	247979	2225
Област Бургас	250418	131022	119396	58,63	250394	130849	119545	58,87	255145	133905	121240	60,40	257725	135067	1226
Айтос	18488	9745	8743	57,99	18652	9785	8867	58,40	18240	9563	8677	59,96	18470	9635	883
Бургас	134586	69429	65157	63,46	134011	69016	64995	63,44	135268	69842	65426	64,50	136902	70599	6630
Камено	6454	3559	2895	50,60	6439	3548	2891	51,05	6315	3491	2824	51,19	6388	3548	284
Карнобат	16039	8650	7389	51,82	15982	8633	7349	52,27	15872	8565	7307	53,82	15920	8611	730
Малко Търново	2389	1277	1112	46,02	2337	1258	1079	46,32	2040	1079	961	45,89	2024	1066	958
Несебър	9135	4677	4458	56,97	9359	4778	4581	57,33	11914	6303	5611	61,91	12005	6331	567
Поморие	15636	8326	7310	58,00	15828	8441	7387	58,63	16381	8702	7679	60,08	16662	8820	784
Приморско	1922	1016	906	52,79	1931	1015	916	53,55	2880	1521	1359	57,84	3223	1713	151
Руен	18003	9330	8673	58,49	18229	9492	8737	59,03	17475	9183	8292	60,86	17582	9219	836
Созопол	7055	3765	3290	51,07	6918	3650	3268	50,97	7546	4082	3464	53,58	7201	3880	332
Средец	8554	4710	3844	46,67	8479	4643	3836	47,20	8301	4572	3729	48,65	8461	4681	378
Сунгурларе	7294	3955	3339	46,65	7352	4008	3344	47,36	7526	4121	3405	49,34	7535	4121	341
Царево	4863	2583	2280	53,36	4877	2582	2295	53,62	5387	2881	2506	57,07	5352	2843	250

Приложение 5. Население над трудоспособна възраст в ЮИРП

Райони за планиране / области / общини	1999 г.				2000 г.				2001 г.				2002 г.		
	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени	%	Общо	Мъже	Жени
България	2026698	775823	1250875	24,74	2027976	771219	1256757	24,88	1929683	722047	1207636	24,45	1887036	697663	1
ЮИРП	193592	74892	118700	23,48	193752	74666	119086	23,62	183400	69409	113991	23,10	179389	67135	
Област Бургас	97205	37623	59582	22,76	97449	37490	59959	22,91	93603	35240	58363	22,16	91835	34193	
Айтос	6507	2436	4071	20,41	6524	2450	4074	20,43	6097	2245	3852	20,04	6012	2218	
Бургас	40719	15252	25467	19,20	41409	15415	25994	19,60	40254	14662	25592	19,19	39677	14236	
Камено	3692	1404	2288	28,95	3661	1393	2268	29,03	3672	1392	2280	29,77	3631	1370	
Карнобат	9105	3550	5555	29,41	9022	3489	5533	29,51	8273	3137	5136	28,05	8167	3049	
Малко Търново	2096	874	1222	40,38	2041	838	1203	40,46	1826	718	1108	41,08	1760	688	
Несебър	3893	1551	2342	24,28	3946	1561	2385	24,17	4020	1568	2452	20,89	4000	1534	
Поморие	6065	2364	3701	22,50	6047	2351	3696	22,40	5847	2214	3633	21,44	5735	2131	
Приморско	965	403	562	26,50	942	390	552	26,12	1153	444	709	23,16	1398	530	
Руен	5462	2226	3236	17,75	5510	2232	3278	17,84	4971	2012	2959	17,31	4878	1974	
Созопол	4160	1655	2505	30,11	4125	1642	2483	30,39	4097	1616	2481	29,09	3738	1478	
Средец	6648	2729	3919	36,27	6466	2648	3818	36,00	5943	2363	3580	34,83	5728	2274	
Сунгурларе	5411	2126	3285	34,61	5283	2044	3239	34,03	5069	1909	3160	33,23	4741	1781	
Царево	2482	1053	1429	27,23	2473	1037	1436	27,19	2381	960	1421	25,22	2370	930	

Приложение 6. Етническа структура на населението в ЮИРП

Райони за планиране /области /общини	Етническа принадлежност (по данни от преброяването на населението през 2001г.)							
	Общо	Българи		Турци		Роми		Други
		Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой
България	8190876	6806618	83,1	769942	9,40	384971	4,70	73718
ЮИРП	824491	641133	77,76	85626	10,39	55931	6,78	9831
Област Бургас	423547	338625	79,90	58636	13,80	19483	4,60	3728
Айтос	30549	17219	56,37	9614	31,47	1405	4,60	141
Бургас	209417	195290	93,25	7892	3,77	2770	1,32	2005
Камено	12453	10593	85,06	417	3,35	830	6,67	553
Карнобат	29871	24459	81,88	3157	10,57	1761	5,90	356
Малко Търново	4551	4018	88,29	74	1,63	408	8,97	13
Несебър	19113	17081	89,37	985	5,15	453	2,37	164
Поморие	27370	19543	71,40	5931	21,67	1592	5,82	160
Приморско	4079	3451	84,60	45	1,10	526	12,90	37
Руен	28833	2342	8,12	24585	85,27	1847	6,41	12
Созопол	14277	12047	84,38	707	4,95	1422	9,96	56
Средец	17396	14501	83,36	431	2,48	2181	12,54	50
Сунгурларе	15409	9257	60,08	4765	30,92	1208	7,84	115
Царево	10229	8824	86,26	33	0,32	1260	12,32	66

Приложение 7. Население на 7 и повече години по степен на образование и общини към 1 март 2001 г.

Райони за планиране /области /общини	Население (брой)	Образование												неграмотни
		висше		полувисше		средно		основно		начално		незавършено начално		
		брой	%	брой	%	брой	%	брой	%	брой	%	брой	%	
България	7467839	716863	9,6	3160492	4,4	...	37,9	2049443	27,4	1499266	12,5	...	5,8	...
ЮИРП	793899	53109	6,7	33438	4,2	260138	32,8	215610	27,2	107620	13,6	49606	6,2	21517
Област Бургас	396554	31243	7,9	18605	4,7	145553	36,7	112574	28,4	52958	13,4	24178	6,1	9151
Айтос	28339	1212	4,3	1026	3,6	8947	31,6	9432	33,3	4426	15,6	1968	6,9	1148
Бургас	197194	24241	12,3	12196	6,2	88159	44,7	43528	22,1	16682	8,5	9630	4,9	1640
Камено	11570	151	1,3	185	1,6	2684	23,2	4540	39,2	2266	19,6	1036	9,0	631
Карнобат	27909	1313	4,7	1155	4,1	8690	31,1	8887	31,8	5002	17,9	2096	7,5	623
Малко Търново	4342	166	3,8	114	2,6	1245	28,7	1485	34,2	882	20,3	290	6,7	133
Несебър	17852	943	5,3	920	5,2	7182	40,2	4942	27,7	2376	13,3	1116	6,3	275
Поморие	25493	1052	4,1	1001	3,9	8353	32,8	8491	33,3	4128	16,2	1682	6,6	657
Приморско	3783	176	4,7	114	3,0	1311	34,7	1165	30,8	729	19,3	197	5,2	68
Руен	26449	207	0,8	244	0,9	4076	15,4	11927	45,1	5495	20,8	2357	8,9	2007
Созопол	13362	541	4,0	392	2,9	4128	30,9	4554	34,1	2465	18,4	896	6,7	320
Средец	16342	562	3,4	526	3,2	4399	26,9	5370	32,9	3433	21,0	1146	7,0	759
Сунгурларе	14372	223	1,6	388	2,7	2965	20,6	5615	39,1	3289	22,9	1111	7,7	693
Царево	9547	456	4,8	344	3,6	3414	35,8	2638	27,6	1785	18,7	653	6,8	197

Приложение 8. Регистрирани безработни лица в бюрата по труда и равнище на безработица по райони за планиране и области

Код по ЕКАТТЕ Code	Райони за планиране /области /общини	Равнище на безработица 1998	Регистрирани безработни лица (брой) 1999 г.			Равнище на безработица 1999	Регистрирани безработни лица (брой) 2000 г.			Равнище на безработица 2000	Регистрирани безработни лица (брой) 2001 г.			Равнище на безработица 2001	Регистрирани безработни лица (брой) 2002 г.		
			от тях:				от тях:				от тях:				от тях:		
			Общо	На възраст до 29 години включително	С продължителност на регистрация-та повече от 1 година		Общо	На възраст до 29 години включително	С продължителност на регистрация-та повече от 1 година		Общо	На възраст до 29 години включително	С продължителност на регистрация-та повече от 1 година		Общо	На възраст до 29 години включително	С продължителност на регистрация-та повече от 1 година
BG	България	16,0	610553	187796	190915	16,0	682792	192647	282684	17,9	662260	180033	329747	17,3	602524	172747	30
SE	ЮИРП	19,3	66743	22223	20750	17,2	77014	23675	31836	19,9	73750	22646	35688	19,1	64223	20853	3
BGS	Област Бургас		29072	9723	6793	14,3	35330	10784	11567	17,4	34408	10479	13198	17,0	28667	8688	1
BGS01	Айтос		2963	997	828	19,7	3625	1231	1327	24,1	3760	1280	1700	25,0	3412	1238	1
BGS04	Бургас		8082	2752	976	7,9	10123	2869	2318	9,8	9267	2626	2938	9,0	8095	2261	2
BGS08	Камено		948	379	338	17,5	1133	408	578	20,9	1131	431	675	20,9	1011	394	
BGS0	Карнобат		2435	987	1139	17,5	3081	1117	1594	22,1	3003	1048	1919	21,6	2811	1069	1

9																	
BGS12	Малко Търново	254	101	60	10,4	311	106	147	12,7	278	86	132	11,4	256	91		
BGS15	Несебър	1834	505	82	20,3	2249	638	172	24,9	2454	720	198	27,1	1322	200		
BGS17	Поморие	2320	624	259	18,0	3012	768	479	23,3	3253	926	625	25,2	2749	746		
BGS27	Приморско	323	86	7	14,4	323	89	10	14,4	415	98	7	15,6	326	57		
BGS18	Руен	4485	1316	1245	31,4	5010	1455	2099	35,1	4329	1161	1891	30,3	3215	792		
BGS21	Созопол	1014	351	311	17,0	1250	377	474	21,0	1271	393	394	21,3	1010	302		
BGS06	Средец	1774	636	590	24,1	2134	681	1048	29,0	1983	636	1025	27,0	1805	616		
BGS23	Сунгурларе	1601	622	815	24,1	1923	665	993	29,0	2135	720	1304	32,2	1700	626		
BGS13	Царево	1039	367	143	23,0	1156	380	328	25,6	1129	354	390	27,6	955	296		

Приложение 9 . Работна сила, коефициенти на икономическа активност, заетост и безработица по райони за планиране и области

Код по ЕКАТТЕ	Райони за планиране/области	Работна сила (хиляди) 2000 г.			Работна сила (хиляди) 2001 г.			Работна сила (хиляди) 2002 г.			Всичко
		Всичко	Заети	Безработни	Всичко	Заети	Безработни	Всичко	Заети	Безработни	
BG	България	3272,2	2735,5	536,7	3264,7	2628,2	636,5	3248,6	2704,4	544,2	3
SE	ЮИРП	315,8	242,4	73,4	312,3	240,9	71,4	321,9	256,2	65,7	3
BGS	Област Бургас	174,7	135,5	39,2	173,0	135,3	37,7	181,0	147,0	34,0	1
Код по ЕКАТТЕ Code	Райони за планиране/области	Коефициент на икономическа активност	Коефициент на заетост	Коефициент на безработица	Коефициент на икономическа активност	Коефициент на заетост	Коефициент на безработица	Коефициент на икономическа активност	Коефициент на заетост	Коефициент на безработица	Коефициент на икономическа активност
		2000	2000	2000	2001	2001	2001	2002	2002	2002	2002
BG	България	47,5	39,7	16,4	48,1	38,7	19,5	48,4	40,3	16,8	
SE	ЮИРП	46,4	35,6	23,2	46,4	35,8	22,9	48,6	38,7	20,4	
BGS	Област Бургас	49,4	38,3	22,4	48,3	37,8	21,8	51,0	41,5	18,8	

Приложение 10. Списък на защитените територии в ЮИРП

Област	Община	Име на защитена територия	Статут на защитената територия	Обявена със заповед номер/ дата	Площ
Бургас					
1	Малко Търново и Царево	Странджа	природен парк	1995	116068,5
2	Малко Търново	Витаново	резерват	1113/3.12.1981	1105,2
3	Малко Търново	Средока	резерват	75/18.01.1989	612,1
4	Малко Търново	Велека	защитена местност	76/18.01.1989	1546,3

5	Малко Търново	Парория	защитена местност	845/31.01.1989	988,6
6	Малко Търново	Моряне	защитена местност	РД-180/8.07.1994	102,7
7	Малко Търново	Руденово	защитена местност	332/16.05/1991	15,3
8	Малко Търново	Кривинизово	защитена местност	332/16.05/1991	109,1
9	Малко Търново	Докузак	защитена местност	845/31.01.1989	5,0
10	Малко Търново	Босна	защитена местност	170/16.02.1990	51,7
11	Малко Търново	Пещера и извори на р. Младежка	природна забележителност		8,3
12	Малко Търново	Странджански дъб Звездец	природна забележителност		18,6
13	Малко Търново	Петрова нива	защитена местност		250
14	Царево	Силкосия	резерват	1046/23.07.1931	399,5
15	Царево	Узунбуджак (Лопушна)	биосферен резерват	2245/13.12.1956	2661,3
16	Царево	Тисовица	резерват	169/16.02.1990	760,3
17	Царево	Устие на р. Велека	защитена местност	608/1.09.1992/1990	1511,2
18	Царево	Силистар	защитена местност	608/1.09.1992	773,3
19	Царево	Марина река	защитена местност	332/16.05.1991	47,3
20	Царево	Кълката	защитена местност	25/9.01.1989	18,9
	Царево	Попови скали	природна забележителност	4051/29.12.1973	
21	Малко Търново	Пещера Еленина дупка	природна забележителност	206/23.03.1981	5,3
22	Царево	Пещера Махарата	природна забележителност	4051/29.12.1973	2,0
23	Малко Търново	Каменска бърчина	природна забележителност	206/23.03.1981	0,2
24	Царево	Находище на блатна костенурка в м. Наково кладенче	природна забележителност	887/25.11.80	1,0
25	Малко Търново	Синя хвойна	природна забележителност	1427/13.05.74	2,0
26	Царево	Пирен	природна забележителност	4051/29.12.1973	14,5
27	Малко Търново	Странджански дъб м. Свети Илия	природна забележителност	521/20.05.85	18,6
28	Бургас	Атанасовско езеро	поддържан резерват	601/8.12.80	1002,3
29	Бургас	Вая	защитена местност	1997	379 ха
30	Бургас	Устие на р.Изворска	защитена местност	170/16.02.1990	150 ха
31	Бургас	Пода	защитена местност	433/20.04.1989	100 ха
32	Бургас	Ченгене скеле	защитена местност	РД-419/14.11.1995	160 ха
33	Бургас	Корията	защитена местност	РД-420/14.11.1995	11,6 ха
	Бургас	Водениците	природна забележителност	РД-418/14.11.1995	73,60
34	Айтос	Трите цера	защитена местност	РД-420/14.11.1995	
35	Айтос	Хисаря	защитена местност	81/2001	82,5
	Айтос	Трите братя	природна забележителност	1799/30.06.72	1,0
	Айтос	Айтоска курия	природна забележителност	1799/30.06.72	15
	Руен	Свинската глава	природна забележителност	1427/13.05.74	0,5

	Руен	Костенурката	природна забележителност	1427/13.05.74	0,1
	Руен	Професора	природна забележителност	1427/13.05.74	0,1
	Сунгурларе	Побитият камък	природна забележителност	4051/29.12.1973	
	Сунгурларе	Орлиците	защитена местност	РД-1214/10.12.02	315,60
36	Камено	Корията	защитена местност	РД-420/14.11.1995	24,2 ха
37	Несебър	Калината	защитена местност	871/7.01.1991	83,1 ха
38	Несебър	Смирките	защитена местност	РД-420/14.11.1995	58,9 ха
39	Несебър	Иракли	защитена местност	РД-110/6.05.94	42 ха
40	Несебър	Кокетрайс	защитена местност	РД-54/1.02.2001	760 ха
41	Несебър	Орто	защитена местност	РД-470/11.07.2001	586,7
	Несебър	пясъчни дюни – Несебър	природна забележителност	2109/20.12.1984	10
	Несебър	пясъчни дюни – Бабата –Слънчев бряг	природна забележителност	2109/20.12.1984	94,40
	Несебър	Нос Емине	природна забележителност	1187/19.04.1976	0,50
	Бяла	Белите скали	природна забележителност	РД-486/17.04.2003	14,20
42	Поморие	Поморийско езеро	защитена местност	2001	760 ха
43	Приморско	Ропотамо	резерват	318/7.05.1992	9756,055
44	Приморско	Вельов вир	Поддържан резерват	1962	13,6 ха
45	Приморско	Блатото – лагуна Стамополо	защитена местност	332/16.05.1991	40 ха
46	Приморско	Маслен нос	природна забележителност	4051/29.12.1973	17,60
47	Приморско	пясъчни дюни в Перла	природна забележителност	2109/20.12.1984	24
48	Созопол	блато Алепу	природна забележителност	709/22.07.1986	166,7 ха
	Созопол	н. Червенка	природна забележителност	4051/29.12.1973	2,10
49	Созопол	пясъчни дюни в Алепу	природна забележителност	2109/20.12.1984	12
	Созопол	пясъчни дюни – Каваци	природна забележителност	2109/20.12.1984	24
	Созопол	пясъчни дюни – Златна рибка	природна забележителност	2109/20.12.1984	38
50	Созопол	Пясъчна лилия	поддържан резерват	1961	0,6 ха
51	Созопол	Блатото	защитена местност	1938/3.07.70	29 ха
52	Несебър	Чаирите	защитена местност	1938/3.07.70	2 ха
53	Созопол	Тясна река	защитена местност	РД-180/8.07.1994	120,8 ха
54	Созопол	Раков дол	защитена местност	РД-259/17.07.95	128
55	Созопол	Островите Св. Иван и Св. Петър	защитена местност	1065/24.11.93	14,8 ха
56	Созопол	Коренята	защитена местност	1754/16.06.70	65 ха
57	Созопол	Старият соват	защитена местност	РД-180/8.07.1994	309,6 ха
58	Созопол	Белия камък	защитена местност		450,8
59	Созопол	Казаков вир	защитена местност	РД-1008/4.08.2003	35,3
60	Средец	Находище на див	защитена местност	РД-1020/28.12.2002	84,5 ха

		божур			
61	Средец	Пладнището	защитена местност	170/16.02.1990	68,3 ха
62	Средец	Белият камък	защитена местност	РД-180/8.07.1994	450,80
63	Средец	Невестин гроб	защитена местност	170/16.02.1990	59,70

Приложение 11. Показатели за определяне на изостанал селски район

Показатели за определяне на изостанал селски район	Над 20 на 100 от трудоспособното население е заето в селското и горското стопанство (2003г.)	Нетни приходи от продажби на 1 жител под 70 на 100 от средната стойност за страната за последните 3 г.	Равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните 3 г.	Средно равнище на безработица над 110 на 100 от средната стойност за страната за последните 3г.	Коефициент на възрастова зависимост над 120 на 100 от средната стойност за страната за последните 3г.	Гъстота на населението под 70 души на 1 кв.км	Над 25 на 100 от населените места нямат изградена пътна връзка с асфалтово покритие помежду им или с общинския център	На от м и кан
	над 20	под 7,04	под 3083,67	над 17,27	над 55,42	под 70		
България	17,2	10,06	3083,67	15,70	46,18	70,28		
Айтос	21,1	2,65	2420,33	23,86	46,29	75,17	няма данни	
Бургас	2,7	26,10	3729,00	8,87	37,20	404,93	няма данни	
Средец	34,8	5,53	2910,00	27,37	71,43	14,72	няма данни	
Камено	38,3	2,87	2932,00	20,70	62,20	34,99	няма данни	
Карнобат	26,5	3,90	2541,00	21,43	58,31	35,78	няма данни	
Малко Търново	26,0	1,96	2820,33	13,69	71,52	5,45	няма данни	
Царево	14,2	2,80	3054,33	24,46	51,28	17,65	няма данни	
Несебър	9,3	12,86	2507,67	22,03	41,54	47,96	няма данни	
Поморие	20,9	3,91	2639,00	23,27	45,31	65,75	няма данни	
Руен	43,0	0,54	2027,67	29,43	45,23	41,38	няма данни	
Созопол	21,4	2,82	2427,00	20,22	56,42	23,50	няма данни	
Сунгурларе	49,0	3,10	2629,00	29,27	68,97	17,89	няма данни	
Приморско	19,5	3,75	2657,00	15,54	50,76	21,88	няма данни	
Болярово	52,3	0,79	3119,00	25,10	98,29	7,77	няма данни	
Елхово	28,2	2,46	2313,67	26,16	58,66	27,26	няма данни	
Стралджа	51,7	1,49	2487,67	34,80	75,97	22,08	няма данни	
Тунджа	58,6	2,00	2411,33	23,51	75,09	24,59	няма данни	
Ямбол	2,7	8,06	2513,33	19,21	38,34	885,27	няма данни	
Котел	25,5	0,73	2488,33	30,62	51,98	24,98	няма данни	
Нова Загора	25,9	2,86	2491,00	22,71	58,30	50,57	няма данни	
Сливен	15,8	5,86	2595,67	18,42	46,06	97,08	няма данни	
Твърдица	31,5	1,51	2434,00	23,87	59,61	33,32	няма данни	

